GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Vitt.
Sv.

VID VÄGKANTEN.

BERÄTTELSER OCH SKIZZER

AF

AMANDA KERFSTEDT.

II.

STOCKHOLM,
A. W. BJÖRCK.
1883.

Pris: 2 kr. 25 öre.

VID VÄGKANTEN.

BERÄTTELSER OCH SKIZZER

AF

AMANDA KERFSTEDT.

ANDRA SAMLINGEN.

STOCKHOLM,
A. W. BJÖRCKS FÖRLAG.
1883.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1883.

INNEHÅLL.

Julstämning ..... Sid. 1.

Två vägar ..... » 13.

I en spårvagn ..... » 63.

På vandring ..... » 79.

Mellan fyra väggar ..... » 115.

När det skymmer ..... » 127.

Vid kusten ..... » 143.

Vid skördetid ..... » 155.

Den gamle lotsen ..... » 171.

Synd ..... » 191.

JULSTÄMNING.

Julen är glädjens tid. Det visste hon, der hon satt och sydde så ifrigt, att nålen bokstafligen flög genom tyget, och de stora blå ögonen, som följde rörelsen af hennes snabba fingrar, hade rigtigt svårt att lyfta och sänka sig i takt med hennes hand. Den lilla gossen halflåg i sin rullsäng; han behöfde just icke stort mer för sin förnöjelse än att få vara hos mamma. Leka orkade han icke, och att tala retade blott upp hostan. Han var en krympling från den spädaste barndomen, och på sista tiden hade äfven hans lungor blifvit angripna, och de myckna varbildningarna hade sökt sig ett utlopp i den ena sidan.

De hade två rum och kök. Mannen var ute med de två äldsta barnen. Julen tillstundade, det var dagen före julafton — och julen är glädjens tid. Om det blott icke hade varit *hon*, som skulle skaffa glädjen.

»Mamma, köper pappa granen?»

»Ja, min älskling, och ljus att sätta i den.»

»Mamma, Axel vill ha en kyrka också, en sådan der af papp, som karlen bjöd ut, och i den vill Axel sätta sina ljus.»

Hon såg upp. Det var mycket sällan han önskade någonting, men kyrkan kostade två kronor. Men det var ju julafton i morgon, och det var hon som skulle skaffa glädjen.

Hon drog med en suck af lättnad sista stynget på knapphålet och ropade den sextonåriga tjensteflickan, som var der utan lön. »Lina gå nu med skjortorna till löjtnant Danell, men laga ändtligen att du får pengarna med dig tillbaka. Det är tio kronor för ett halft dussin. Glöm inte det.»

Lina sprang, hon sprang alltid, det var egentligen hennes enda egenskap. Men när hon springande återkom, så hade hon inga pengar. Löjtnanten hade rest bort för att jula.

Det var en öfverväldigande underrättelse för Katarina Wall. Men när hon hörde den svaga rösten bredvid sig: »Är mamma ledsen? Axel bryr sig inte om kyrkan», hemtade hon sig hastigt och smålog blidt mot den lille. Hon hade lagt in rånjernet aftonen förut, ty hon bakade rån åt en bod, och hon hade tänkt att få egna denna dag åt sina egna hushållsbestyr och sin egen bakning; men nu var det ingen annan råd än att taga fram det igen. Det var ju en lycka, att denna dag kunde det säljas så mycket hon kunde hinna. Och så stod hon framför spiseln och vände jernet dagen igenom, och barnen voro ledsna att icke få se på, när kusar och kakor och kransar och bockar bakades, ty det måste ske på natten, sade mamma. Ja först sedan alla somnat, fick hon göra sina degar. Men Axel sof icke länge — han ville rullas ut i köket, han skulle vara så tyst och snäll. Axel ville också baka på ett bräde. Hon såg med nöje på hans små fingrar, hur de trillade sina bullar, men han orkade ej länge. Han föll snart tillbaka mot kuddarne igen och somnade, och så var hon ensam. Ljusen släcktes i husen rundt omkring. Hon lyssnade förgäfves efter sin mans steg. Han kom ej — det var ju så

vanligt, men just nu gjorde det ondt — det sved, det var ju jul.

Hvilka vackra bockar med höga greniga horn hon bakade, hvilka små julgrisar med knorra på svansen, hvilken präktig ekorre, som åt på en nöt. Hon gaf fritt spelrum åt sina artistiska anlag, det roade henne. Och tankarne lupo fram och åter, medan de glimmande stjernorna lyste i den kalla, mörka vinternatten. Om hon hade sett sig för tio år sedan sådan som hon nu var! Men hade hon sjelf ingen skuld? Hade hon ej börjat sitt äktenskap som en fåfäng, fordrande, tyckmycken och i allt slags huslighet okunnig ung dam? Hade hon förstått att dela sin mans bekymmer, hade hon ej snarare ökat dem genom sina anspråk? Om han föll och föll hastigare än de flesta, kunde hon anklaga honom allena?

Många timmar hade förgått, innan allt var färdigt. Först vid tretiden kunde hon väcka Lina, som skulle skura köket, och sjelf få en kort, väl behöflig hvila. Under den följande dagens förmiddag hade hon ej tid, hvarken att känna någon trötthet eller att anställa några betraktelser; först på eftermiddagen började hemmet få den vanliga julpregeln af stillhet och ro. Lille Axel hade somnat i den tidiga skymningen, de andra båda barnen hade fått tillåtelse att gå gatan utför och betrakta härligheten i bodfönstren. Hon hade en lugn stund allena. Hon stod vid fönstret och såg ut. Julafton! — Ja, hon hade sträfvat så mycket hon förmått att skaffa glädje. Hon mindes många julaftnar — det är ju en sådan qväll, då man brukar minnas, ack, hon suckade vemodigt, då hon tänkte på hvad det kostat att få henne så böjd och så krossad som hon nu var. Hur hade hon icke spjernat emot, hur hade

hon icke knorrat! Det *kunde* icke vara meningen, att det skulle gå så der utför. Då hon förr hört berättelsen om sådana lefnadslopp, hade hon aldrig förmått fatta deras verklighet. Att hon sjelf skulle stå som medelpunkt i en sådan färd, det hade aldrig kunnat falla henne in. Men hon hade att minnas många tysta tankar, mången enslig strid; hon var hemmastadd i hvarje vrå af sitt hjerta, der fans intet skrymsle, der icke kampen stått. Det började tändas krona efter krona i våningen midt emot. Hon såg de fladdrande banden i unga fruns mössa, hon vände sig om inåt rummet. Der var mörker — men hon ville icke byta. I det ögonblicket kände hon, att hon egde inom sig en gnista, en ande af Gud, som hon icke ville byta ut mot någon annans. Det var hennes. Genom allt hade den trängt sig fram, ofta flämtande, ofta nästan qväfd, men i afton starkt förnimbar såsom hennes stora skatt, såsom hennes lifspersonlighet. Nej, nej, hon ville icke byta, hon ville hellre lidandet, mörkret, sönderslitningen, än hon ville förlora sig sjelf, kunde hon ock vinna all jordens glädje.

Men sådana stunder äro aldrig långa. Efter detta kraftens ögonblick kom det igen så tungt öfver henne tanken på alla de mödosamma steg hon måste gå. Hvar skulle hon taga glädje ifrån åt barnen? Barnen — ja, det var nog att sucka åt. Arvid var så tyst och butter, han var så kall och hård, så känslolös och bitter. Fanny var så lätt och flyktig, ingenting tycktes göra intryck på henne, och lille Axel hennes hjertas barn — ja han!

Hon fick en tärande längtan att krypa upp i någon menniskas knä och somna i någon menniskas sköte. Hon kom ihåg en gammal fru, liten, fryntlig,

med mörka, lifliga ögon och hvitt hår, som alltid mötte henne med öppna armar — hon hade för öfrigt öppna armar för hvarje bekymrad och betryckt varelse — och som på sitt eget upplifvande sätt brukade ropa emot henne: »Hvarför har jag icke två famnar att taga emot min långa flicka med.» Många mil skilde nu Katarina Wall från henne — att få träffa henne var ej att tänka på, men blotta hågkomsten innebar en hugsvalelse. Det behöfdes, hon skulle vara glad, ty det var ju julafton.

Hon började tyst tända ljusen och duka bordet. Hvem visste hvad alla de små läckerheterna kostat henne, hur mycken lifskraft hon satt till på äpplena och kakorna, på ljusen och paketen. Då allt var i ordning, satte hon sig ned och väntade och bjöd till att samla tillhopa allt sitt mod, ty det var icke blott de döda tingen som skulle höja munterheten. Den skulle komma lifvande och smittande från henne sjelf, det var hennes julpligt.

Ja, fadern kom, och barnen kommo, och Axel vaknade, och Lina hade icke vidbränt gröten och sprang värre än någonsin omkring i köket för att få rätt på sitt rena förkläde, och så satt man till bords.

»Kan ni gissa hvad jag tycker är det vackraste vid bordet?» ropade Fanny.

»Det är väl Axels kyrka, kan jag tro», sade Arvid.

»Nej, det jag menar strålar mycket grannare än Axels kyrka.»

Alla sågo sig omkring.

»Det är mamma i högsätet med armstaken framför sig», ropade Fanny och skrattade och nickade med tindrande ögon mot modern. »Ja», sade fadern, »mamma i högsätet, det är det vackraste.» Han sträckte han-

den under bordet och klappade henne på knäet, henne, som han en gång tänkte göra lycklig. »Stackars Katarina», sade han, »stackars barn.» Han var förslappad och kunde icke återhålla en enda våldsam snyftning, som han illa lyckades dölja med en hostning. Stackars Katarina! Det var som många röster i fjeran ropat sitt »stackars Katarina» omkring henne. Far och mor, fastrar och mostrar och vänner, alla dessa, som omhuldat och klemat med henne i hennes ungdom, de ropade nu genom år och grafvar sitt »stackars Katarina, stackars Katarina». Tårar ville störta fram, mångårigt återhållna tårar, men hon såg Arvids mörka, dystra ögon fästa på sig, och hon trängde dem tillbaka än en gång.

Granen tändes, de små gåfvorna delades ut, stämningen fick en pregel af festlighet, och Fanny skrattade och jublade öfver måttan.

Och så släcktes småningom ljusen, och sängarna bäddades. Lille Axel läste sin aftonbön och slutade, som han på sista tiden stundom gjort, med att småleende säga: »I morgon, när jag vaknar, är jag nog bra, mamma, och kan springa och leka, som de andra.» Och då kändes det som om hjertat hastigt föll ned ett par tum i bröstet på henne med en liten duns, det knäppte häftigt till i hufvudet, och sedan började det att svida invärtes på ett brännande, olidligt sätt. Hon visste hvad som skulle genomgås, innan det blef bra för honom.

Och fadern gick ut, »bara för att se litet på hur det lyste i fönstren och röka en enda cigarr», och det blef tyst.

En half timme var det tyst, då hörde hon någon

tassa bredvid sig. Hon såg en liten hvit gestalt vid sängen.

»Ligg inte och qväf dina snyftningar, snälla mamma. Grât ut, så blir det bättre.»

Var det möjligt? Var det Arvid? Var denna ömma, veka röst hans?

Ja, det var en sådan lisa; hon lade sitt hufvud mot hans bröst. Hon tyckte, att den tolfåriga skuldran var så fast och stark, och hon gret som om hennes hjerta velat brista.

»Jag blir snart stor nu, mamma, och då lofvar jag dig att det skall bli bättre. Hör nu, att jag lofvar dig det.»

»Det är bara, att jag är så trött», snyftade hon, »och så, käre gosse, skola vi båda älska pappa.»

Hon talade utan sammanhang, som orden kommo.

»Ja», sade gossen, hvars hjertas bitterhet, närd af de dagliga orättvisorna, med ens brustit. »Ja, jag förstod det i qväll, när han snyftade. Vi skola älska stackars pappa, du och jag.»

»Mamma», sade han efter en stund, »låt mig rulla Axels säng in till mig, så får du sofva.»

»Men det är synd om dig. Det kan jag icke.»

Han hade redan dragit den öfver tröskeln. »Var nu alldeles lugn», sade han, »jag skall passa på honom lika noggrant som du sjelf. God natt, mamma, och tack för i qväll.»

Hon hade icke kraft till något motstånd. Hon föll tillbaka mot kudden och var efter några minuter insomnad. Och medan den tolfårige i obegränsadt nit vakade timme efter timme, sof hon djupt och tungt — sof på en förhoppning.

Då hon vaknade, började det redan att dagas.

Hon klädde sig hastigt i stjernornas bleka sken och gick in till sin gosse. Han satt upprätt i sängen nickande och halfsofvande.

»Lägg dig, Arvid», sade hon. »Om morgnarne är Axel alltid lugn. Den här natten skall jag aldrig glömma.» Hon stoppade om honom och kysste honom med en välsignelse.

Lina sof. Hon nändes icke väcka henne. Hon hade ju måst göra det natten förut. Hon kastade öfver sig sin vida kappa och gick, med flaskan dold derunder, att hemta den nysilade mjölken åt lille Axel.

Hur mycket folk det strömmade fram utefter gatorna till julottan! Vädret var så klart och friskt. Hon mötte bepelsade herrar och damer och skaror af muntra och rödkindade barn. Klockorna ringde i den klara luften. Mjölkmagasinet låg midt emot kyrkan. Hon såg det upplysta templet, der folket trängdes i de vidöppna portarne. Då greps hon af en våldsam inre skakning. Var det derför, att några timmars djup sömn gifvit henne kraft, och kraften ropar efter frihet? Eller var det derför att hon smakat en droppe lycka, och lyckan ropar efter mer? Äfven hon hade en gång varit glad och stark, modig och lycklig.

Nu hade hon gått så länge böjd. Nu ville hon kasta af sig oket och gå upprätt igen. Hvarför skulle hon aldrig få andas ut? Det var för mycket, det var outhärdligt. Om det fans ett aldrig så litet kryphål, så ville hon glida igenom och komma ut i det fria.

Luft, luft det behöfde hon. Allt som väntade henne af det gamla var värre och icke bättre.

Att en gång komma i kyrkan, att en gång känna sig lätt i sinnet, det var icke för mycket begärdt. Hon

tog med en viss häftighet krukan, som nu var fyld, från disken och skyndade ut.

Hon möttes af starka vågor af sång och spel: »En jungfru födde ett barn i dag.» Gamla kända älskade ljud:

En jungfru födde ett barn i dag
Det vi skole prisa och ära.

O, Gud — hemåt — hemåt med glädje. Bort med knorr och knot! Der fick hon gifva sig i oändlig kärlek. Hemåt! Der var lidandet, och det var hennes eget. Der brottades hon med Gud. *Der* var hennes tempel. Hemåt med glädje!

TVÅ VÄGAR.

Hvarför hade han gifvit sig in i detta segelsällskap? Hvarför hade han icke helt ödmjukt afslagit den gamle grefvens artiga anbud af en plats i deras båt? Det hade utan tvifvel bäst passat sig för honom, och ehuru många än delade denna ära, så voro de alla mera förtjenta deraf än han. Han! en fattig komminister med femton hundra kronors lön! Att han blifvit badpredikant, att han hade ett sätt att tala kraftigt och öfvertygande utan oratoriskt prål, så som en kämpande menniska talar till sin broder, så att kyrkan morgon och afton fyldes och öfverfyldes, ja hvad gjorde det i det hela till saken? Han visste att all framgång i verlden icke kunde ställa honom i jemnbredd med henne. Hon, sällskapets älskling och prydnad, hon som dagligen inandades rökelseoffren från de många tillbedjarne, hon som växt upp i rikedomens ytterliga öfverflöd, i bördsstolthetens mest kondenserade atmosfer — hvad var hon för honom? Det var sant, hon var föräldralös, och det barnlösa grefliga paret, som länge tvekat i valet mellan de båda små slägtingarne, hvilka inbördes voro kusiner, hade slutligen stannat med sitt tycke vid Mathilde och lemnat Gabrielle åt det dystra ödet att kämpa med fattigdomen utan att på något sätt genom opassande arbete förnedra sin högadliga börd. Men oaktadt hennes ställning

i detta enda fall måhända kunde lemna henne något öfrigt att önska, slösade lyckan icke i alla andra hänseenden på henne sina håfvor? Hur lätt trampade icke hennes fot dessa banade vägar, hur frikostigt räcktes henne icke dessa rosor utan törnen, hur ljusnade icke salongen, då hon trädde in, hur log icke allt emot henne!

Kunde hon sakna något? Fans något, som hon icke egde, hon som såg ifriga tjensteandar skynda fram vid minsta vink, hon hvars önskningar af den till öfverdrift svaga tanten utgissades och uppfyldes, innan de blifvit uttalade, hon som var den gamle grefvens bortkelade gunstling? Och båda fordrade icke för sin gränslösa ömhet någon annan lön, än att hon skulle göra ett lysande parti. Ja, det var vilkoret. En protest deremot kunde i grefvens slappa drag framkalla ett uttryck af obeveklig hårdhet, det hade han sjelf vid ett tillfälle sett, detta tillfälle då hon skrattande vändt sig mot honom och sagt med ett uttryck, som han ej fullt förstod: »ni ser med hvilka kedjor jag är bunden».

Men hvad behöfde han grubbla öfver hennes ställning, då han ju ändock till hösten skulle taga hem sin äldre syster att hushålla för sig, tillika med hans enda piga. Hvarför visste han alltid när hon var i kyrkan, hvarför såg han henne, hvarhelst hon än satt? Hvad rätt hade hon att titta fram från ljuskronorna, från timglaset, från de gamla vapensköldarne, så snart han efter glömskan af henne under predikan sagt sitt sista ord till församlingen? Var det icke ett brott mot hans Gud och alla de törstande menniskosjälarne framför honom?

Huru afskydde han icke nu dessa långa samtal

på hafsstranden, i den tidiga morgonstunden, då hela badorten sof, och endast han och hon promenerade efter Ronnebyvattnet. Hvad hade det ledt till nu, då han om tvenne dagar skulle resa? Man kunde bli galen för mindre — och han hatade henne.

Och nu — detta samtal, som han i hvart ögonblick väntade. Hvarför hade hon begärt det? Hvad ville hon honom? Han kunde få lof att vara i fred, han hade icke det minsta otaldt med förnäma, unga damer. Han var stolt, fullt ut lika stolt som hon, och han begärde icke bättre än att slippa se henne, ja han rent af beslöt att icke se henne, och i det samma öppnade han med en djup bugning dörren för den, som vågat en rädd och svag knackning derpå.

Den inträdande stannade ett ögonblick innanför tröskeln, medan hon slog upp sin slöja och såg sig omkring. Det röjde sig i hennes vackra drag en hastig, blyg förvirring, men hon bekämpade genast dess yttring och temligen obesväradt och lätt gick hon fram till en stol vid soffan.

»Jag hoppas att ni ber mig sitta ner, herr pastor», sade hon leende. »Ni måste verkligen uppmuntra mig en smula, ty jag fruktar, att det steg jag tagit, är af den beskaffenhet, att min tant såsom konvenansens prestinna genast skulle få nervattacker, om hon visste det».

»Jag hoppas att det icke på något sätt måtte förskaffa er obehag», sade han med en allvarsam böjning på hufvudet. »I alla fall, ju mindre vi tala om det, ju bättre».

Hon såg på honom med en lugn blick. »Ni har rätt», sade hon, »vi få icke slösa med orden, emedan de icke böra blifva många. Men vill ni icke ändå sätta er ner och lyssna till mig?»

»Med er tillåtelse förblir jag stående», sade han kallt.

Hon bet sig i läppen.

»Ni gissar att det är en allvarsam sak, som fört mig hit», sade hon efter några minuters tystnad, »en sak, hvars utförande måhända skall underlättas genom detta första oerhörda steg på frihetens väg». Hon tillade hastigt: »Jag ämnar bryta mina fjättrar».

Han bugade sig tyst.

»Ingen kan skylla er för att uppmuntra mig till vidare förtroende», sade hon harmset. »Men lika godt, jag skapades icke till fångenskap, och nu har jag trött-nat derpå. Ni är den förste, som får del af mitt beslut».

»Jag tackar er», sade han lika afmätt, »men hvar-med kan jag tjena er? Jag inser icke ... i min ringa ställning».

»Jo, hör på», afbröt hon lifligt, »ni nämde härom dagen att någonstädes i er ort fans en familj, som gif-vit er i uppdrag att uppleta ett slags hälften sällskap, hälften bonne. Jag talade om Gabrielle, men jag har ändrat mig. Vi byta plats, hon och jag. Jag har i alla fall beständigt känt som om jag röfvat alla de förmåner, jag njuter, från henne. Om så är, så kan det ännu godtgöras, ty hon blir utan tvifvel min efter-träderska hos min farbror».

»Men detta är ett beslut af nästan vansinnigt för-hastande och jag hoppas att ni inom några få timmar har ångrat det och glömt det», sade han.

Hon satt med nedslagna ögon och en matt rodnad färgade hennes kind.

»Jag hade en gång i lifvet ett dåraktigt hopp att blifva förstådd», sade hon bittert. »Jag har bedragit

mig, men man kan lefva med en illusion mindre, hur få man än har».

»Jag vore föga värd ert förtroende, fröken Mathilde», sade han med blidare röst, »om jag icke nu sökte afråda er. Det är möjligt, tillgif att jag häntyder på en sådan obetydlighet, att det kostar mig någon ansträngning att bibehålla afståndet oss emellan oafkortadt, men min pligt befaller mig att hejda er. Något som jag icke känner har upprört och skakat er. Om ni i stillhet afbidar tiden, skola de berg, ni nu anser oöfverstigliga, småningom sjunka samman, och ni skall vara tacksam mot den, som hindrade er att begå en öfverilning. Tänk på allt det ni skulle kasta bort genom ett sådant steg».

»Kasta bort», utbrast hon häftigt, i det tårarne stego henne i ögonen, »hvad eger jag då egentligen? Några trasor att pryda mig med för att vara societetens rodocka, det är min egendom. Ty ni vet icke att allt det öfriga måste jag köpa mig till ett pris, som jag vämjes vid. Så länge min envishet i det fallet icke är bruten, står ett tomrum för mitt namn i testamentet. Icke förr än det namnet fått ett grefligt binamn, får det skrifvas in».

»Ni måste vara tålig», sade han. »Den, som vinner tid, vinner allt. Man skall slutligen låta öfvertala sig».

»Man skall låta öfvertala sig att utbyta person, men icke titel. — Men låtom oss sluta», sade hon och steg upp. »Jag ser att jag hos er har intet att vänta. Ni vill icke åtaga er min sak. Jag måste höra mig om på annat håll».

»Min fröken», sade han och vände sig plötsligt emot henne, »ni skall lyda mig, då jag ber er vänta. Ni är

ännu så ung, ett afgörande steg är ju icke behöfligt. Man skall icke kunna tvinga er emot er vilja».

»Men inser ni då icke att jag icke kan njuta deras välgerningar, för att till slut gäcka deras förhoppningar. Det vore ju lågt. Dessutom fruktar min farbror att han snart skall dö. Familjens storhet fordrar ett snart bestämmande».

»Det skall måhända också helt snart», sade han sakta, »komma någon, som i sin person förenar de egenskaper, er farbror söker, och dem, ert hjerta gillar, och då är saken hjelpt. Tro mig, fröken Mathilde, just då det är som allra mörkast, är dagningen nära».

»Denna person skall icke komma», sade hon.

»Jag vet dessutom», fortsatte han långsamt och särdeles tydligt, »hvad ni går till möte, om ni lemnar hvad ni nu har. Jag är bekant med fattigdomen, ty ni vet att min ställning icke blott är inskränkt, den är rent af torftig, och en sådan är icke utan sina bittra törnen, derom kan ni vara viss. Låt derför beveka er till skonsamhet mot er sjelf. Lyssna till en väns råd».

»Ja», sade hon, i det hon gick till dörren, »kanhända skall jag göra det, om ni kan uppvisa för mig den räddare, ni nämner. Hvar finnes inom våra kretsar en man i hvars armar jag utan en hemlig fasa skulle kunna kasta mig? Hvad känner jag om dessa unga ädlingars föregående lif? Gräsligheter, som då och då mystiskt och hemskt berättade nå mina öron, gifva mig ingen håg att forska deruti. Men ni har rätt, jag har ju sjelf gycklat bort min ungdom; jag måste hösta frukterna af mitt utsäde. Vår familjs glans kräfver ett offer; målet är ju stort, jag bör vara villig att underkasta mig».

Hon vände honom ryggen och lade handen på låset.

»Gå icke så, gå icke i vredesmod!» sade han. »Jag ville i sanning gifva mycket till för att ega förmåga och rättighet att hjelpa er».

»Ni har ju hjelpt mig», sade hon och såg sig halft om. »Ni har ju målat för mig den kommande räddaren. Ni har låtsat er tro att en man af värde skulle vilja bjuda till sin härd en flicka utan högre syften än att blända på en bal, som aldrig andats annan luft än fåfängans och ytlighetens».

Han var med ett språng bredvid henne. All hans sjelfbeherskning öfvergaf honom, och han sade med en röst, låg men skälfvande af inre qval: »håll upp, Mathilde, håna icke längre. Ni vet att jag älskar er».

»Ni älskar mig», sade hon med en ton af vemodig förebråelse, »ni har länge vetat det, men ni har aldrig tänkt på att göra mig till er hustru. Det är så, de män vi värdera behandla oss».

»Att blifva min hustru är en allvarsam sak», sade han. »Min väg är en försakelsens väg i så hög grad, att jag är oviss om jag bör bjuda den qvinna, jag älskar, att gå på den. Jag kan icke skydda och värna henne som jag ville».

»Farväl, herr pastor», sade hon med en med möda dold skalkaktighet och lade ånyo handen på låset.

Han var icke ung förgäfves.

»Du känner din magt, dåraktiga, älskade barn», utbrast han och drog henne intill sig. »Så kom då hit. Du har sjelf valt ditt öde, men har du kommit, så håller jag dig fast. Nu är du min och det för evigt».

»Men», hviskade hon, »jag kommer så utfattig, mycket fattigare än hvilken annan qvinna du kunde hafva valt, ty jag kommer äfven totalt utan husliga kunskaper. Och jag kan icke heller vänta, ty vid den

brytning, som nu måste uppstå med min familj, kan jag ej längre blifva qvar i min farbrors hus. Men», fortsatte hon och såg gladt och ömt upp i hans ansigte, »hur kunde jag låta dig resa utan att säga någonting, då jag älskar dig så innerligt?»

»Du kan icke komma för snart», sade han varmt, »och icke heller ljufvare och älskligare än du kommer. Min enda fruktan är att du bygger ett torn utan att förut beräkna omkostnaderna».

Så gick det till att en fattig komminister kom att gifta sig med den högättade fröken Mathilde K., som blef förskjuten af hela slägten, och af hvarje klok menniska, som förut känt henne, ansågs mogen för dårhuset.

De stego ur vid stationen en knapp fjerdingsväg från prestgården. Det var i hjertat af det med adliga familjer öfversållade Södermanland. Många ståtliga ekipager voro nere för att hemta. Betjenter störtade fram från perrongen till kupédörrarne. Der välkomnades och glammades. Plymer vajade, siden frasade, intet fattades af allt den stora verldens tillbehör; med ett ord, scenen var i hög grad liflig. Hon stod der litet försagd. Hvart skulle han föra henne bland dessa åkdon, dessa stampande hästar? Hon hade aldrig förr stigit af ett tåg, utan att det bästa och elegantaste stått för hennes räkning. Hon var så van dervid, att hon nästan var färdig att sätta foten på steget till excellensen R:s landau, då Arthur lyckligtvis hejdade henne.

»Här ha vi Anna Greta», sade han, visande på en rödblommig flicka med godhjertadt utseende, som stod och neg och småmyste vid trappan till stationshuset,

»och fjerdingsmannen, som inom parentes är min arrendator, har skickat ned enbetsvagnen för att hemta oss. Men du kanske föredrager att gå, min älskling? Dina pröfningar börja nu. Åkdonet anstår dig icke, jag känner det med smärta».

Hon såg upp i hans ansigte, detta ädla, öppna ansigte, der hon alltid läste det hon skattade högst i verlden, och om der funnits en ögonblicklig tvekan hos henne, så försvann den genast. Icke var hon kommen för att vålla honom smärta.

»God dag, Anna Greta», sade hon hurtigt och småleende och tog flickan i hand. »Jag hoppas vi skola komma att trifvas godt tillsammans, du och jag».

»Om inte frun tycker att det är näsvist, så skulle jag så gerna vilja önska frun ett hjertligt välkommen», sade flickan med nedslagna ögon.

»Tvärtom, min vän, det skall du ha tack för. Och nu upp i vagnen».

En röst hördes bredvid dem. Den talande var en medelålders herre med allvarligt och redbart utseende.

»Välkommen hem, herr pastor», sade han med ett hjertligt handslag. »Vi började verkligen frukta att ni aldrig mer skulle återvända. Det var en obegripligt lång badsejour».

»Och här ser ni skälet», sade Arthur och visade småleende på Mathilde. »Tillåt mig att presentera min hustru — brukspatron Wagner».

»Nå, det kan man kalla att vara hemlighetsfull», utbrast brukspatronen, »men jag undrar ej längre. Är hon lika god, som hon är skön, så lyckönskar jag er af hjertat. Och för honom, min fru, kan jag gå i godo. Ni skall icke ångra er. Men hvad vill detta

säga? Skall man föra en ung dam hem första gången på detta sätt? Jonson», ropade han, »kör hit. Sitt nu upp, min nådiga. Mina hästar äro raska trafvare, och innan jag hunnit uträtta några små affärer med stationsinspektorn, äro de här igen».

»Jag vet icke», sade Mathilde och såg tvekande på sin man.

»En uppriktigt erbjuden tjenst skall man icke försmå», sade brukspatronen och nödgade henne upp i vagnen. »Gör mig den glädjen för att icke säga äran, men jag är en rättfram man. Farväl, farväl! Jag skall laga att sakerna komma efter i pinnkärran. Farväl än en gång och lycka till!» Han vinkade med handen, och så foro de af med ett behagligt intryck af öppenhjertad och sann välvilja.

»Du sade det låg så nära», sade Mathilde efter en stund. »Hvar är det då? Kan jag ej ännu se det?»

»Ser du kyrktornet der öfver trädtopparne? Prestgården ligger så tätt invid kyrkan, att det till och med är en grind från trädgården in till kyrkogården. Der skymtar den fram. Ser du — der!»

»Ah, den der lilla, lilla röda byggningen».

Då han teg, lade hon ömt sin hand på hans.

»Ack, der får jag riktigt vara fru», sade hon, »och ställa och styra som jag vill, och tänka på dig morgon, middag och qväll».

»Gud gifve, Mathilde, att jag hade ett palats att bjuda dig», sade han och böjde sig öfver henne. »Men nu tala vi aldrig mer om den saken. Tärningen är kastad, och hvad mig beträffar, är jag nöjd med min lott äfven i det jordiska. Det anstår icke en prest att lefva i öfverflöd».

»Och jag är öfverlycklig. Hvilken vacker skuggig

väg hit upp! Sådan förtjusande gård med stora kastanjer, och en rigtigt ståtlig trädgård!»

Det var möjligt att till och med berömmet sårade honom. Det föreföll som om hon bemödade sig att se det bästa i allting, ty trädgården var i hög grad vanvårdad. Han qväfde en suck och lyfte henne ur vagnen.

Der stod Anna Greta, som kilat en genväg öfver ängarne, blodröd och med andan i halsen, på förstugubron och såg så hjertans välmenande ut, att Mathilde så när tagit henne i famn, ty hur hon kämpade med sig sjelf, så kände hon sig ensam och förstod att hvarje liten tilldragelse af upprörande beskaffenhet skulle kunna bringa henne ur jämvigten.

»Låt oss icke gå in ännu», sade hon sedan vagnen farit bort. »Låt mig gå ett slag med dig i trädgården först». De gingo arm i arm.

»Här får min lilla hustru lemna fritt spelrum åt sina skönhetsidéer», sade han. »Jag har så kort tid varit här, men jag tror att mycket kan göras på denna plats. Vi skola tala vid någon trädgårdsmästare i närheten att hjelpa dig med råd och dåd. Hvad säger du eljest om belägenheten?»

»Förtjusande, den är rentaf paradisisk. Här kännes så stilla och fridfullt. Jag vet att jag skall blifva mycket lycklig här», tillade hon saktare. »Och nu tror jag vi kunna gå in».

Det var en lång, mörk förstuga med ett stort kök i ena ändan och på den andra ingången till salen, ett stort rum med spisel och trenne fönster. Der innanför låg ett litet förmak, ett hörnrum med gladt solsken, och invid detta en något större sängkammare. Det var täcka rum — men taket! Hon tyckte oupphörligt att

det skulle falla ned öfver henne, så lågt var det, och ehuru hon ingenting sade, föreföll det henne en lång stund som om det med en pressande kraft tryckte på hennes hjessa. Kaffe var framdukadt i salen, och de två drucko det under gladt samspråk. Hon kom efteråt ihåg att hon tyckt att det luktat så besynnerligt starkt, men hon drack det med god smak. Det var hennes första mål i det nya hemmet.

»Förlåt mig, min älskling, att jag springer upp till mig på en stund. Jag fruktar att en ansenlig packe bref, betyg, attester och dylikt hopat sig på mitt bord medan jag varit borta. Jag är rigtigt orolig att någonting af vigt blifvit försummadt».

Ja hon förlät visst. Hon skulle orientera sig i alla vinklar och vrår, och dessutom blef just vagnen med kappsäckarne synlig. Hon hade fullt upp att göra.

Tiden gick. Det blef litet tröttsamt. Marianne, kammarjungfrun, hade alltid haft det der om hand. Men hon gjorde sitt bästa, till dess hon slutligen ansåg sig kunna krypa upp en stund i soffan och fundera i tystnaden och ensamheten. Hon tyckte allt att han kunde ha hunnit se igenom sina bref och papper, det var nu nära två timmar. Men hvarför icke söka upp honom hellre än att halfligga så der och tänka? Hvarför skall man alltid just tänka!

Hon gick till trappan, ty Arthur hade ju ett vindsrum för egen del — men o, huru lodrät den var och hvilka små steg, passande för tvååriga barnafötter men ingalunda för en vuxen menniska, vore hon än en kinesiska. Hon tvekade några minuter, men hur det var, kom hon genom utvecklandet af en viss eqvilibristisk färdighet upp. Hon öppnade sakta dörren,

smög sig fram till honom, satte händerna för hans ögon och sade: »Gissa nu!»

»Ett hundra trettio åtta, lilla vän, jag är midt i en lång kalkyl, som måste skickas af i morgon . . . ett hundra trettio åtta».

»Jag ser att jag stör dig, men säg mig blott, innan jag går, hur du bär dig åt att komma uppför trappan».

»Ett hundra femtio två . . . jag sätter fötterna på tvären . . . ett hundra sextio fyra».

»Och hvart leder dörren här midt emot?»

»Till riddar Blåskäggs hemliga gemak . . . ett hundra sjuttiofem och nio dertill».

Hon smög sig bort. Det var visst första gången hon stört någon menniska, och i detsamma hon bemödade sig att sätta fötterna på tvären, såg hon tydligt för sig en bred marmortrappa; hon visste ej precis hvar, hon hade trampat många. Hon försökte att blunda, men hon såg den ändå med sin höga, svala vestibul och sina byster i afsatserna.

Hon kände en stor lust att sätta sig och vara trumpen, men lyckligtvis kom Anna Greta och förhindrade att lusten öfvergick till handling.

»Jag undrar hvad frun tänkt att vi ska ha till middag i morgon», sade hon. »Jag tog på eget beråd och lade litet kabiljo i vatten, efter jag såg att det fans i huset».

Kabiljo, det var något hon icke kunde erinra sig ha läst om i någon zoologi, som hon kände till, men i alla fall förde namnet med sig en otydlig förnimmelse af någonting obehagligt, och detta kom henne att tveksamt säga: »men tror du verkligen att pastorn äter det?»

»Ja, si jag kan då inte så noga veta, för det var

en gammal menniska, som tjenade här förut, hon var för resten enka, men när hon fick veta att det skulle komma fru i huset, så ville hon partu inte stanna. Nu skref då pastorn till skolmästarns att di skulle skaffa någon ung och snäll flicka, och då vardt jag så ifrig att få komma, för si syster min har gått och läst för honom».

»Nå, tror du dig om att gå ut med det då, Anna Greta?» sade Mathilde och smålog.

»Ja vars, om bara Gud ger helsan. Vet frun, jag hade en krona som jag fick till premium i skolan, och den var jag fasligt rädd om, men nu ska frun få si hvad jag tog na te!» Hon drog muntert fram en bok, som hon hela tiden hållit gömd under förklädet och lade fram för Mathilde.

»Den snälla köksan, oumbärlig hjelpreda för unga fruar och tjensteflickor», läste hon högt. »Ja det var klokt af dig, Anna Greta. Den tror jag att jag ber dig om att få låna».

»För si läsa, det kan jag då alldeles som en strima», fortsatte Anna Greta. »Och vet frun, mens jag gick här ensam och väntade på herskapet, så tog jag mig för att gå i lej hos kyrkvärdens, och för det så tiggde jag mig till två hönor, för di har okristligt mycket med småkräk, och jag tyckte det var pastorns tid, så han skulle ha förtjensten. Och dåm har jag redan lagt».

»Är inte det bra tidigt på dagen», höll Mathilde på att säga, men hejdade sig nog hastigt för att kunna ändra det till »året».

»Bra sent, menar frun. Åh nej då, vi ska nog pyssla om dåm, så di kommer till lifs. Kanske frun vill si på dåm?»

Det var märkvärdigt hvad detta småprat började intressera Mathilde. De följdes åt till bakgården och betraktade de båda hönorna, som lågo så yfviga och omsorgsfulla i sina bon.

»Si en nattvardsflicka bar hit två tjog ägg, och dåm tog jag», upplyste Anna Greta, »och en strömmingsfjerding sågade jag midt i tu och fylde med agnar och det blef två präktiga reden. Om fjorton dar ska frun få si sådana välsignade små kräk här ska krafla omkring».

»Du är allt bra förståndig, Anna Greta, för att vara så ung».

»Måtte väl det! Si mor har varit krassliger af sig, så mest alltihopa har legat på mig der hemma, och det får en förstånd af sir frun. Men nu har Lotta växt opp, så nu tyckte jag att hon kunde ta vid».

Då Mathilde återvände, jämförde hon sitt eget, för hvar och en annan gagnlösa lif med denna bondflickas, och hon tackade Gud för sin nuvarande lott.

»Jag skall studera Anna Gretas bok», sade hon för sig sjelf. »Det är nu min pligt att lära mig hushållning, och jag skall lära det».

Vid detta visa besluts fattande kände hon sig upplifvad och glad, och då en jublande röst hördes från förstugubron, var hon så lycklig åt att hon ej följt sin första ingifvelse att vara surmulen och stött.

»Vivat Mathilde, nu är räkningen färdig! Tag nu hatt och schal, nu är jag din trogne slaf för hela aftonen. Befalles det en promenad eller en roddtur? Jag har den täckaste lilla båt nere vid stranden».

»Båda delarne Arthur — och — ack älskade, jag är så lycklig».

Och så hade de en af dessa långa, härliga prome-

nader i den doftande barrskogen, och de meddelade hvarandra hjertats tankar, och de fattades mägtigt af den öfversvinneliga ljufva känslan af full harmoni. Det var den första aftonen i det nya hemmet.

»Det är inte värdt att du resonnerar, Arthur. Jag *är* ond, och jag tänker vara ond».

»Det går väl an, när man är ond på ett så älskvärdt sätt».

»Det tror du, men det är ingalunda skämt, jag är riktigt genom stormond. Att hålla en dörr stängd för sin hustru!! Du påstår att det är en skräpkammare. Liksom jag inte behöfde en sådan! Jag ser tvenne fönster på gafveln och tänker mig hvilken vacker utsigt der måtte vara. Jag har försökt att titta genom nyckelhålet, när du var borta, men jag såg ingenting. Det är rent af kränkande!»

»Men om jag öppnade dörren, så ville du beständigt springa dit, och då skulle jag vara i oupphörlig farhåga att du skulle bryta af benen i trappan».

»Som om jag icke sprunge upp till dig ofta nog. Nej, stygge Arthur, det ligger något under. I morse väcktes jag af ett rysligt dånande och släpande deruppe innan klockan var fyra, och sedan lät det alldeles som om der skurades. Men Anna Greta såg ut som oskulden sjelf, när jag frågade henne».

»Skall jag verkligen våga anförtro lilla fru Nyfiken denna hemlighetsfulla nyckel?»

»O, gif hit, fort, vi gå dit på ögonblicket».

Han följde henne, der hon lätt och vig hoppade uppför trappan.

»Du har fått en förvånande färdighet», sade han.

Hvilken syn mötte henne, då hon öppnade dörren! Ett rum med fönster åt vester, så himmelsblått, så ljust, så luftigt! En elegant smak skulle icke saknat något der inne. Möbler af valnöt med äkta tyg, hyllor för böcker och småsaker, ett vackert skrifbord och en toilette, en inbjudande soffa för två, och en skön tafla på väggen ofvanför!

Hon stod stilla på tröskeln, i hast allvarsam.

»Det der var icke rätt, Arthur», sade hon sakta, »det hade du icke råd till».

»Jo, jag hade råd till det, och det har varit mig en så outsäglig glädje. Mins du att jag kallades att döpa den nyfödde fideikommissarien, då jag var vid badet? Då jag reste, tryckte den öfverlycklige fadern en sedel i min hand. En bröllopsgåfva åt er blifvande fru, sade han. Det var en sedel på tusen kronor. Och nu skall min Mathilde äfven här hafva en vrå, der hon kan känna sig hemmastadd».

»Jag vill vara der du är», sade hon och smög sig till honom, »jag vill hafva som du har det. Men jag är ändå så tacksam».

»Men om vänner komma och besöka dig», sade han mildt, »är det icke roligt att kunna herbergera dem i enlighet med deras vanor?»

»Jo, du har rätt; du är mycket god, och här är så förtjusande. Men det är det der nere också. Det gör mig ondt om rummen der nere, det är som om vi skulle vilja förskjuta dem».

»Ack, du lilla ömtåliga hjerta, se nu ändå litet glad ut».

»Visst är jag glad . . . och om vi få besök, så är

det ju så godt att ha ett så vackert gästrum. Men jag tror vi gå ned igen. Jag tyckte det körde på gården».

Han sprang före henne — hon stod qvar på trappafsatsen och såg in genom den öppna dörren.

»Nu Mathilde», sade han och vände sig om, sedan han kommit ned, »har du en plats der du i ensliga stunder kan sitta och drömma».

Hon lyfte fingret hotande emot honom.

»Hvem var det, som i söndags predikade så allvarsamt om att sätta handen till plogen och icke se sig tillbaka?» sade hon.

Han såg hastigt upp. Hon stod der så ljus och skär med det allvarliga draget öfver pannan, högt öfver honom på trappafsatsen, och han intogs af en känsla nästan af vördnad, på samma gång en farhåga, för hvilken han icke kunde göra sig reda, grep om hans hjerta.

»Kom ned, Mathilde. Älskling», sade han och tryckte henne häftigt mot sitt bröst, »du är väl frisk? Du har väl inte ansträngt dig på något sätt och farit illa? Jag tror du ser blek ut».

»Dåraktiga gosse», sade hon och log, »jag har icke känt mig så stark i hela mitt lif».

»Brukspatron Wagners», rapporterade Anna Greta nästan lika pompöst som en greflig betjent.

»Hvad betyder detta, Mathilde? Det är mörkt i salen, och något kaffe synes icke till».

»Ack, Arthur, jag tänkte icke på att säga till Anna Greta i går afton om husförhöret i dag. Du får väl vänta, jag skall strax vara färdig».

»Man väntar icke med ett husförhör, min vän.

Skjutsen är redan här, och ute är det bistert kallt. Låt icke detta hända en gång till. Jag har alltid haft för vana att bjuda skjutsbonden en kopp varmt kaffe».

»Men du kan väl icke begära att jag i kylan skall stiga upp och koka det».

»Jag begär blott att du skall säga till aftonen förut samt hålla efter Anna Greta att vara punktlig. Det är ingen orimlig fordran. Farväl min vän».

Hvilka störtfloder götos icke på kudden denna morgon! Det var omöjligt att stiga upp. Hvad skulle hon dessutom uppe och göra? Hon dugde i alla fall till ingenting! Hon kunde icke ha en kopp kaffe i ordning en gång. Det hade varit mycket bättre att han gift sig med hvem som helst annan — nya tårefloder — ja mycket, mycket bättre. Han kunde ha tagit prostens dotter i grannsocknen, ja, han kunde till och med haft mera nytta af sjelfva Anna Greta. Men vid denna föreställning brast hon i skratt midt under snyftningsanfallen, eftersom denna person just då råkade sticka hufvudet in genom dörren.

»Hur i all verlden står det nu till? Är frun sjuk?»

»Åh nej, Anna Greta, men det var bara så ledsamt, det der med kaffet».

»Ja, var det inte det jag ana, sa friarn, när han fick korgen. Inte ska frun lägga det på sinnet inte. Vi ska bara inte göra om 'et, begrips. Stig nu vackert upp, frun, så ska jag komma in med kaffet på en bricka, för nu är det då rigtigt färdigt».

Mathilde kände sig genast litet tröstad, och när Anna Greta återkom, hade hon temligen öfvermannat sin sorg.

»Jag hade allt litet att resonnera om», sade denna trogna hjelpreda. »Ursäktar frun att jag sätter mig?»

»Sätt dig gerna, kära du. Hvad är det du har på sinnet?»

»Åh det kan väl vara både ett och annat, men för det här tillfället så är det en gris».

»En gris! Men vi ha ju ingen, kära du».

»Nej, och det är just det, som förtretar mig. Ska en vara prest och inte ha en gris! Jag ska säga frun, att jag trifs inte utan små kräk; jag har varit van vid det i hela min tid, och nu har jag stött på frun många gånger om den saken».

»Ja, men kära Anna Greta, jag kan verkligen icke hjelpa det. Jag längtar efter grisen lika mycket som du, men vi ha alls inga pengar».

»Ha vi inte», sade Anna Greta och spärrade upp ögonen. »Åh, det var då för mycket ledt, för ju längre vi dröjer, dess dyrare blir han. Ja, det blir då ingen annan råd, än att vi försöka te skaffa oss pengar».

»Det lär väl inte bli möjligt; jag kan åtminstone inte finna på någon utväg».

»Det lär inte gå för sig att jag springer på dagsverke nu mera», sade Anna Greta fundersamt. »Ellers så håller di då på att tröska hos kyrkvärdens, och nog för det att jag kunde göra undan bra mycket på morgnar och qvällar, om bara inte middan vore».

»Nej det går då alldeles inte an. Den planen få vi genast öfvergifva», sade Mathilde ganska allvarsamt.

»Och ur jorden kan en då ingenting få så här midt i vintern. Och potatisen, det är då inte mer än en behöfver te sätta i vår och te husbehof för reksten».

»Och dessutom måste vi ändtligen skicka en tunna till fattigstugan, när det börjar blifva knappt för dem der», ifylde Mathilde.

Anna Greta betraktade mattan med bekymrad min,

tills helt hastigt ett ljus tycktes gå upp för henne, och det var med den lifligaste glädje hon utbrast:

»Nu har jag det, frun! Jag visste väl att jag skulle hitta på 'et till sist. Vi ska jaga».

»Jaga — du och jag! Nej, vet du, det tror jag, att jag betackar mig för».

»Åh nej då, inte vi, inte. Men frun kan inte tro hvad det fins mycket i pastorns skog, för si di har ett skrock här att en inte ska tjufskjuta på prestens mark, och det är just som om kräkena hade nys om att di får vara med fred der, för dit samlar di sig i stora hopar».

»Men då är det ju nästan synd att skjuta de små stackrarne, der de tro sig trygga», sade Mathilde.

»Det vet jag visst, det orkar jag då inte höra! Hvad gör di för nytta med att lefva, det undrar jag just».

»Nå, men hvem skall blifva skytten, Anna Greta?»

»Ja si jag tänkte då tala om 'et ifrån första stund», sade Anna Greta och såg ytterst förlägen ut, »för när herskapet satt der nere under lönnarne i somras, så kunde jag då tydligt si att herskapet förstod sig på 'et, och så tänkte jag att frun väl ändå kunde få hum om 'et när han gick här och snodde ikring knutarne».

»Menar du den unge vackre karlen, som jag sett stå vid grinden och vänta på dig, när du kommit från hönshuset? Jaså, du består dig med fästman du, Anna Greta!»

»Nu kan jag väl förstå», sade Anna Greta undvikande, »att frun blir ifriger te mista mig. Men det ska frun inte ängsla sig för, för inte blir det väl än på ett par tre år».

»Och hvad säga föräldrarne om saken», sade Mathilde småleende. »De äro väl med om det, kan jag tro».

»Ja, si det ha vi då alls inte frågat dåm om».

»Hvad vill det säga?»

»Nej sir frun, det brukas inte här i socknen».

»Brukar man inte läsa fjerde budet här i socknen?»

»Åh jo, det förstås *för presten*, och jag nekar visst inte för att en kan lägga ut det både si och så, men si giftas, det hör då alls inte dit».

»Men, kära Anna Greta» . . .

»Ja, det der ska inte frun säga något om, för hvad vore det för nöje med 'et, om en inte hade 'et så der lite i smyg. Och det är då i alla fall hvarken far eller mor som ska deran. En får väl stå sitt kast, tänker jag».

»Men jag är rigtigt orolig . . . du är så ung».

»Ja si, den der ton behöfver frun inte alls genera sig med, för Gud nåde den som vettet felar, men nog har jag mitt i behåll. Och Jan Erik är fördenskull inte en tocken karl, det kan jag gå i god för».

»Nå, så få vi väl taga emot honom som son i huset då», sade Mathilde skrattande. »Men när han så har jagat, hvad tänker du sedan?»

»Sen skickar vi af med det till station alltihopa, så när som på en smakbit här hemma. Åh, frun ska si, att vi bli rigtigt rika, vi».

»Men jag kunde väl också än en gång fråga pastorn» . . .

»Visst inte, kommer inte på frågan», inföll Anna Greta ifrigt; »vi kan allt reda oss sjelfva, och en ska inte bekymra honom med tocket».

»Tänker du bli lika undfallande en gång mot din egen man».

»Nej vars, men si det är en annan sak, för han är min gelike».

»Och du anser icke mig vara Arthurs?»

»Nej, det får allt frun ursäkta, men nog är han ett strå hvassare».

»Det har då aldrig fallit mig in», sade Mathilde ytterst road.

»Ja, sir frun, en ska inte tänka sig presten alldeles som annat tocke der folk inte. Han ska vara med fred för tanken på grisar och sådant, som kan vara nöjsamt för oss fruntimmer. Just fördenskull vill jag helst tjena här, för om jag kan hålla undan något för honom, så att han kan sköta sitt i kyrkan med lättare sinne, så tror jag för min del att jag gör min lilla gudstjenst på mitt vis. Och derför var det inte bra med kaffet, för det var inte underligt om han blef litet ilsken, och det borde han inte vara. Men en har då grinat nog för den saken nu, så det lönar inte tala om mer».

»Du är en god flicka, Anna Greta», sade Mathilde rörd, »och du har visat mig min ställning bättre än någon kunnat göra. Nå du tycker väl bra mycket om Jan Erik, kan jag tro?»

Anna Greta betraktade med orörliga ögon skatboet uppe i äppleträdet tätt vid fönstret.

»Du svarar inte! Du har väl aldrig lofvat dig till någon som du icke älskar».

»Sir frun, nog har jag varit skyld för att vara krinn i mun ända se'n jag var liten», sade Anna Greta sakta och allvarsamt, »och nog är jag bara en fattig, okunnig tjenstepiga, men så mycket förstånd har jag ändå, som att det fins saker, som är så höga, att en

inte har ord för te tala om dåm — och då är det bäst att tiga helt och hållet, tycker jag».

Mathilde tryckte hennes hand. »Ja nu är jag färdigklädd», sade hon med en suck, »och nu blir det en bra lång dag, när pastorn är borta».

»Och derför ska frun fara bort på ett ryck, det har jag tänkt ut. Vi lagar en tidig middag, och se'n far frun och helsar på hos kapten Ridderståls. Fjersmans-pojken är hemma, och inga körslor har di i dag, det har jag hört mig för om».

»Det var en god idé, det skall jag rigtigt göra. Spring du ned och säg att hästen skall vara här klockan tre. Vi hafva en dryg mil dit».

Under förmiddagen kom Mathilde att tänka på att hon allt hade något att ångra sedan föregående afton också. Eller var det icke illa gjordt att, när Arthur så vänligt ropade henne med ett: »kom nu, Mathilde, så skola vi räkna öfver våra tillgångar för året och se, om vi kunna få debet och credit att gå ihop», hon då svarat, »käre Arthur, förskona mig från tråkiga siffror; jag kan ju i alla fall icke det minsta föröka dina inkomster», och det bara för det hon råkat vara vid sjelfva upplösningen af Bleak House. Nu kunde hon påminna sig att han suckat, då han lagt ihop papperen, och ehuru han icke förrådt det minsta missnöje genom sin ton, trodde hon sig dock kunna erinra sig en vemodig klang deri, när han sagt: »Det är sant, men du skulle möjligen genom en eller annan lyckad beräkning kunna minska mina utgifter». Han gick då upp på sitt rum, och hon slutade i ro det intressanta kapitlet, men var hon icke litet förstämd hela aftonen, och var det icke just detta, att hennes

tankar voro frånvarande och förströdda, som orsakat morgonens förargliga glömska?

Men nu var hästen här, bort med alla sorgsna tankar! Allt skulle blifva godt igen innan qvällen, nu skulle hon i fulla drag njuta af dagens nöje. Det var ock ett så friskt vinterväder, snön knarrade under hästhofvarne, rimfrost låg öfver träden och solstrålarne glittrade muntra fram mellan de höga furorna. Det skulle blifva rigtigt festligt, detta länge uppskjutna besök hos en gammal vän. Ty ehuru fru Ridderstål var många år äldre än Mathilde, hade de dock med innerlig tillgifvenhet slutit sig till hvarandra. De hade erfarit en sympati, som olikheten i ålder icke mäktade tillbakahålla.

Mathilde hade ett par gånger förut varit på det vackra ställe, som kapten Ridderstål arrenderade, och det hade gjort henne innerligt ondt, när hon fått höra att arrendet var uppsagdt och hon således skulle förlora en verklig vän i sin närhet. Så mycket angelägnare var det att passa på den korta återstående tiden till den fjortonde mars. Hon kom full af lefnadslust och glädtighet, och fjersmanspojken, körsvennen lofvade att vänta så länge hon behagade. Det såg så präktigt ut med det vackra slädnätet och den röda filten viken öfver fotsacken, — men det allra vackraste, det kunde hon då icke se. Jerker gaf till en ljungande klatsch vid grindarne, och fram gick det i grannaste traf rundt om gården och upp till förstugubron.

Men dörren öppnades icke; hela gården hade ett öde och dystert utseende midt i solglittret. Mathilde hoppade ur och bad Jerker köra ned till stallet, medan hon sjelf gick in. Hon pelsade af sig endast till hälf-

ten, ty tamburen var kall, och gick genom salen och andra rum, alla lika kalla och dystra. Hon började tro att huset var helt och hållet öfvergifvet, då hon såg en stängd dörr, hvarpå hon sakta knackade.

Der ljöd ett svagt »stig in», och hon öppnade den.

En blek medelålders qvinna låg på soffan. Hon hade ett fint och ädelt ansigte; ett sådant som man en gång sedt aldrig glömmer; stora mörka intelligenta ögon, en smal oval ansigtsform, kanske något för lång för skönhetslinien, och ett rikt, mörkt hår. Oaktadt rummet, der hon låg, var komfortabelt anordnadt, var det något eget och besynnerligt tomt omkring henne, kanhända derför att hon föreföll så ensam i den stora våningen.

»Ack Mathilde, kära vän, är det du?» sade hon till hälften resande sig upp, i det en häftig rodnad färgade hennes mörka hy. »Förlåt att jag tar så illa emot dig. Detta var en större glädje än jag väntat mig».

En dörr till angränsande rum öppnades, och ett par små barnaansigten tittade in. Men det var ett besynnerligt uttryck äfven öfver dem. »Kommer inte Hanna snart?» sade gossen, som var fem år. »Stygga Hanna, som inte är hemma», sade flickan, som var tre.

»Varen nu snälla barn en liten stund till, så skall mamma snart följa er ned till trädgårdsmästarns, som hon lofvat er», sade modern ömt. »Kom först och kyss mig, kära små älsklingar; så ja, leken nu snällt en stund för er sjelfva».

»Hvad vill allt detta säga, Hortense», sade Mathilde, sedan barnen gått. »Allting här är sig så olikt; och du sjelf? Är du sjuk?»

»Nej, jag tror icke att jag är sjuk, endast tillfälligtvis litet matt och nedsatt».

»Men någonting har händt, det tjenar till intet att du söker dölja det. Hortense, du har många gånger sagt mig att du håller af mig. Tror du jag kommer för att sitta här likgiltig och tala om små obetydligheter, då jag ser att du lider. Om du är olycklig af en eller annan anledning, låt mig söka att hjelpa dig, om jag kan, eller åtminstone dela din smärta».

Hon lade sin smala, fina, afmagrade hand på Mathildes. Det var en sådan der fruntimmershand, som förefaller som om den hade stämma och tunga att förtälja många ting.

»Ack Mathilde, det är en gammal historia utan allt intresse, som upprepas ofta nog för att förhärda mot intrycket. Vi äro ruinerade».

»Men du var ju så rik, Hortense».

»Ja, jag var mycket rik och föräldralös dertill. Men, ser du, Gotthard var icke skicklig att sköta en stor förmögenhet, den han vunnit utan möda och hvars värde han icke förstod. Den föll öfver honom som från höjden, — utan den hade han kanske ännu varit hvad han förr var, en arbetsam, öppen, ädelsinnad menniska. Men han fick den utan att behöfva ikläda sig det ringaste ansvar derför, och den inre moraliska ansvarigheten behöfver hos de flesta menniskor vid starka frestelser ett yttre stöd. Han hade intet sådant, som ock tusende med honom. Han var ung och glad. Vännerna blefvo med rikedomen allt flere, och frestelserna växte år från år. Det gick temligen fort, för att vara så mycket; men det går fort i sådana fall, ända tills det nu är slut».

»Men det är ju nedrigt, det var ju ditt alltsammans».

»Tyst Mathilde», sade hon, »säg ingenting om honom,

han är ett offer, han som jag. Han var ju i sin goda rätt. O, om du sett så som jag, huru denna rätt år efter år förstört honom. Han hade i början nog hederskänsla för att förstå att han rånade en värnlös varelse, ty ingen menniska i detta land är så värnlös som en gift qvinna. Hvar och en annan har lagens skydd mot andras godtycke; hon är fullkomligt till spillo gifven. Det kostade honom något att nedtysta sitt samvete, som uppreste sig mot orättvisan. Han ångrade, han kämpade. Men vänner behöfde låna, spelbordet vinkade, glasen lockade. Han hade från en ringa ekonomisk ställning blifvit en rik man, — det har sina faror. Han tog så länge något fans. Jag förstod ganska snart hur det skulle gå, och jag försökte ofta förmå honom att meddela mig husets ställning, men om den saken var det omöjligt att få honom att yttra ett ord. Emellertid försökte jag att spara och knappa in i det yttersta. Det blef snart en nödvändig sak, jag hade ingenting att göra utgifter med».

»Men kunde då icke också du, medan något fans, gifva bort några stora summor, till exempel till en vän för att rädda något undan förstörelsen?»

»Jag! hvilken fråga? Jag egde icke rätt att röra tio kronor utan hans samtycke».

»Men än en gång, Hortense, alltsammans var ju ditt».

»Ja», sade hon med ett svagt leende, »men han allena egde rätt att förstöra det, icke jag».

»Men är då ställningen verkligen så förtviflad?»

»För två månader sedan fans intet enda papper mer, hvarpå penningar kunde anskaffas. De voro spridda åt himmelens alla väder. Jag hörde en natt ett buller i kabinettet; jag smög mig upp och såg in genom dörrspringan. En karl stod framför den öppnade chiffo-

nieren, på hvars klaff alla mina nipper voro framplockade. Jag kände den mannen väl och smög mig tyst tillbaka».

»Hur uselt!»

»Jag är deremot frestad att utropa: hur ädelt! Hans rättighet enligt svensk lag hade varit att säga: Hortense, plocka fram allt hvad du äger af värde, jag behöfver det. Men han var för högsinnad att begagna den rätt lagen gaf honom. Han skämdes öfver den, och en sista glimt af samvete vaknade . . . *derför stal han*».

»Men något måste genast göras, och detta måste vi nu öfverväga».

»Ja, hvad skall göras? Arbeta, skall man säga. Mathilde, jag har haft åtta barn på elfva år, och sex af dem har jag vårdat till döden. Det bryter en qvinnas kraft, ser du. Jag kan icke mer arbeta, så att jag kunde försörja mig och mina två återstående. Trots detta har jag dock gjort oupphörliga försök genom annonser, från värdinneplatser genom hela raden af lektioner allt intill handelsbutikerna. Men man fruktar medelålders fruntimmer med tvenne barn, helst sådana som sett bättre dagar, och jag har ej fått ett anbud. Och för att börja en affär på egen hand, fordras penningar».

»Men medel kunna anskaffas. Om bara Arthur vore här, så skulle han bestämdt veta råd och det bästa råd. Ingen kan hjelpa och styra så som han. Hur ledsamt att han tidigt i morgon skall resa på en kyrkoinvigning såsom assistent åt biskopen. Men om tre dagar är han hemma igen, och då skall allt bli ljust. Kanske har du sjelf någon plan, låt mig höra hvad du tänkt».

»Ack nej, jag har ingen plan och jag märker nu, då det kanske är försent, att jag oaktadt alla mina ansträngningar ändå varit allt för passiv. Det har förefallit mig så omöjligt att det skulle gå som det gått. Orättvisan var för himmelsskriande, och derföre har jag väntat dag efter dag. Det var mig så motbjudande att begära allmosor, och hur kunde jag yppa vår ställning utan att förnedra honom inför andra? Men nu hafva alla sådana små considerationer fått vika för den bistra nöden. Jag har skrifvit tre bref — ett till en rik kusin, som nog hjelper, han höll mig en gång så kär — och derför var det än svårare att anlita honom. De två andra voro till väninnor. En af dem har jag till och med anropat att komma hit. Men ack, låt barnen komma in, jag längtar så efter dem».

Mathilde öppnade dörren, och de små klängde ifrigt upp i moderns knä. Hon tryckte dem häftigt intill sig.

»De äro ljufva små älsklingar, Mathilde, äro de icke? Om du kunde förstå, hur jag älskar dem. Ack, jag tycker ibland att jag icke . . . jag kan icke».

Hon böjde hufvudet ned öfver dem, och tårar började droppa i deras hår.

»Tala om någonting, Mathilde, så att jag icke gråter. Jag vill icke gråta».

»Ja, om sommaren och ljuset och värmen», sade hon, »och vårdagarne och förhoppningarna. Och om Gud, som sköter små älskade barn som sina ögonstenar och som hugsvalar sörjande hjertan och som finner vägar i mörkret. Och om att ni alla tre skolen följa mig tillbaka till prestgården, och jag skall vårda och muntra er allt hvad jag kan, och så kommer farbror hem, lilla Allan och lilla Gerda, och han är den snällaste farbror mot små barn, som någon kan tänka sig».

De höllo sina armar tvinnade om moderns hals och deras runda kinder hvilade mot hennes tärda.

»Tack Mathilde, det gör mitt hjerta godt, man glömmer ibland, när man länge stått utan skydd i stormen, att det ges någonting som heter omvårdnad på jorden. Det är tusende qvinnor lika dig, jag skulle vilja rädda från min egen lott. Kom ihåg det. Men till prestgården kunna vi ej komma denna gång. Små barnen ha fått löfte om att gå till trädgårdsmästarns i dag, och det skall mamma hålla. Vi skola gå på samma gång du far, Mathilde».

Det var en viss oro i hennes ton, som lät Mathilde förstå att det var tid att resa.

»Jag skall ropa på min skjutspojke», sade hon, »så skola vi följas åt».

Då hon återkom, fann hon Hortense sysselsatt med att sätta på deras ytterplagg. Hon erbjöd sig att hjelpa henne.

»Nej, min vän, jag vill icke öfverlemna det åt någon annan; det är ett så kärt göromål».

Men hur det var, tog hon emot hjelp. Damaskerna voro trånga och fordrade någon ansträngning att få på. De lågo båda på knä framför de små och fäktade med alla de olika persedlarne.

»Små älskade fötter», sade modern och kysste den lilla flickans känga, »små, svaga, stackars fötter, som skola stappla fram på lifvets stigar».

»Du skämmer bort dem, Hortense», sade Mathilde och log.

»O nej, det gör jag icke. Små, gropiga, hvita händer! Oskyldiga, kära barnaögon, ack, att jag kunde upphemta i mitt hjerta alla edra tårar! . . . Och nu kapporna på».

På förstugubron hängde sig den lilla flickan i moderns kjol. »Mamma bära Gerda; Gerda orkar inte gå».

Hortense tog henne upp på armen.

»Hur vackert här är i den ljusa vinterqvällen», sade hon. »Det är skönt på jorden, äfven när det lider mot skymningen, tycker du icke det?»

»Det har varit härligt hela dagen i dag», sade Mathilde.

»Tror du icke att hvarje stor sak, som skall bringas å bane i verlden, kräfver offer? Jag tycker, jag har läst om det», sade Hortense plötsligt.

»Ja visst. Jag tror att vägen till sanning och rätt ofta måste gå genom blod», sade Mathilde.

»Och ändå är det något så outsägligt i sjelfva lifvet. Men icke sant, Mathilde, mina sex små, de lefva ock?»

»Ja, ett bättre lif än det vi föra».

De stodo tillsammans på bron. Aftonrodnaden glödde öfver snöfälten, sparfvarne qvittrade under takåsen, det var så stilla och högt i luften och ingen menniska syntes till.

»Du dignar under din börda, Hortense. Låt mig taga barnen i slädan, så svänga vi alla af till trädgårdsmästarns. Men du vacklar ju, du är bestämdt sjuk».

»Jag försäkrar dig på allvar att jag icke är det ringaste sjuk, och jag vill helst gå med mina älsklingar. En promenad skall göra mig godt».

»Men jag vill stanna tills Hanna återkommer. Här ser så tomt ut, så jag är just orolig att lemna dig».

»Ditt besök har varit en stor vederqvickelse, men nu bör det ändas, eljest blir det för sent att gå med barnen», och i det hon böjde sig fram öfver släden sade hon sakta: »Kyss mig, min vän».

»Gud välsigne och hjelpe dig», sade Mathilde med tårar i ögonen.

»Du uppfyller mina innersta önskningar, förr än jag nämner dem», sade Hortense småleende. »Jag tänkte just bedja dig om ett sådant ord, men jag tyckte att det skulle låta så barnsligt. Farväl, farväl!»

»Ja, frun hade då rigtigt rätt i att der såg tomt ut», sade Jerker, sedan de åkt en stund, »för hvarken i stall eller fähus fans der så mycket som ett lefvande lif af hvarken menniska eller kritter. Det var rigtigt kusligt att gå der, så jag var just glad, när frun ropa».

Då de nalkades prestgården, såg Mathilde ljus glimma ut öfver fälten från alla fönster. Hon sade till Jerker att köra bakvägen och gick sjelf uppför den lilla kyrkvägen, undrande om huset var fullt af främmande och i hast öfvertänkande sina ressurser i skafferiet. Hon gick tyst in och lade af ytterkläderna. Ingen syntes till mer än Arthur, som satt i förmaket och skref ifrigt. Hon sprang fram till honom.

»Arthur», utbrast hon, och den rörelse som hela dagen fylt hennes hjerta, bröt nu fram, »Arthur, jag har aldrig skattat dig som jag bort. Jag har aldrig förr än i dag rigtigt förstått den lycka, jag eger. Kan du förlåta mig för i går afton och i dag på morgonen? Kan du ha tålamod med mig, fastän jag så ofta förgår mig?»

Han drog henne ned i sitt knä. »Så lilla husfrun är hemma nu», sade han. »Jag undrar om hon kan förstå hur tomt det var att komma hem och finna henne borta, och så ha samvetsqval dertill för det man varit ovänlig på morgonen. Jag undrar om hon vet hur ljust och vänligt hon gör det här lilla hemmet för mig och alla andra».

Mathilde rodnade af glädje.

»Men hvarför är här en sådan festlig upplysning? Jag trodde här var främmande».

»Jag ville att en välkomsthelsning skulle lysa dig till möte, så snart du fick syn på prestgården. Jag tog mitt arbete och väntade dig här nere, men du smög dig in och öfverraskade mig».

»Och i afton gå vi igenom alla räkningarna, Arthur. Jag förstår nu hvilken heder du gjorde mig med detta förslag och att jag bar mig åt som ett sjelfsvåldigt barn. Kom och sätt dig här i soffan, skall du få höra hvilket underligt besök jag har gjort».

Hon berättade för honom alltsammans, och han såg mycket allvarsam ut.

»Det är illa att jag skall vara upptagen de närmaste dagarne», sade han, »men så fort jag återkommer, måste vi resa dit. Något måste göras för denna olyckliga qvinna».

Hur trögt dessa tre dagar framskredo, och det oaktadt hon var så ifrig med en öfverraskning, som skulle beredas Arthur vid hans hemkomst. Det var tapeterna i förmaket med de kornblå rosorna och de rosenröda liljorna, som skulle utbytas mot andra af lättare mönster och mot botanikens regler ej fullt så stridande färger. Den stora taflan, som hon fått till lysningspresent af en vän, hvilken ej känt sig fullt så choquerad som de öfriga, och som legat i sin låda i flera månader, skulle nu fram och intaga sin plats öfver soffan, och murgrönan skulle omfamna den med sina långa armar. Hur vackert det skulle bli!

Och hur strålade icke hennes ögon, när hon på morgonen den fjerde dagen öppnade dörren för att föra honom in. Han hade kommit sent föregående afton, derför blef surprisen sparad till morgonljus och morgonfriska känslor.

»Men, Mathilde, hur kan detta vara möjligt? Här är ju som ett förtrolladt gemak. Hvad har min lilla gumma för ressurser, dem hon döljer för sin man?»

»Åh du, kyckling-tupparne du! Du mins hur ledsen jag var att det var så många tuppar. Och så kom du, din inbitne frossare, och föreslog att vi skulle äta upp dem allesamman. Men jag segrade den gången och sålde hälften, och här ser du resultatet af affären. Är här icke täckt?»

»Och denna sköna tafla», sade han, »Maria Magdalena framför Mästaren på uppståndelsens morgon».

Anna Greta stack hufvudet in genom dörren.

»Trädgårdsmästarens hustru från Långtora är här med ett bref till frun, men hon ville gerna tala litet med herskapet sjelfva», sade hon.

»Bed henne komma in. Är hästen här ännu?»

»Ja, Jerker håller just på att torka dammet af slädan».

»Det är nästan litet påkostande att fara bort i dag», sade Arthur. »Det är så obeskrifligt ljuft att komma hem till ett kärt och gladt ansigte och till nya tapeter, som kanske ett tu tre börja gala», sade han skrattande och kysste henne.

En äldre qvinna steg öfver tröskeln.

»God dag härinne», sade hon och gjorde en nigning mot hvarje vägg.

»God dag, madam Lund. Ni har ett bref till min hustru».

»Ja, det har jag, och våran fru skickade ner en pojke med det i lördags morse med befallning att jag skulle skaffa fram det så fort som möjligt, men det har icke burit åt förr än i dag, för det är så svårt med skickningar från vårt håll, helst när det är ett tocket välsignadt urväder som nu har varit, men i dag fick jag så bra åkbud med qvarndrängen från Lista, och derföre så for jag sjelf, för jag ville allt språka litet med herrskapet apart med samma».

»Ack, hur står det till med frun? Jag tyckte hon såg så klen ut, när jag var hos henne i fredags afton».

»Måtte väl det. Det har hon då gjort hela långa tiden. Just den aftonen kom hon ned till oss med barnen, för hon hade förut talt vid mig att jag skulle ha dem hos mig några dagar. Jag hade gjort det så trefligt jag kunde, och sängen var bäddad och allt, och brasa var det i kakelugnen. Då lekte hon med dem en god stund, och så satt hon framför elden och hade dem i knä, och till sist så lade hon dem sjelf, och så bad hon mig gå ut en stund. När jag kom in igen, så låg hon på knä framför sängen, som om det inte funnits något lif qvar i henne. Men hur det var, så kom hon till sig. Inte ska frun ta vid sig så rysligt för några dagar, nog kan frun vara trygg för dem alltid, sa jag. Då gick hon ut i köket, och jag följde efter och försökte trösta henne så godt jag förstod. Frun vet ju hur glada di är vid mig, sa jag. Jag har ju varit uppe hos dem både natt och dag, när frun har varit dålig. Jag lofvar frun att ta mig ledig hela tiden och bara pjålta med dem, och allt krate, som fins i huset, ska jag plocka fram och roa dem med».

»Och låt dem sitta i knä och smek dem», sade hon, »för det äro de vana vid. Om tisdag kommer en

god vän och hämtar dem, såvida jag ej kan komma sjelf. Hvad har ni i pannan, madam Lund, det luktar så starkt? och vet herskapet då blef hon så krit innerlig hvit i synen som ett drypande lärft, och hon lutade sig mot dörrposten, som om hon inte kunde stå».

»Åh, det är bara ett stycke pannkaka jag steker åt gubben, tills han kommer från arbetet. Frun vill väl inte göra sig så gemen och smaka på det?»

»Jag bjöd henne på en tallrik. Hon stod och stirrade på mig med sina mörka ögon, som om hon inte rigtigt visste hvad hon gjorde. Hon åt en bit rysligt häftigt, men se'n så smålog hon så godt, som hon alltid brukar och sade: »Nej, madam Lund, jag skall inte äta upp aftonvarden för gubben inte». Och så tog hon mig i hand, det såg nära på ut som om hon velat falla mig om halsen, och så gick hon ensam hemåt. Si gubben har varit fast för gikten de här dagarne, så han har hållit sig hemma, och vårat ligger alldeles på utkanten af parken, så jag har inte kommit att gå fram förr än i morse. Då smita jag ditopp, för syster min kom till oss i går qväll, så jag kunde vara trygg för barnen, och vet herskapet, der såg så konstbesynnerligt ut, för porten var stängd, och gården var full med halmskräp och djupa spår, som om der varit ett faseligt körande, och när jag försökte att titta in genom fönstret, så såg jag inte ett fnykande fän af några möbler utan bara tomma väggarne».

»Och brefvet», sade Mathilde, som blifvit alldeles blek.

»Jo, det har jag här i kjortelsäcken. Jaså, det här var det inte, för det är från systerson, kan jag si. Ja, jag hade också ett par färgarmärken och en orlofssedel åt...»

»Der är det», ropade Mathilde. »Gå in i salen, madam Lund, och få sig en kopp kaffe, medan vi läsa brefvet». Arthur läste öfver hennes axel, men efter de första raderna ropade han på Anna Greta. »Skicka genast Jerker efter en häst till, vi taga par för slädan. Men låt det gå qvickt, om du någonsin brådskat förr i ditt lif».

»Då springer jag sjelf», sade Anna Greta afgörande.

Brefvet, hvilket de nu läste tillsammans, lydde så:

»Mathilde!

Du har nyss lemnat mig och jag är återkommen från trädgårdsmästarns, der jag lemnat mina barn. Sanningen är, min vän, att jag hade dem hemma så länge jag hade någonting att gifva dem att äta, nu har den snälla madam Lund lofvat att ha dem hos sig i tre dagar och till dess måste väl hjelp komma. Sjelf har jag icke ätit på fyra dagar, men först i afton har det med någon verklig fruktan kommit för mig, att detta möjligen kan kosta mig lifvet. Mitt hufvud svindlar och febern bränner inom mig. Tyfus går i trakten, månne jag fått den? Jag ville ej oroa dig, du har ju sjelf ekonomiska bekymmer, och jag väntar så säkert på hjelp redan i afton. Jag har skrifvit på tre olika håll för att om möjligt få reda på min man. Jag vill lefva, Mathilde, och jag börjar fasa för att jag öfverskattat mina krafter. Jag rädes för att vara ensam, alla tjenare äro afskedade och här är så kallt. Skall jag behöfva möta döden, denne fiende, på hvilken jag mången gång under förtviflans stunder har kallat. Ser du, förtviflan inger så många underliga tankar. Det har gifvits ögonblick då jag varit ursinnig af harm och hämd. Jag har tänkt: Nå väl, må jag dö! *En* qvinna

bör ha mod att visa hvart hän det kan gå med oss, hvarför skall jag undandraga mig? *Jag* kunde ju vara denna qvinna. Ack, dystra vansinniga tankar, som man kommer till då man grubblar ensam och instängd öfver sitt elände. Jag hade ett hopp att lifvet varit mig så bittert att döden skulle förefalla mig lätt. Jag dåre — han nalkas — och jag finner att jag älskar lifvet. Jag har trott att alla förhoppningar inom mig voro jordade, — ack, hvem öfverlefver hoppet? Jag förespeglar mig oupphörligt att det ringer, att brefvet lemnas mig, att jag skyndar tillbaka till mina barn, att jag har pengar än en gång att skaffa oss allt hvad vi behöfva — — förgäfves — här är tyst som här är kallt.

Du skall få höra hur det gått till. Det började bli allt svårare och svårare för mig att erhålla penningar af min man till de dagliga utgifterna, och ehuru han alltid undvek alla förklaringar, började jag slutligen förstå ställningen. Jag for då genast till en lagkarl, en af våra ädlaste och menniskovänligaste. — Ges det ett medel att rädda någonting? sade jag till honom. — Intet annat än det mest vidriga, svarade han mig, *men ni skulle hafva gjort förord.* — Har jag dock icke rätt att skänka bort eller gömma undan något för mina barns skull, eger jag åtminstone icke hälften? — Det vore oärligt gjordt, min fru, sade han. Det heter väl att ni eger hälften, men i sjelfva verket eger ni, så länge er man lefver, ingenting; men jag upprepar det: *ni skulle hafva gjort förord.* — Ack, utbrast jag, ni anklagar mig att jag icke förstod att värna mig mot den, som skulle vara min beskyddare. Jag fordrar något för mitt lands qvinnor af eder, lagens vårdare. Jag fordrar att denna ressurs, som ni klandrar mig för att jag icke vetat begagna mig af, jag fordrar att den

göres till lag. Är det någonting, som landets kloke ansett lämpligt i vissa fall, hvarför då icke i alla?

Han betraktade mig med ett förbindligt leende. — Er fråga är svår att besvara, sade han, men jag ser just inga tvingande skäl till någon ändring. Förhållandena äro utan tvifvel icke så hopplösa, som ni tycks antaga. — Ni ser icke, inföll jag ifrigt, och hvarför? Derför att ni varit nog kloka att ordna en fattigvård i jämbredd med edra ruinerande lagar. Men är det väl rätt, att kommunen eller den enskilda välgörenheten skall bära tungan af de lagklokes försummelser? — Ja, hvad vill ni väl vi skola göra, sade han med en axelryckning. Oppositionen är stark ... opinionen ... — Min herre, svarade jag honom med stolthet förr än jag gick, man lefver icke af oppositionen eller opinionen.

Jag återvände hem och försökte att tänka klokt och redigt öfver hur jag bäst skulle ställa, för att så länge som möjligt draga oss fram. Jag beslöt att småningom sälja vårt bohag för att uppehålla oss medan jag inväntade svar på alla mina annonser och alla mina bref. Min man hade lemnat oss några veckor förut, utan att jag visste hvarthän han begifvit sig. Alla penningar voro slut; han tog de sista med sig, och det var ej mycket. Men jag hade hoppats det skulle dröja bra länge innan jag skulle stå fullkomligt utblottad, ty som du vet, ha vi ett dyrbart möblemang. Men äfven detta dröjsmål blef mig betaget. Jag fick besök af en herre från Stockholm, som berättade mig, att redan i somras under min bortovaro hade allt, hvad vi vidare egde, blifvit uppskrifvet för att betäcka hans fordringar. Af barmhertighet med oss hade han lemnat Gotthard ett halft års anstånd, men nu var tiden

ute, och han blef ändå icke till hälften betald. I denna vecka skall en stor auktion ega rum ett par mil härifrån. Han sänder i morgon tio parlass för att hemta sakerna, kreaturen affördes redan i går. Denne man såg icke obarmhertig ut. Jag förmådde mig att bedja honom om litet penningar, och han gaf mig med förvåning fem kronor — han var simpel, men han var ju dock godmodig nog. Han trodde naturligtvis att jag visste förhållandet och arrangerat mig derefter, och jag lät honom vara i sin tro, ehuru i verkligheten Gotthard icke beredt mig med ett enda ord. Jag sände alla mina gångkläder till staden, med undantag af några återstoder från den tid jag var hoffröken, och som icke voro säljbara. Med hvad jag fick derför betalade jag tjenarena och afskedade dem. Nu var tiden inne att lemna alla betänkligheter å sido. Jag skref till min kusin som jag nämde för dig. Han är rik, han räddar mig, det vet jag. Ack hur jag nu förebrår mig, att jag kanske alltför viljelöst låtit mig glida ned i olyckans djup. Jag skulle hafva stormat himmel och jord för mina små barns skull.

Ah, det ringer — o jubel — nu kommer brefvet!

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Mathilde, kan du fatta min belägenhet — mitt bref till min kusin kom ouppbrutet tillbaka med påskrift: *utomlands, vistelseort okänd.* Hvad skall det blifva af oss? Jag kan icke dö från mina små barn. Jag måste försöka om ej en natts hvila skall gifva mig nya krafter. I morgon då de föra bort sakerna skall jag stänga mig inne i vindsrummet och när det är förbi återvänder jag ned i det sköflade hemmet. Men då skall du vara der med hjelp och tröst, ty jag skall genast på morgonen sända detta bref ned till trädgårds-

mästarns för att fortskaffas till prestgården. Hur tätt det snöar ute, hur ensligt detta ställe ligger, hur förfärligt hemsk denna afton är. Jag börjar känna mig så besynnerligt matt och yr i hufvudet. — Om det skulle vara någon sjukdom, min puls slår så häftigt, jag fryser och jag brinner — o, hvarför är jag så ensam. Jag vill försöka sofva.

Senare på natten.

Nej, jag kan icke sofva. Jag måste tända ljus, mina tankar förvirras mindre då jag ser. Om jag skulle dö, månne jag kan ha den trösten att min död skulle åstadkomma något godt? Allting blir så högtidligt omkring mig. Om jag skulle ropa ut i landet: jag dör, jag är ett offer för den gifta qvinnans olyckliga, skyddslösa ställning, jag är mördad och ingen har rätt att hämna mig, skulle det finnas ett enda gensvar på mitt nödrop? Jag tänker mig stående med min fordran på rättvisa gent emot århundradenas höga, storartade tystnad. Kanske de qvinnor, som tegat intill döden skulle kasta första stenen på mig. Jag ser omkring mig härar af unge män som ropa: hvad vill du? Tänker du beröfva oss vårt glada ungkarlslif? Hvad skall det blifva af oss, om vi icke vidare kunna utföra äktenskapets mästerkupp och i ett drag blifva rangerade karlar? Ja, jag hör till och med hopar af unga flickor hviska omkring mig. Skola vi icke mer få gifva allt åt våra afgudar? Hvad är det att bara gifva dem våra tankar, våra omsorger, vår kropp, vårt lif, vår kärlek, hvad är allt detta, mot våra pengar? Och om det också är endast våra pengar de åstunda hvad mer — vi bli ändå gifta. Ack, Mathilde — jordmånen är icke beredd. — Men jag yrar ju. Kanske jag oroar dig mer än skäligt är. I morgon skall jag hafva mera

mod och mera hopp. Då får jag kanske bref och hjelp från min man. Jag älskar honom. Han har alltid varit god och mild mot mig. Men i alla fall kom snart, min älskling, ty det brådskar.

Hortense».

»Här är din kappa, Mathilde, darra icke så. Hjelp henne, Anna Greta, slädan står för dörren».

»Fort, fort», sade hon och strök sig öfver pannan. »Lofva mig, att vi icke komma för sent».

Han tog henne i sina armar och bar henne ut i åkdonet. De vexlade icke ett ord under vägen. Piskan smälde, snön yrde om hästhofvarne, och snabbare färd hade Jerker, som stod bakpå, aldrig varit med om. Ändtligen voro de framme. Der var redan förut en släde framför förstugubron, och ett fruntimmer stod på trappan.

»Jag har rest hela natten», sade den främmande, »hennes bref skrämde mig så. Jag förstod det icke, men det var en ton i det hela, som lät mig frukta det värsta. Hvad är på färde?»

»Det skall nu visa sig», sade Arthur, som återkom från ett uthus, der han funnit en jernstör. »Hjelp nu till, Jerker, vi måste bända upp dörren».

Det lyckades med föga ansträngning, reglarne voro gamla och rostiga.

»Stanna ute hos hästarne», sade Arthur till skjutspojken — »och kanske du, Mathilde».

»Nej, nej, jag är stark — fort in».

De gingo genom de stora, tomma, öde rummen, der det var isande kallt. Längst in i ett rum, som förr varit hennes sängkammare, låg hon. Det var ett uttryck i hennes aftärda ansigte, som kräfde vördnad.

Den kamp, hon haft att genomgå, måtte varit utkämpad förr än det yttersta kom, ty ett drag af stilla seger låg öfver hennes panna, förhoppningen om en stor vinning.

Hon höll ett hopskrynkladt bref i ena handen. Arthur lösgjorde det med svårighet.

»Det är från hennes man», sade Mathilde med qväfd röst, »det var från det, hon väntade styrka, tröst och hjelp».

»Han måste genast underrättas», sade Arthur, »vi måste läsa det för att veta hvar han är».

De talade sakta, de voro alla tre som förstenade. Arthur läste:

»Älskade Hortense!

Jag hoppas du ej varit allt för orolig för min bortovaro. Jag tyckte det var bäst att hålla mig undan, när ovädret skulle bryta lös, ty jag ansåg att den omensklige karlen skulle ha mer försyn för en ensam qvinna och ett par värnlösa barn. Min närvaro hade således mer skadat än gagnat saken. Det var verkligen af ömhet för er, jag höll mig ur vägen. Hela hösten har jag funderat på att tala om för dig det der med möblerna, men du måste medgifva, min lilla Hortense, att det var ett fördömdt obehagligt ämne att komma in på, och ej döma mig allt för hårdt för min tystnad. Jag känner ditt ädla sinne och fruktar ingen hård dom af dig.

Emellertid tog jag min reträtt till ryttmästar von P. och litade helt och hållet på dig, som af naturen är begåfvad med mycket bättre hufvud för affärer än jag. Jag är nu viss på att saken blifvit rangerad till din belåtenhet, saker rangeras ju alltid här i verlden

på ett eller annat sätt, och så obarmhertig som att beröfva dig allt, kan jag aldrig tänka att någon menniska kan vara. Det skall väl ändå finnas litet hederskänsla qvar på vår usla jord. Under tiden spejar jag efter utvägar både här och der.

Satans treflig kurre den här von P. Frun musikalisk, den bästa societet, o. s. v. Vi göra som oftast utflygter i trakten, så du förstår att jag hör mig om. A propos — du har väl inte händelsevis en öfverflödig tia att skicka mig. Det är så förbannadt futtigt att icke ha en krona att sticka i hand på de gapande betjent- och kusk-slynglarne.

Farväl nu, min lilla Hortense. Helsa våra små och var vid godt mod. Lita på mig att lyckans sol än en gång skall skina öfver oss. Var ej orolig öfver mig, jag mår som perla i gull, och mina vänner öfverhopa mig med alla möjliga förslag. Det är ändå tusan så bra att ha vänner i viken, när det gäller.

Din alltid ömt tillgifne

Gotthard.

P. S. Ibland i dystra stunder förföljes jag af den tanken, att jag burit mig åt som en usling mot dig. Kan du förlåta mig, min älskade?»

Det var åter rosornas tid. En varm luft strömmade in genom det öppna fönstret. Aftonsolen lyste på kaprifolie-rankorna utefter stenfoten och kastade då och då en nyfiken stråle på den unga fruns arbete, hon som satt och smålog för sig sjelf, medan fingrarne flitigt förde nålen. Hela taflan var öfvergjuten af ett rödaktigt skimmer och betraktades med förtjusning af

den person, som kom gående nedför backen med postväskan i handen.

»Nu skall jag icke dröja längre», hviskade Mathilde sakta. »I afton skall jag säga honom det».

Dörren öppnades häftigt.

»Mathilde, jag kan knappt sansa mig. En glädje, en outsägligt stor glädje!»

»Hvad är det, Arthur, du nästan skrämmer mig?»

»Ett bref med den mest förvånande underrättelse. Nu skall min älskling aldrig mer behöfva somna med ekonomiska bekymmer för morgondagen. Nu skall hon aldrig mer bränna sin fina hy vid spiselelden. Nu skall hon hafva kusk och hästar att befalla fram när helst hon önskar, och jag skall aldrig mer behöfva sörja öfver att icke förmå bereda ett hem värdigt min Mathilde. Läs, se här».

»Ah, från grefve R—crona, den store skånske magnaten. Hvad skrifver han?» Och hon läste med halfhög röst:

»Bäste pastor Werner!

Som ett af Skånes största pastorat, tio tusen kronor om året, till hvilket jag har patronaträtt, nu blifvit ledigt, är det mig en sann glädje, att få realisera en plan, hvilken jag fattade redan i somras vid badorten M., den nämligen att vid första lägliga tillfälle hafva herr pastorn i tankarne. Jag erbjuder nu härmedelst detta pastorat åt herr pastorn, och jag kan tillägga att det icke är ofta en så stor lycka faller på en så ung mans lott. Man har legat öfver mig med böner för en gammal komminister, som vunnit folkets hjertan, medan han i många år tjenstgjort i församlingen, och jag vill ingalunda neka att det är en hederlig och bra karl samt icke heller vanlottad med afse-

ende på prediko-gåfvor, men har jag rättighet att hvarannan gång välja prest, så anser jag mig också opåtaldt kunna följa min egen smak. Och mitt tycke har fallit på er, herr pastor. Jag hade visserligen redan förut gifvit omnämde komminister mitt löfte, men den gunstig herrn behagade opponera sig mot mig på en sockenstämma, och nu må han se sig om.

Jag väntar med omgående ett favorabelt svar och förblifver» etc.

Mathilde lade långsamt ihop brefvet.

»Nå, du säger ingenting. Kan man tänka sig en större framgång? Min lilla hustru på sin plats igen!»

Hon lyfte icke upp ögonen. Hennes nedre läpp darrade omärkligt, när hon sakta och långsamt sade:

»Och så har min hjelte sålt sitt samvete för en qvinnas skull».

Han teg.

»Skall jag tro att min Arthur aldrig har förstått mig?» sade hon ömt, i det hon såg upp till honom med ögonen fulla af tårar.

»Ack, Mathilde», sade han sorgset, »du vet icke hvad det kostar en man att icke kunna skydda den han älskar för fattigdomens tusende svårigheter. Men du har rätt, jag erkänner det med blygsel, denna lycka, hvars öfverraskande storhet i början förvillade mitt omdöme, är icke för mig. Ännu länge skall du kämpa mot nöden vid min sida».

»Och jag vill icke flytta härifrån», sade hon, i det hon slog armarna om hans hals och dolde sitt rodnande ansigte vid hans bröst. »Här trifves jag, här går jag i tysthet och fullbordar min uppfostran, här, bland dessa rosenbuskar, som jag sjelf planterat, vän-

tar jag att få se ett litet, litet rosigt anlete, som liknar ditt».

»Mathilde», sade han och tryckte henne med djup rörelse till sitt hjerta, »då äro vi rika och välsignade. Andra utvägar skola yppa sig, dem vi med godt samvete kunna antaga. Jag skrifver mitt tacksamma afslag i morgon. I afton kan jag ej tänka på annat än att prisa och lofva Gud».

I EN SPÅRVAGN.

Det var i en ganska missmodig sinnesstämning jag klockan åtta på morgonen begaf mig upp till esplanaden för att följa spårvagnen till centralstationen. Jag var missnöjd och ur humör, och jag tyckte mig ha full rätt att vara det. Hade icke min gudson, Hugo P., som jag älskat som om han varit min egen son, han som skulle blifvit min ålders stolthet och glädje, gått och förlofvat sig utan att säga mig ett ord derom på förhand? Aftonen förut hade den gunstig herrn behagat sända mig följande epistel:

Min älskade tant och andra moder! Hvarför envisades du att icke vilja tro mig, då jag vid mitt sista besök åtskilliga gånger ville öfvertyga dig om, att jag var på väg att bli kär. Hvarför slog du bort det med ett »kära Hugo, det der är bara barnsligheter. Det är med det som med messlingen, den förorsakar liten hetta och litet obehag men har en lätt öfvergång». Det var för att du icke *ville* förstå mig, lilla tant, det var för det du anade någonting farligt i kölvattnet. Skyll dig nu sjelf, bästa käraste tant, att du ingenting fått veta förr än allt redan är klappadt och klart. I morgon eklateras min förlofning! Mamma går i stor hjertängslan för huru du skall taga underrättelsen derom, och fruktar att er gamla vänskap genom mitt burdusa, dumdristiga företag, som hon behagar kalla det, skall lida något

allvarsamt afbräck. Men det fruktar icke jag, som är din gamle bortklemade Hugo och som vet, att du icke på allvar kan vredgas på honom. Pappa är mycket medgörligare. »Sådana der saker skola fruntimmer icke lägga sig i», säger han, »Hugo är väl nu karl för att välja för sig sjelf. Tag du hit flickan. Vi skola ha öppna armar och varma hjertan för henne, hon skall bli oss en välkommen dotter.» Och mamma vänder sig bort vid det ordet för att dölja sina tårade ögon och försöker stamma fram ett »ja, Hugo, det skall hon bli». Stackars mamma kan aldrig glömma kära syster Ellen. Om nu bara oron för ditt omdöme vore häfd, så skulle allt vara godt. Ty neka inte till det, lilla tant, du har haft stora förhoppningar på mig. »Att komma in i en ansedd familj, professor, president, generaldirektör eller departementschef, det gör att en ung tjensteman lätt och ledigt troppar uppför i lifvet, dessutom en måttlig, ej för öfverdrifven men solid förmögenhet, det undanrödjer så många svårigheter, och allt detta kan en man vinna genom ett godt parti.» Huru hör jag dig icke med den allra naivaste upprigtighet söka inplanta sådana visdomsregler i din vördnadsfulle gudsons hjerna och hjerta! Och din vördnadsfulle gudson trodde också fullt och fast, att han hade sin lefnads stråt fullkomligt redigt utstakad, när en liten rosenkindad och skalkaktig pilt, Amor kallad, kom ock blåste på den, och så gick hela den breda, jemna, utstakade vägen upp i rök.

Blif nu ej allt för orolig, lilla tant; min älskades far är verkligen embetsman, men framför allt kom till oss i morgon och lugna mamma och gläd din af hjertat tillgifne, lycklige, ja öfverlycklige gudson

Hugo.

Detta bref hade jag som sagdt fått qvällen förut, det var slutet på alla mina storartade planer. Ty jag kan ej neka till det, jag har sinne för det som är comme il faut, jag har en viss kärlek för det aristokratiska. Omständigheterna förde mig i min ungdom in i många sådana familjer, och jag blef smittad af sjelfva den berusande förnäma atmosferen. Kan hända, så tröstade jag mig sjelf, kan hända att det var mina förfinade vanor och min uppåtsträfvande verldsåskådning, som gjorde att ingen ung man varit nog djerf att anmäla sig som aspirant på lyckan att följa mig genom lifvet, om jag undantager inspektorn hos grefve K—s på Edsvik — en sak, som jag då för tiden var alldeles för stolt att nämna för någon enda menniska och naturligtvis afvisade på det bestämdaste. Hvad hade Hugo nu gjort? Embetsman, ja sådana finnas af olika kaliber — hvilken sorts embetsman — det var frågan. Kanske en liten kamrer i posten eller banken, liksom hans far! Och namnet — kanske Petterson! Ja, det var gifvet, namnet hade han icke ens nämt. Att förälskade unga herrar anse sådant för bisaker alls ej värda att omtala, det borde man veta förut, det borde man vara kallblodig nog att icke harmas öfver. Men jag var icke så kallblodig, jag harmades af hjertans grund, der jag gick Nybrogatan framåt och oupphörligt upprepade: »och att tänka sig att det är *jag* som uppfostrat honom, *jag* som uppfostrat honom». Och förlofningen skall ske hemma hos hans föräldrar. Det måtte väl icke vara någon — någon —» det gick en rysning utefter ryggraden på mig. Hvem vet hvartill unga docenter kunna förledas i Upsala, der finnas så många schweizerier!

Vid denna nya farhåga blef jag så matt i benen, att jag var glad att vara framme vid esplanaden. Vag-

nen stod färdig att afgå, den första på morgonen, och presidenten *** steg just in åtföljd af sina unga söner. De båda gossarne visade ingen synnerlig håg att sitta stilla inne i vagnen, och jag hörde snart ett hviskande: »Pappa, få vi stå utanpå?» Presidenten nickade ett samtycke, och ut på platformen bar det af utan att knuffandet i dörren var allt för våldsamt. Det var blott få passagerare. Hur glada och friska de båda gossansigtena sågo ut, der de tittade in genom rutorna på hvar sin sida om dörren. Jag var glad åt den helsa som lyste ur deras ögon, ty jag hade i min ungdom känt deras mor, och jag visste att presidenten bar sorgflor om hatten efter sitt åttonde barn. Under det vagnen rullade fram, bad jag en tyst bön, att han skulle få behålla de två som återstodo honom. Hur stod icke den minste och nickade åt honom, bara han lyfte upp ögonen. Der låg i hans ansigte samma öppna förtroende och samma innerliga kärlek, hvarmed barn bruka betrakta sina mödrar. Och huru mycket odygd de hittade på under de få minuterna de stodo derutanför! Än öfverraskades en gammal fru, som visade böjelse att stiga ur, af ett häftigt ringande utifrån, innan hon på långt när sjelf hunnit få fatt i remmen, och de båda ridderliga ynglingarne svängde artigt och skälmaktigt tillika mössorna i luften, då hon kommit ned på marken. Än började klaffen i penninglådan häftigt slå upp och ned. De hade utgrundat inventionen. Än hoppade de af och sprungo några steg bredvid vagnen för att sedan hoppa upp från hvar sin sida och helt öfverraskade bocka för hvarandra liksom gamla vänner, som icke sett hvarann på länge. Presidenten höjde, jag kan alls icke säga hotande, knappast varnande, på sin höjd förmanande, fingret, men

sönerne nickade så muntert, så älskvärdt till svar, att fadern lät handen sjunka med ett leende och en suck, som jag så väl förstod. Vid Humlegården stego de ur, de liksom jag, och jag stod en stund och såg efter dem, huru de täflade om att få leda fadern, och hur mycket de hade att meddela efter denna korta skilsmessa. Är det ovanligt att se ett så ömt och förtroligt förhållande mellan barn och deras fäder, efter denna lilla episod gjorde så djupt intryck på mig? Emellertid hade den skingrat mina vresiga tankar, och jag beslöt att till den ändan använda observationskuren under hela resan.

Jag hade att vänta en god stund på nedgående vagnen och satte mig på bänken vid staketet. En sådan der glad och öppenhjertig gosse hade Hugo också varit, när han bodde hos mig under sin skoltid. Och han lefde åtminstone. Jag tänkte på presidentens alla barn och på att man kan förlora sina kära på värre sätt än att de kasta sig i armarne på en — — ja, nu ville bitterheten fram igen, men i det samma kom vagnen från Norrmalmsgatan.

Jag satte mig upp litet rädd att finna att på kusksätet stod en ung gosse, som tycktes köra en spårvagn för första gången. Vi hade ej åkt många alnar, förr än han blef hejdad af någon vink utifrån. Jag hörde flera röster och en temligen skarp duns utanför främsta dörren, och derefter stego tvenne personer upp på bakre platformen.

»Kommer Anna nu rigtigt ihåg allt hvad jag sagt?» hörde jag en ungdomlig röst säga, under det jag såg en smärt gestalt luta sig fram emot en tjensteflicka, som stod nedanför. »Glöm för all del ingenting.»

»Och se väl efter barnen», sade en gråhårig herre, som stod bredvid henne.

»Ja, gör *ändteligen* det», med en orolig och starkt moderlig betoning på ändteligen, och sedan vagnen redan satt sig i gång ett hastigt: »Låt dem lägga sig tidigt och gå icke ifrån dem».

De båda passagerarne stego in. Hon vände sig genast emot honom med ett uttryck af belåtenhet och hemligt förstånd som ej kan återgifvas, hennes ansigte var så självfullt.

»Det gick ju ypperligt», sade hon.

»Öfver förväntan», sade han.

Det syntes att de förut funderat öfver någon svårighet, som nu var lyckligt öfverstånden. Jag kunde icke gissa mig till den, ty att stiga upp i en spårvagn syntes mig icke vara någon så öfvermåttan stor affär, men jag fick snart lösning på gåtan, då den gamle herrn öppnade vexelluckan och frågade kusken om det var der han skulle betala för kofferten. Jag förstod nu att denna persedel var så stor och tung, att de fruktat att icke få den med.

Jag betraktade dem, och jag blef genast intagen af dem, särdeles af henne. Hon var enkelt klädd, handskarne, som hon just nu knäppte upp för att draga af, voro litet begagnade och det var nu icke rigtigt i stil med mina föreställningar om en fulländad toalett, kappan var helt och hållet utan perlor och grannlåter, rätt och slätt svart ylle, men hon hade en klädning i fina färger, ljust grått, garneradt med mörkare tyg i samma nyans, som var smakfullt gjord, och hatten var prydd med en knippa hvita narcisser. Drägten smekte ögat trots sin enkelhet, och hvad skall jag väl då säga om ansigtet? Hon var icke vacker, och ändå var der

så mycket tycke, så mycket förstånd och så mycken godhet. Hon hade mörka, lugna ögon och en hop ostyriga, bruna lockar, som trängde sig fram under hattskärmen. Munnen var stor, läpparne väl fylliga, men hvilken rad af jemna, bländhvita tänder och hvilket leende! Hon hade en fin dams lugna oförsagdhet i sitt väsende, och ändå var hon helt säkert ingen dam från stora verlden. Jag kände att hon var en liten fru, som man kunde rätt innerligt trifvas med. Stackars liten, så ung och redan sådana omsorger.

Just nu hade hon dragit af sig handsken och började knäppa bandet omkring paraplyet. Hon hade både parasoll och paraply, ty som hvar och en minnes, såg vädret litet hotande ut tredje dag pingst. Jag såg på hennes hand. Hennes följeslagare hade ring — men icke hon.

Mitt sinne var fullt af olämpliga förbindelser. Jag vände mig bort med vämjelse. »Hvad kan man vänta af ungdomen», tänkte jag, »när sjelfva åldern föregår den med . . .»

Min tankegång afbröts.

»Nå, hur tror du Anna reder sig nu, medan vi äro borta? Du glömde väl inte . . .»

»Nej, pappa, jag gaf henne en krona, hon reder sig godt.»

Hvilken lättnad! Jag blef verkligen så glad att min svarta misstanke var ogrundad, att jag kände en besynnerlig lust och förmåga att flyga någonstädes i höjden, der det fans ren luft. Men hvem hade också kunnat ana, att en syster kunde ha en så moderlig tonvigt, en så ängslig omsorg i rösten.

»Nå, Emilia, hur skola vi göra med biljetten? Skola vi återvända i morgon?»

»Jag tror vi taga tur och retur, om vi kunna få. Det vore naturligtvis mycket, mycket roligt att stanna, men jag tror inte att jag har ro att lemna barnen mer än en natt.» Hon betänkte sig litet med nedslagna ögon. »Vi fara allt med sista tåget i morgon, pappa. Dessutom är tur och retur alltid billigare.»

»Men att binda sig, kära du.»

Hon såg upp med en skalkaktig blick.

»Att binda sig är alltid ett godt medel, när man gerna vill öfverträda ett nyttigt och rigtigt beslut», sade hon.

Det blef en liflig öfverläggning om hvad klockan var, om de verkligen skulle hinna polettera kofferten, och huru lång tid spårvagnen tog. De voro så förtroliga och så intresserade af sin lilla utflygt. Jag antog för gifvet att den gälde Södertelje, emedan detta tåg går en qvart före Upsalatåget, och jag hade tagit så god tid på mig, att jag ämnade dricka mitt kaffe vid stationen, så att någon brådska till det tåget kunde icke komma i fråga. Slutligen utropade den gamle herrn helt bestört: »Emilia — jag har glömt mina handskar!»

»Åh nej, pappa, de ligga i min nattsäck. Jag såg dem på skrifbordet, och som jag var viss på att du . . .», hon hotade honom leende med fingret, »så tog jag dem.»

»Och om du icke tagit dem, så hade jag sett dem», sade han i samma skämtsamma ton.

Ack, hur förtroliga och glada de voro! Jag kände mig plötsligt helt ensam. Jag *var* en ensam qvinna. Det hade jag icke förr kommit under fund med. Tanken på Hugo hade hittills fylt hela mitt lif.

Och nu var vagnen vid stationen. Vi stego ur alla tre. Flera passagerare funnos icke. Den gamle

herrn lyfte ner kofferten, en ganska väldig best, och släpade den några steg framåt.

»Kan du taga i andra handtaget?» sade han.

Hon hade parasoll, paraply och resväska, men så ifrig var hon att hjelpa honom, att hon grep handtaget utan att betänka att hon kom att stå baklänges.

»Åhnej, andra handen, min lilla flicka», sade han. Så hjertligt de skrattade åt misstaget — så lätta de måtte vara till sinnes. De kånkade af inåt vestibulen med kofferten emellan sig — det var ju icke alls comme il faut, men jag saknade deras sällskap. Jag gick tyst efter, vek af till venster in i andra klassens väntsal, drack i restaurationen mitt kaffe, som smakade mig illa, kom i sista stunden ut på perrongen, knuffades in i en kupé till sammans med ett par väldiga matronor och var på väg till min gosses förlofning.

På den vägen hade jag icke tillfälle till några reflexioner af lugnande beskaffenhet. De båda damerna afhandlade de tryckta prisen på mejerivaror, svårigheten att få dugliga ladugårdspigor samt lämpligheten eller olämpligheten af turbin-tjärnor m. m. i samma anda. Mitt lynne utvecklade sig derför under två och en half timmes tid till ett stadium af ovilja, som det högst sällan uppnår. När lokomotivet pep för Upsala station, kände jag mig som en i högsta måtto kränkt och misshandlad person.

Jag fick från mitt hörn genast sigte på Hugo, som oroligt spejade från vagn till vagn, och det föll en besynnerlig elak lust på mig att gäcka hans förväntningar. Hvad behöfde han göra sig så säker om att jag skulle komma? Det retade mig att han såg så glad ut, ehuru han väl borde veta huru djupt han sårat sin äldsta vän. Han kunde gerna få vänta förgäfves ända till aftonen,

det vore ett lindrigt straff för den obehagliga öfverraskning han beredt mig. Alltså, då han nalkades min kupé, böjde jag mig ned bakom mina båda följeslagerskor, hvilka helt och hållet skymde mig, och väntade sålunda tills alla mötande aflägsnat sig från perrongen samt gick derefter öfver planen upp till jernvägshotellet, der jag tog mig ett rum. Det spratt jag spelat Hugo, gaf mig eget nog ingen tillfredsställelse. Dagen föreföll mig ovanligt lång och tråkig, och om jag nu också visste att jag genom mitt uteblifvande lyckats förbittra den så mycket jag förmådde för alla dem som väntade mig, och om jag också hade *all* rätt att göra det, så hindrade detta icke att den föreföll mig sjelf i högsta måtto otreflig. »Jag skulle aldrig ha rest», sade jag väl hundra gånger till mig sjelf, under det jag klädde mig. Men det var sant, fästmön skulle väl också ha någonting. Det hade jag förgätit. Jag måste således besöka åtskilliga guldsmeder, innan jag fick någonting passande, och när jag slutligen kom uppför trappan med mitt lilla etui, var det redan temligen sent. Jag klädde af mig i tamburen och gick tyst in i salen, som var full af folk. Hugo stod midt på golfvet framför sin mor. Han hade frack och hvit halsduk och andades häftigt under det han med sin näsduk torkade sig öfver pannan.

»Nu är allt hopp ute, mamma», sade han, »hon var icke heller med på detta tåg.»

Han hade lemnat fästmö och gäster för att möta mig — min gosse —— och jag!

»Men här är hon», sade jag.

Han vände sig häftigt om, och kramade i ett ögonblick mina båda händer, men gaf sig icke tid till ett enda ord. Han drog mig genom salen in genom ett par rum.

»Här, här!» sade han.

Jag såg en hvit kasimirklädning, jag såg en krans af rosor omkring halsen, jag såg ett ansigte som — ah — jag såg min flicka från spårvagnen.

»Emilia», ropade jag glömmande allt det närvarande och slutande henne i mina armar. »Hvarför tog du icke alla barnen med, och hvarför tog du tur och retur?»

Hugo betraktade mig som om jag mist förståndet, men Emilia kände igen mig och förklarade snart allt sammans. Jag förbigår alla kärleksbetygelser som vexlades till höger och venster, allå tal och skålar, deribland en egnades mig, åtföljd af varma och gripande ord. Det gjordes verkligen så mycket väsen af mig som min sårade känsla någonsin kunde begära, och Hugos moder förklarade många gånger sin belåtenhet öfver att finna mig så intagen af fästmön. Hon hade varit så orolig i det afseendet. Och när Hugo slutligen kom under fund med att jag verkligen kommit på samma tåg som Emilia och hennes fader, så sade han så ömt och omisstänksamt: »Jag förstår nog att du tänkte bereda oss en större glädje genom öfverraskningen, men om du visste huru ledsna vi voro hela dagen.» Må hvar och en, som vill, föreställa sig hur dessa ord smakade, må hvar och en, som kan, tänka sig hur glödande kol på en bar hjessa ungefärligen skulle kännas.

Jag skulle resa följande morgon klockan sju. Jag ansåg det lämpligt att lemna de nyförlofvade i fred och stod ej att öfvertala. Jag skildes från dem alla med löfte att ingen skulle komma till tåget, ty festligheten drog ut långt in på natten.

Men när jag kom till stationen, voro de icke der

alla före mig! Såg jag icke alla deras kära anleten vid kupédörren. Emilia om möjligt ännu mera morgonfrisk och fager än förra dagen. Och när Hugo i sista stunden hoppade upp på steget och hviskade med allvarlig och frågande ton: »Du är väl nu icke det allra ringaste missnöjd med oss?» då slog mig med ens hela sanningen lik en ljungeld.

»Hugo», ropade jag, »hvad har jag för rätt att vara missnöjd? Det är ju ni alla som gifvit, och jag har bara tagit, oupphörligt tagit.» Hvisselpipan ljöd, han skakade nekande på hufvudet, tåget ilade bort, de viftade alle samman, och så såg jag dem icke mer.

Jag sjönk tillbaka döfvad, halfblind af sanningens åkslag. Hade han icke kommit i mitt tomma hem med solljus, med glädje och kärlek från det han var en liten gosse, och jag hade hela tiden inbillat mig att jag gjorde en barmhertighet mot honom. Hade han icke, hade de icke alla gifvit mig öfverflödande och för intet? Jag hade aldrig förr förstått det, jag hade varit en fordrande, fåfäng, högfärdig, sjelfvisk gammal qvinna som tagit sig rättigheter, der hon bort ligga i stoftet, verldslig, småsinnad, men nu ändtligen ödmjukad och slagen. Det var en jernvägsresa som aldrig glömmes, ty under den lärde jag ropa ur djupaste nöd: Gud miskunda dig öfver mig, en synderska!

Fram på dagen sökte jag upp Emilias syskon. Vi voro snart goda vänner, jag läste lexorna med dem, och vi gjorde sedan en promenad i det gröna. Annas en-krona multiplicerades, så att vi hade en fyld korg med oss.

Det var endast några månader senare underrättelsen kom, att Hugo fått det lektorat han sökt. På aftonen kommo de alla upp till mig.

»Ja», sade fadern, »nu vill väl Hugo snart ha bröllop, men jag kan verkligen icke inse huru vi skola reda oss utan henne.»

Det kunde jag icke heller inse, men de unga hade hittat på det.

Hon satt på pallen framför mig med det brunlockiga hufvudet i mitt knä.

»Tant», sade hon, »pappa tycker att vi icke kunna nämna det, och vi veta ju alla att det är så orimligt begärdt, det är ett så stort offer vi bedja om. Men tant, kom ändå till honom och blif en mor för mina små syskon, när jag lemnar dem.»

De kallade det ett offer! De kallade den nåden, att jag om möjligt skulle få trampa några mindre sjelfviska fjät på jorden — för en godhet mot dem! De kände mig icke, de visste icke huru ovärdig jag var. Mina tårar föllo i de bruna lockarne.

»I veten det icke», snyftade jag, »det var af elakhet som jag kom så sent på Hugos förlofning.»

Nu hade jag då ändtligen bekänt det. Men det gick dem alldeles förbi, de förstodo det icke. Nå väl — jag förklarade det icke vidare. En gammal ensam qvinnas strider med ett förbittradt sinne bör hon nog helst behålla för sig sjelf och icke dermed plåga sina närmaste och kanske ännu mindre — en stor allmänhet.

PÅ VANDRING.

Det var den nionde september klockan elfva på qvällen. Månen sken öfver en stor och dyster, flere mil lång skog, öfver en djup och bred elf och ett vildt forsande vattenfall. Han sken öfver höga berg och djupa dalar, men han sken ock öfver ett litet ställe vid skogens rand, täckt och inbjudande, ehuru tarfligt och enkelt. Att det var inbjudande, det tyckte åtminstone den unge man, som vid denna sena timme kom ut ur skogen och nästan vacklade landsvägen framåt. Hans illa medfarna kläder och leriga stöflar kunde icke förtaga det behagliga intrycket af hans präktiga växt och hans vackra, öppna ansigte, men han syntes helt och hållet uppgifven af trötthet och ansträngning. Han tvekade icke att vika af inåt gården till det lilla landstället, och han märkte med stor glädje att förstugudörren icke var läst och att han äfven utan hinder kunde öppna en dörr till venster i förstugan. Månen sken in mellan fönstrens hvita gardiner och gjorde rummet ljust nästan som om dagen. Der fans blommor i stort antal, der fans ett toalettbord med en hvit slöja, der fans en säng uppbäddad och med tunna, luftiga draperier omkring, men ingen menniska syntes till. Det rådde en fullkomlig tystnad i hela huset. Han såg en tallrik stående på ena hörnet af ett sybord, och på den lågo

hopvikta tre pannkakor. Det tyckte den unge mannen vara en härlig syn, och han slukade genast och utan tvekan en af dem, men sedan han väl fått ned den, mumlade han vresigt: »fy så gement, det måtte väl ej vara råttgift», och torkade sig med näsduken om tungan. För öfrigt tycktes den unge mannen med möda hålla sig uppe, han satte sig några ögonblick på en stol, men hans ögon föllo genast tillhopa och han vaknade häftigt vid att vara på vippen att ta öfverbalansen och ramla i golfvet. »Hvarför skall jag sitta här», mumlade han åter, »när der står en bäddad säng. Krus har aldrig varit min sak.» Han var rask i beslut och handling, studenten, ty det var en sådan. Han slängde den hvita mössan på det lilla fina nattduksbordet, drog af sina nedsölade stöfletter och sin grå rock, kastade den senare öfver axlarna och lade sig på sängen. Det dröjde ej många sekunder förr än han var djupt insomnad.

Hans andedrag ljödo under en timmes tid regelmessiga och tunga i det tysta rummet, då hastigt dörren öppnades för att insläppa tvenne personer, och vid bullret vaknade studenten.

»Nå, det var då väl, att vi äro lyckligt hemma igen, kära jungfru Lisa», sade en glad och klingande röst. »Att gå vid midnatt till en korsväg och plocka nio sorters blommor i månskenet, det är minsann icke småsaker det.»

»Men så får man också drömma om sin tillkommande på natten», sade den tilltalade.

»Men tänk om pappa upptäckt att du glömde att stänga dörren, Lisa, så hade du allt fått dina fiskar varma.»

»Ja, då tror jag att jag rymt med ens», sade jungfru Lisa.

»Men är du nu riktigt säker på att allting är som det skall vara? Kanske det inte duger, när det är min namnsdag på ett namn, som jag inte kallas. Bara Augusta — ack, om det varit Blenda ändå!»

»Ja, det gör då ackurat alldeles detsamma», försäkrade jungfru Lisa ifrigt, »om fröken nu äter upp sina tre pannkakor — fröken tog väl riktigt ordentligt som jag sa', när hon gräddade dem?»

»Ja, alldeles riktigt, en näfve salt i hvar.»

Studenten lugnades helt och hållet med afseende på råttgiftet.

»Och så lägges blomqvasten under hufvudkudden, så är det så säkert som två gånger två är fyra, att fröken kommer att drömma, att den tillkommande bjuder henne ett glas vatten. Hvar har fröken pannkakorna?»

»De stå på sybordet, kära du.»

»Men, hjertandes, fröken, här fins bara två. Har nu den otäcka katten varit framme igen, så skall han minsann få smaka på.»

»Åh ja, det gör ingenting», sade fröken Blenda och skrattade, »jag blir bestämdt alldeles tillräckligt törstig af två.»

Det trodde studenten också, der han låg och svettades i sängen.

»Nå ja, det är allting i sin ordning då, och så går jag väl upp till mig.»

»Vet du, Lisa», sade fröken Blenda litet tveksamt, »du kan gerna bädda i soffan uppe i ditt rum, för om jag blir rädd i natt, och det kan ju hända, om jag blir litet feberaktig af saltet» — studenten antar för

gifvet att hon skulle bli feberaktig af saltet, det brann i alla hans ådror — »så kan jag springa upp till dig, det är just litet ruskigt att vara alldeles ensam.»

»Ja, det kan gå an det», sade jungfru Lisa, färdig att gå. Men hon hade icke hunnit dörren, förrän hon häftigt vände sig om.

»Hjertandes fröken — ett fattas ju, jag hade ju glömt det allra vigtigaste», sade hon. »Utan det så hjelper det andra inte det allra minsta.»

»Nå, hvad är det då som är så vigtigt?»

»Fröken får lof att kyssa en karl innan fröken somnar.»

»Usch, så du pratar», sade fröken Blenda och skrattade, »hur tycker du det skall gå för sig.»

»Ja, det må gå för sig eller icke gå för sig, så är det alldeles nödvändigt, i annat fall kunna vi så gerna kasta både blommor och pannkakor ut genom fönstret», sade Lisa, alldeles afgjordt.

»Men det kan du väl inse att det är ogörligt», sade fröken Blenda litet nedslagen. »Inte kan jag gå in och kyssa pappa, för då vaknar han och ligger och grälar hela natten öfver att inte kunna somna om. Och Fredrik är ju inte hemma.»

Studenten undrade om Fredrik var en kusin.

»Men betjentpojken ligger i skänkrummet och sofver.»

»Inte ett ord mer, Lisa. Hur kan du tala så dumt?»

»Nå oxdrängen då. Han är gammal och vaknar bestämdt inte.»

»Jag blir rigtigt ond», sade fröken Blenda och höjde rösten en smula. »Nu får du gå och lägga dig, och det får vara med allt sammans.»

»Tyst, nu har jag hittat på råd ändå. Rättarns, fröken Blenda, di har ju en liten pojke, som är bara årsgammal, och åldern gör intet till saken, bara det är manfolk.»

»Nej, jag kan inte gå klockan ett på natten och väcka rättarns för att kyssa deras gosse», sade fröken Blenda bestämdt. »Det kan inte hjelpas, Lisa, jag får icke se min tillkommande den här gången.» Och dervid suckade hon. »Så god natt med dig nu, Lisa.»

Då hon blef ensam släppte hon ned gardinerna, repade eld på en svafvelsticka och tände ljus.

Studenten gläntade på ögonlocken och betraktade henne, och ehuru han haft tillfälle att se ganska mycket af qvinlig skönhet under sitt korta lif, så tyckte han sig aldrig ha sett något vackrare. Och den gången tyckte han alldeles rätt. Hon satt en stund tankfull framför toalettbordet med blommorna i knäet. Det kostade synbarligen på henne att de numera ej skulle duga till någonting, ty Lisa var traktens orakel i allt slags skrock, och från hennes utslag gafs ingen appell. Hon hade en ovana, lilla Blenda, ensam som hon växt upp, att tala med sig sjelf, och det gjorde hon också nu.

»Hvad det var förargligt», sade hon, »allting annat har gått så bra, och så skulle det här hindret komma. Och jag ville så gerna på förhand ha sett honom, så kunde jag känna igen honom, när han kommer. Min tillkommande, åh», sade hon och såg helt aningsfullt och mystiskt upp emot taket — »hvad det låter underligt.»

Lilla Blenda tänkte helt oskyldigt att det var en flickas lott här i lifvet att gifta sig. Hon var icke det allra ringaste emanciperad och hade icke läst en enda

sida i någon modern tidskrift, hon lyssnade blott helt naivt till naturens hviskningar och trodde på dem.

»I alla fall», fortsatte hon efter en paus, »så vet jag ju ingen enda jag ville drömma om. Löjtnanten tycker jag icke alls om, och några andra komma ju icke hit. Bruksförvaltaren är ju så rysligt tjock och så fasligt röd, och så är han inte alls snäll mot folket, så det är riktigt tråkigt, att han börjat fara hit så ofta.» Och hon suckade helt tungt. Hon hade ingen lust till att gäcka någon menniskas förhoppningar, det gjorde henne ondt äfven om personen var aldrig så tjock och aldrig så röd, och derför utgjorde den nämde bruksförvaltaren hennes lilla sorg i lifvet. Men hon skakade snart bort tanken på honom. »Och det kan derför vara alldeles detsamma med drömmen», fortsatte hon gladt och reste sig upp, »åtminstone den här gången. Kanske nästa Augustadag att jag har sett någon, som det är värdt att drömma om.»

Studenten trodde bestämdt att hon nästa Augustadag hade sett någon sådan.

»Och derför är det så godt att jag icke bryr mig om pannkakorna heller, utan helt enkelt går och lägger mig.»

Studentens hjerta började nästan hörbart bulta. Skulle han resa sig upp? Han kände sig alldeles lika blyg och förskräckt som han förmodade att hon skulle bli. Hon tog en kam ur håret, som i rika massor föll ned öfver hennes axlar, derefter tog hon broschen ur sin krage.

»Hvad skall jag göra, hvad skall jag göra?» ropade det i studentens hederliga bröst. Han ville helst skona både sig sjelf och henne, och derför valde han en ädelmodig om också icke för hans första uppträdande alldeles så fördelaktig utväg: han snarkade.

»Hu, hvad är det?» ropade lilla Blenda till och gjorde ett hastigt höger om. Hon såg en karl utsträckt på sängen.

Hon skrek icke, hon dånade icke, men hon höll sig mycket stadigt fast i stolskarmen, och under tiden snarkade studenten, långa, bedjande, ömma snarkningar, korta, kraftiga, häftigt afbrutna snarkningar, ända tills lilla Blenda hunnit sansa sig.

»Kan det vara en röfvare», hviskade hon, när hon återfått målföret, »men han sofver så godt. O, hvad jag blef rädd! Hur har han kommit hit? Hvar i all verlden har han kommit ifrån?» Hon stod länge på afstånd och såg på honom. »Jag undrar om jag skall väcka pappa . . . men han blir så förskräckligt ond . . . tänk så godt han sofver» — (studenten skrattade invärtes) hennes blick föll på studentmössan. »Hvad ser jag — en student! — och jag som aldrig sett en student. Då kan han då inte vara någon röfvare.» Hon gick litet närmare. »Så bra han ser ut, och så god och snäll sedan (studenten var inom sig öfvertygad om att hon hade mycket godt omdöme). O, så trasiga strumpor han har, stackare, hvad han måtte vara fattig (studenten önskade sig för tillfället ett par fötter kortare), men så hyggligt af honom att han drog af sig stöflarne för mitt fina, nya täcke. En riktig student», hon kom ännu litet närmare, »hvad det är underligt att jag aldrig sett någon sådan förr, men hvad har jag sett här oppe i skogen, det är minsann inte mycket. Jag undrar om han är mycket rysligt lärd. (Studenten skrattade åter invärtes). Men han ser icke det minsta lärd ut» (studenten började undra om hon ändå hade så godt omdöme). Hon stod en lång stund tyst och såg på honom med ljuset i hand. »Jag skulle allt bra

gerna vilja sofva på mina blommor, och äta mina pannkakor», sade hon mycket sakta. »Han sofver så godt, tänk om jag skulle... men det går väl icke an.» Hon stod länge tyst och grubblande. »Att han får ligga qvar det är nu afgjordt», sade hon ändtligen, »han har säkert gått mycket långt — hans skor se så förskräckliga ut. Jag går opp på Lisas rum, men ack, om jag dessförinnan tordes — om jag vågade...» hon afbröt sig åter och studenten andades på det mest mönstergilla sätt.

»Lisa sade ju, att det alls icke duger eljest. Ja, jag gör det bestämdt, det är ju ingenting ondt, om det också är litet otäckt (det var väl att hon vände sig bort, ty nu skrattade studenten äfven utvärtes) och det går ju så fort.»

Hon böjde sig sakta öfver honom, hennes läppar vidrörde hastigt hans — men, o fasa, hon kände sin kyss på ett lätt men märkbart sätt besvarad.

Hon gaf till ett gält skrik, tappade ljusstaken på golfvet och störtade ur rummet.

»Jag dumme fåne»; röt studenten till sig sjelf och slog sig för pannan. »Men jag frågar eder alla Valhalls gudar, hvem hade kunnat motstå det?» Han var i stämning att hålla tal för qvinnan, men det blef förståndigtvis inställdt för den gången. Han vände sig i stället om, sväfvade några minuter i rymden, liksom på rosenröda skyar — tyckte sig ligga som i en ljuflig gunga och somnade ljuft och tungt. Och som han hade studenters vanliga osed att sofva som bäst om morgnarne, så märkte han ej att jungfru Lisa tog ut hans rock och hans skor att borsta, ej heller att han beskådades så väl af majoren som af majorskan, och först klockan tio på förmiddagen slog han upp ögonen och undrade

yrvaken, men stärkt och kry hvar han befann sig, under det han hade en dunkel känsla af att han aldrig förr kinesat så ypperligt.

Bref från studenten till fröken Blenda.

Tillåt, dyraste fröken Blenda, en olycklig yngling att på detta sätt nalkas er. Ni håller er inne, ni påstår er vara sjuk, men ni vet lika väl som jag, att ni icke är sjuk. Det är den olycklige dödlige, hvilken i skepnad af min stackars person mot sin vilja förolämpat er, som håller er fången på ert rum. Är då mitt brott så stort, att ni icke kan förlåta mig? Den hulda jungfru Lisa har lofvat mig att föra dessa rader inför edra ögon. *Hon* har intet stenhårdt hjerta, *hon* förstår en stackars students qval.

Ack, min fröken, er far och er mor ha omhuldat mig med exempellös ömhet, det är blott ni som nekar mig att nedlägga mitt tackoffer för edra fötter för den ljufva hvila eller . . . för . . . jag vet icke precis hur jag skall uttrycka det . . . med ett ord för er godhet mot mig. Ni är mycket sträng, fröken Blenda, och jag är mycket olycklig.

Tre timmar senare.

Fröken Blenda, jag har uthärdat dessa tre timmar. Jag hade hoppats på middagen, men ni kom ej. Jag har spelat bräde med er far, jag har hållit ullgarnshärfvan åt er mor, allt under det syn och hörselorganer varit spända åt vindstrappan, der jag väntat att få höra er lätta fot på steget. Hur har ni hjerta att beröfva dessa kära gamla glädjen af er närvaro? Tänk nu lugnt efter, fröken Blenda. Hvari består det fel hvaröfver

ni så djupt förgrymmas? Jag har legat hela sommaren i Upsala och pluggat, jag hade tagit examen, jag önskade att se lifvet från en alldeles ny sida, jag ville kasta bort alla gamla tankar och erfarenheter, hvarvid jag leddes, för att icke säga vämjdes, jag ville skåda naturen och sanningen hos sjelfva folket, som en fattig och glad student, och så begaf jag mig af från stationen utan öfverrock, med min fiol i en påse, biljett till Storvik och två kronor på fickan. Jag hade något i mig af sagohjeltens äfventyrslust, men jag finner att jag tog ett dumdristigt steg, ty i *den* bistra skepnaden hade jag aldrig förr sett fattigdomen. Jag förtjustes visserligen af folkets intelligens och naturlighet — men jag svalt betydligt. Jag fann snart att jag icke arrangerat mig nog praktiskt för en fotvandring (för att lugna ert helt säkert medlidsamma hjerta, vill jag här i förbigående underrätta er om, att er fru moder med sann moderlighet också dragit försorg om min toilett). En poetisk afton gick jag utmed landsvägen tillsammans med en mas, som körde sitt lass, hvarpå hans kulla satt och drömde med sin lilla hätta på hufvudet, och jag gick och spelade för dem de gamla folkmelodierna på min fiol, och jag drömde äfven jag om ursprunglighet och ärlighet och tro i menniskohjertat, och allt hade varit härligt, om icke mina fötter värkt, och om jag haft annat än en lada och en tom mage som perspektiv för natten. Jag lade mig så högt jag kunde komma i höet, emedan jag hört att värmen stiger uppåt (och nog vet jag att all min värme för närvarande sträfvar uppåt en viss trappa); men natten var kall och jag behöfde en god stunds gymnastik för att på morgonen återfå mina styfnade lemmars bruk. Natten derpå låg jag efter en promenad af fyra mil i

en vedbod, och nu kom den olycksdigra dag då jag efter fem mils vandring och fullkomlig fasta på qvällen satt på en sten och grät. Jag skulle icke precis vilja bekänna det för hvem som helst, men för er, fröken Blenda, kan jag ju få den tillfredsställelsen att uttala, att jag riktigt grät stora, runda tårar, ty jag såg skog rundt omkring och ingen boning, och i den natten med sin frost var jag öfvertygad om att jag skulle dö.

Nå väl, jag släpade mig fram ytterligare en half mil då, o under, den blida månen, de lidandes tröstare, lyste på fönsterrutorna i ett hus. Skogen var slut, jag såg öppen mark, jag såg grindar, jag såg en port som jag utan svårighet öppnade, ytterligare en dörr, vidare en bäddad säng som var tom — vidare en dignande student som somnade — vidare, fröken Blenda, jag nämner det nu på det allt må komma på det klara mellan oss — vidare en kyss.

Ack, fröken Blenda, kom ni icke till mig som min moder skulle kommit, hon som nyss varit så nära att förlora sin ende son, eller som ett barn som önskade drömma på sina rosor. Behöfver ni blygas eller behöfver ni vredgas på den som ett ögonblick var svag?

Jag slutar nu, men jag har något mera att säga er — om ni vill tillåta mig att ännu en gång sända er en rad. Men, o jag ber er — kom ned dessförinnan.

Två timmar senare.

Ni kommer icke — ni är grym. Hvad jag ville säga er är detta. Ni har icke oskärat edra jungfruliga läppar genom att trycka dem mot mina, ty ingen qvinna har någonsin förr ohelgat dem. Jag säger er detta för att ytterligare lugna er — jag vet icke hvad jag skall göra — och om ni icke nu sänder mig en rad, så har jag ingen annan råd än att för er mor eller far eller

jungfru Lisa, hvilkendera ni behagar utvälja, berätta *hela* sanningen, att någon person med sundt förnuft må kunna döma mellan er och mig. Då skall ni åtminstone nödgas lemna er fästning.

Fröken Blenda till studenten.

Ni behöfver icke underrätta mig om edra förhållanden eller icke förhållanden till fruntimmer, ty det intresserar mig icke det allra minsta, men om ni är en man af heder, kunde jag må hända ha rättighet att ställa den fordran på er, att ni åtminstone skulle förstå att tiga.

Studenten till fröken Blenda.

Ni har skrifvit... o, förtjusande lilla biljett... o, förargade små raska bokstäfver, o stränga, älskvärda, elaka små rader, hvad jag äls ... d. v. s. hvad jag gläder mig åt att ändtligen ha fått eder... Så, ni frågar icke efter mitt föregående lif... Ack ja, hvad behöfva vi, o fagra fröken Blenda, fråga efter hvad som tilldrager sig derute i verlden, vi som äro tillsammans i en vrå i skogen, oskyldiga, unga, glada, renhjertade studenter — d. v. s. *jag* är student och *ni* är allt det andra. Eljest skulle jag säga er, i fall ni kände den der verlden, som vi båda vilja komma öfverens om att icke bry oss om, att en sådan bekännelse af en tjugusexårig man som den jag gjort eder, icke är så alldeles att förakta, och att jag var glad att jag med sanning kan aflägga en sådan, då ni i går afton eller rättare i natt, böjde ert ljufva lilla ansigte — men det var sant, det skulle vi aldrig mer tala om — förlåt mig fröken Blenda, men mina envisa tankar äro så envisa. Jag skrifver visst mycket dumt, och derföre vore det bättre att ni kom ned. Om ni nu ej kommer,

då förstår jag att ni förskjuter mig, och då ber jag er blott om en sak. Låna mig då en krona, att jag får telegrafera till ett ställe någonstädes i verlden, der jag har litet penningar, så att jag må kunna transportera min er så förhatliga person från er närhet. Men dessförinnan önskade jag att få meddela er ett beslut som jag nyss på ögonblicket fattat. Kom derföre ned, jag bönfaller derom.

Svar.

Det der om telegrammet var verkligen den första goda idé ni haft, sedan ni kom hit. Här följer en krona, och medan ni väntar på svar, tycker jag det vore mycket lämpligt att litet bättre se er om i trakten häromkring. En klint ett par mil härifrån berömmes för sin sköna utsigt.

Studenten till fröken Blenda.

Grymma, ni skickar bort mig. Telegrammet är afsändt och jag skall skynda redan denna natt att bese den sköna utsigten, att ligga i den kalla, fuktiga skogen och i morgon bittida kan ni vara lugn för er kränkta heder. Han som så ofrivilligt förolämpat er, skall icke mer kunna sqvallra derom för någon dödlig. — Innan jag går skall jag hålla en serenad för er, fröken Blenda, och sedan . . . sof godt. Men ett skall ni veta — lefver jag eller dör jag — ingen annan än ni skall bli min hustru — ni har gifvit mig tecknet derpå, och det kan ni icke återtaga. Jag var en glad student, fröken Blenda, och ni har gjort mig till en sorgsen. Farväl . . .

Svar.

Jag hoppas ni stannar. Jag förlåter er, men jag vill icke se er. De dårskaper ni skrifvit, vill jag ock

förlåta och glömma. Jag trifves bra på jungfru Lisas rum.

Studenten till fröken Blenda.

Jag förlåter också er — och jag vill se er. Jag studerar edra tycken och vanor. Jag går igenom edra noter och edra böcker, jag vattnar edra blommor, jag grälar med er fader och läser högt för er moder. Jag funderar smått på att inackordera mig öfver vintern, eller lära landtbruket, så det är bra väl, att ni trifves så bra på jungfru Lisas rum!

Och när aftonen kom så hördes en fiol spela i septemberqvällen sköna, smältande melodier utanför ett visst fönster, och när slutligen en klar tenor stämde upp: »Læg dig kun ned og sov kun trygt! Som Nattevagt jeg sidder», då grät den unga flickan af blygsel och grämelse öfver att icke kunna få vara der nere och tala med den unge, vackre studenten, som hon beskådade bakom gardinspringan. Aldrig, aldrig mer skulle hon få se en student här uppe i skogen, och bestämdt aldrig någon lik honom. Och nu skall han resa, och hon skall lefva qvar och småningom bli en gammal gumma, allt jemt ensam i skogen.

För första gången förstod hon att det kan bryta in en olycka öfver en qvinnas lif, som gifver sin förödsligande och härjande prägel åt alla hennes kommande dagar. Hon förstod med ens hvarför så många ädla qvinnor gå allena genom verlden. Hon hade, stackars barn, i käckt öfvermod vågat att taga i Psychevingen med fingrarne, och hon hade blifvit straffad.

Och när majorskan sent kom in för att höra om

henne, satt hon ännu uppe med hufvudet lutadt mot bordet och vid den moderliga smekningen brast hon i en flod af tårar.

»Hvad är det, älskade barn», sade majorskan och drog henne intill sig på soffan. »Hvad kommer åt dig? Jag känner icke alls igen dig.»

Och så kom bekännelsen, stapplande, afbruten af snyftningar, med hufvudet mot moderns bröst. »Mamma, mamma, jag förstod icke hvad jag gjorde — men jag kan aldrig mer — visa mig — — bland menniskor.»

»Det var verkligen mycket mycket obetänksamt och barnsligt handladt», sade modern och strök hennes tårdränkta kind. »Kanhända så barnsligt att ingen i hela verlden, åtminstone icke i den bildade verlden skulle tro på din sanna qvinlighet och oskuld. Men jag känner min lilla Blenda och missförstår henne icke. En förebråelse behöfver jag ju icke tillägga eller en varning för framtiden, jag tror säkert att hvad du bäst behöfver är en smula tröst.»

Och det låg ett leende öfver de moderliga dragen, som kom lilla Blenda att oaktadt sina bekymmer känna sig så obegripligt lättad.

»Hvad det är väl att jag ändtligen talat om det», hviskade hon med en suck. »Åh, hvad jag försökt många gånger, för hvar gång jag sett dig, lilla mamma. Och här har du alla brefven. Om *du* förlåter mig och icke tänker alltför ondt om mig — hvad», med en ännu saktare röst, »tror du *han* gör?»

»Jungfru Lisa skall minsann få sig en grundlig dufning», tänkte majorskan inom sig, men högt sade hon, framför allt ifrig att trösta och uppmuntra sin älskling: »Han — jag tror säkert att han uppfattat saken rätt. Det tycks verkligen, oaktadt all sprittande

lifslust och odygdig pojkaktighet, hos honom finnas något ädelt och pålitligt. Hans blick och omdömesförmåga äro i de flesta fall förvånande oförvillade. Han har en mängd hemtrefliga egenskaper, som göra honom i högsta grad älskvärd.»

»Ack hvad säger han då?» sade Blenda lifligt intresserad, då modern hastigt tystnade.

Majorskan bet sig i läppen — hon borde egentligen bitit af sig tungspetsen.

»Nu tänka vi icke mer på den saken», sade hon så lugnt hon förmådde. »Min lilla flicka skall nu sofva godt och ljufligt och icke oroa sig mer. Brefven bränner jag upp och dermed är den saken förbi. God natt min kära lilla tös.» Och så gick hon.

»Den saken förbi», mumlade Blenda. »Hvad det är underligt att till och med sjelfva mamma inte det minsta förstår mig».

Men några af moderns ord ville icke gå ur hennes tankar. Hon hörde ännu oredigt hennes röst säga — »ädelt och pålitligt — hemtrefliga egenskaper — i — högsta grad älskvärd», innan hon djupt insomnade efter tvenne sömnlösa nätter.

Den tredje dagen var jungfru Lisa obeveklig, hon ville ej mer ta emot några bref; hennes fröken hade förbjudit henne. Den skred fram ytterst trögt och bedröfligt tyckte den unge mannen, som var nära att helt och hållet förlora modet, och så randades den fjerde dagen. Då var han utom sig.

»Jungfru Lisa», sade han, »jag såg en skymt af henne vid grinden, hon har bestämdt gått ut. Säg mig

hvart hon gått, och jag skall gifva er en sidenklädning, när jag blir rik, och göra er till oldfru på ett slott.»

»Jo, han sir just tocken ut», sade jungfru Lisa, »och skam i den, som lofvar rundt och håller tunnt. Men eljest så brukar hon vanligen gå ner åt forsen, för der är en bänk mellan buskarne, der hon brukar tycka om att sitta.»

Studenten flög af genom skogen nedåt forsen. Han gick fram och tillbaka, men han kunde icke upptäcka någon bänk, och ingen fröken Blenda. Han gick flere gånger vägen mellan det dånande vattenfallet och den gamla förfallna qvarnen, men allt med samma nedslående resultat.

Sålunda gick han väl en halftimme fram och tillbaka utmed strandvägen och slog till slut otåligt med sitt spanska rör i albuskarne. Att detta är ett brukligt och lämpligt medel, när man vill jaga en orm ur en hövolm eller en råtta ur en säck ull, det är allmänt bekant, men om det är lika användbart, när man vill söka en ung dam i en berså, det lemnas derhän. Emellertid satt fröken Blenda der på en liten förfallen bänk i det tätaste busksnåret, alldeles dold från vägen, ehuru hon hade elfven och forsen och hela den vida utsigten fri framför sig. Hon var ett par gånger (det är kanske fult att säga det) nära att få sig ett rapp öfver kinden, och derför och äfven af andra orsaker satt hon med hjertat i halsgropen, så tyst som en liten vingskjuten fågelunge och vågade knapt draga andan.

Studenten var både ledsen, harmsen och trött af att ha gått förgäfves fram och tillbaka och spanat, och ingenting fans det att sitta på. Han hoppade derför ned i en gammal halft förmurknad båt, som låg och sqvalpade invid den förfallna qvarnluckan. Allt sam-

mans der var mossbelupet och öfvergifvet, och båten var utan åror, så att äfven om den icke varit för bristfällig för en sådan plan, hade någon roddtur icke varit att tänka på. Men det var ett olyckligt tilltag, det kom han hastigt under fund med, ty då han häftigt hoppade ned i aktern, gled den snabbt utför den slipprriga, leriga banken ut i vattnet och begynte drifva. Ja, der stod han nu; simma kunde han icke, han var född och uppväxt på ett bördigt slättland, der vatten fans helt sparsamt i en och annan grund å, och det dröjde icke länge förr än han med fasa förstod att han gifvit sig ut på sin sista färd. Han sträckte sig efter — ja hvad skulle han sträcka sig efter? Pilbuskarne gled han snabbt förbi; han var midt i strömfåran. Kanhända sträckte han sig ett ögonblick efter en räddande hand, men det var en sådan, som han icke kunde se med sina lekamliga ögon eller fatta med sina lekamliga händer. Och nu började det porla framför stäfven, farten ökades, båten började smått knaka. Han kom allt närmare det ställe der vattnet yrde, der forsen skummade, der vattenfallet brusade, och då...

Men hvad är det han ser derborta mellan strandens buskar. Det är en ljus gestalt. Hur hon bänder, hur hon sliter för att få loss plankan från den murkna bänken, der hon suttit. Han förstår att hon sett honom, men det kan icke lyckas; han egnar henne en vemodig suck, sedan tänker han på sin moder.

Men hvad är det? Kommer hon icke der liksom gående på vattnet! Djerfva, långa språng från sten till sten, tills hon når den största midt i strömmen, der vattnet yrde omkring henne. Ja, mina damer, det var i sanning lyckligt att icke modet med hopknutna ben nått hennes trakt, ty hvem vet om hon kunnat motstå

det, och då hade han varit förlorad, studenten, som ilade emot henne på sin bräckliga farkost. Hon lade sig på den flata stenen rak lång, ty, mitt herrskap, det ges ögonblick i lifvet, då till och med en Sara Bernhardt ej skulle tänka på vackra attityder, mycket mindre då vår lilla praktiska och okonstlade Blenda. Och så sträckte hon plankan så långt hon förmådde fram öfver vattnet. Då blef hon så rädd, att hon blundade, stackars liten. Skulle han nå den? Han störtade fram i fören, han gaf båten en väldig knuff, så att den vände halft på sidan. Men skulle han fatta denna utkastade planka? Han kunde ju draga ned henne tillika med sig sjelf! Skulle han icke ropa henne sitt hjertas tack och störta i djupet för att åtminstone lemna henne oskadd? En sådan tanke for ett ögonblick genom hans hjerna — och det var mycket nog det, ty ehuru han visserligen är *vår* hjelte, så var han ingen riktig tragisk hjelte, utan han älskade lifvet af hjertans lust, och särdeles under de fyra sista dagarne hade det fått ett märkvärdigt ökadt värde.

Och han nådde den! Hon höll så duktigt i med sina fasta, små händer, att han kunde hala båten nära nog för att taga språnget och stå vid hennes sida. Jag vet icke om de voro blodröda eller krithvita — någon ytterlighet var det, ty de hade arbetat duktigt med både själ och kropp, men det vet jag, att de stodo en stund alldeles tysta sida vid sida och sågo båten störta utföre och vräkas och slungas opp och ned, tills af den icke fans annat än några spillror qvar.

»Så vare då Gud, vår fader i himmelen, lof och tack», sade studenten med hög röst. Det hade han lärt sig af mamma, när han var liten, och det kom

han ihåg, nu när dödsfaran varit framför honom och han undgått den.

Och som hon, som stod bredvid honom, icke var en qvinna, som någonsin tänkt på att begära något pris för egen del, det hade hon också lärt sig af sin mamma, så eftersade hon andäktigt studentens ord och tyckte att hon sjelf gjort rakt ingenting.

Och så begynte återfärden. Den var icke lätt, och nu hisnade hon för hvarje språng, men han hjelpte henne, inom sig undrande hur det var möjligt att hon kunnat komma dit, och han förstod nu klart att denna modiga, sjelfuppoffrande unga flicka icke ett ögonblick tvekat att våga sitt lif för hans räddning.

Men då hon tagit det sista hoppet och oskadd stod på stranden, var det slut med allt hennes mod, hon sjönk ned på marken, ty det var från det gamla murkna sätet hon slitit räddningsplankan, hon skakade våldsamt och brast i häftig gråt.

»Fröken Blenda, hvarför är ni så bedröfvad, vi äro ju räddade. Allt är ju så lyckligt och godt», sade han helt rådvill och sjönk ned bredvid henne. Marken var temligen fuktig och kall, men det kommo de ej att tänka på.

»Men stackars pappa och mamma», snyftade hon, »men tänk om... hu... jag kan icke se på den der stenen.»

»Men jag är ju här», sade studenten, som tyckte sig böra gripa till den allra bästa tröstegrunden, hvilket han också utan tvifvel gjorde. »Och ni behöfver inte alls se på den der stenen, jag skymmer den ju för er. Se på mig! På samma sätt skall jag skymma och värna er från allt som kan ängsla, skrämma och oroa er i hela ert lif. Och vi skola aldrig gå i forsar

mer — Blenda — aldrig någonsin. Gråt icke längre, älskade, dyra Blenda, ty nu är du min, och jag släpper dig aldrig, aldrig. Säg mig att du är lycklig — du som jag.»

Ja visst var det skönt att få upphöra att gråta i hans varma, ömma famn, visst var det skönt att känna hans starka arm om sitt lif och allra, allra skönast, då han nästan med en rysning af sällhet böjde sig ned och kysste henne.

Det tyckte lilla Blenda, och det tycker hvarje sann qvinna som älskar, och om hon förnekar det, så är det bara hyckleri. Men hyckleri förstod sig icke lilla Blenda på, och derför sade hon strax efter alldeles rent ut, att hon aldrig hade trott, att man kunde känna sig så lycklig på jorden.

Och forsen dånade, så att studenten måste höja rösten mer än vanligt är vid dylika tillfällen; men det gjorde ingenting, ty han hade en vacker stämma, det tyckte åtminstone hon, som hörde honom, och der fans ingen annan i närheten, som kunde kritisera. Och litet våta voro de om fötterna båda två, men de tänkte icke det allra minsta på snufva och katarr. Och så firade dessa unga hjertan den första kärlekens första hänryckande ögonblick ensamma i en storartad natur, med höstfoglar drillande i furorna — med en hög och ljus himmel öfver sig, med luften fyld af barrdoft, med solstrålar lekande bland vattenskummet — allt detta som vitnen till festen. Och sjelfva voro de genombäfvade af en stor hufvudtanke, som lyste i deras blickar och darrade på deras läppar: att jorden är skön och att Gud är god.

Och så gingo de sakta arm i arm mot hemmet. »Du har växt upp som en ensam ros i skogen», sade

han. »Intet af verldens stoft har kommit vid dig. Jag nästan rädes att taga dig med mig ditut. Du är så skär och fager.»

»Hvad behöfver du rädas», sade hon och slöt sig närmare intill honom, »hvilken fara löper väl den som älskar?»

Och der sade lilla Blenda ett ord, som mången vis misantrop kunnat ha skäl att afundas henne. Men det visste hon ingenting om. Hon såg blott så oskyldigt och ömt och gladt upp i hans ansigte, att han med ens tyckte sig se en rund af hvitvingade englar som vakt omkring henne.

Så gingo de genom skogen och svärmade om allehanda, och det hade de rätt till — ty icke nog med att de voro unga, glada och förhoppningsfulla, utan hela deras innersta var kärnfriskt och sundt. Och om allt blaseradt väsen i verlden kunnat taga en form och en gestalt för att möta dem på deras väg, så skulle den gestalten förstått att smyga sig sakta bort och skyla sitt ansigte och sina tårar. Och studenten var poetisk, och det hade han också rätt till, ty det är blott en gång i verlden man är ung och sorgfri och lycklig, och då är det poesiens tid.

De mötte en fattig vedhuggare. Han kom gångstigen fram med yxan på axeln. Studenten tog upp sin klocka och löste den från västen.

»Tag den», sade han åt mannen, »och göm den till ett minne af denna dag, eller sälj den, om ni så vill.»

»Hvad gör du?» sade Blenda förskräckt, som häpen såg att klockan var af guld.

»Kanske en dårskap, min vän», sade han och log. »Jag skulle gifvit penningar, men du vet sjelf att jag icke har några.»

»Den der han var då tosiger han», sade den fattige mannen, som stod och stirrade efter dem med vidöppen mun och klockan i handen.

Och så kommo de i sigte af hemmet.

»Pappa och mamma», utbrast Blenda förskräckt, »det hade jag alldeles glömt. Hvad skall pappa säga? Du vet inte hur häftig han är, det är som att tända eld på krut. O, hvad jag är rädd.»

»Jo, nog vet jag hur häftig han är», sade studenten skrattande, »för han har grälat minst tio gånger på dessa fyra dagar.»

»Om vi bara kunde få mamma att först tala vid pappa», sade Blenda.

»Nej, min älskling, nog skall jag gå ensam i elden för att vinna min ros. Och var icke orolig du, jag skall vinna henne, så sant jag heter» . . . han tystnade.

»Ja, hvad heter du», sade Blenda med en djup rodnad. »Det har jag aldrig frågat dig om.»

»Det har ingen i hela huset frågat mig om, och nu kan det vara detsamma», sade studenten skalkaktigt. »Det är väl någonting på 'stedt' eller 'qvist'; det blir i alla fall du som skall försköna namnet. Men vinna dig skall jag. Jag har några hjelptrupper i bakhåll, skall jag säga dig, men jag vill icke anlita dem annat än i yttersta nödfall.»

»Ack, hvad är det, tala om det för mig.»

»Det behöfver icke lilla fästmön veta», sade studenten med samma skalk i ögat. »Det rör i alla fall icke det ringaste oss och vår kärlek.»

Studenten stod inför majoren lika rak och styf som trots denne sjelf.

»Jag har en anhållan hos er, herr major», sade han och gjorde ställningssteg.

»Så-å, och den skulle bestå uti?» sade majoren och drog upp sina buskiga ögonbryn.

»Det är rättare en bön», sade studenten käckt, »ty det är ingen småsak.»

»För skock tunnor svedda granater, tala ur skägget, karl. Hvad är det ni vill?»

»Jag vill gifta mig med er dotter», sade studenten med tydlig röst.

»Ursäkta mig — men är herrn nykter?» sade majoren med en bister blick och till hälften förstummad af harm.

»Alldeles klar och redig, herr major», sade studenten lika oförsagd, »och det är min bestämda önskan att gifta mig med er dotter.»

»Och det kommer ni, er genompiskade hundvalp, och säger mig midt i ansigtet», sade majoren och började gå med häftiga steg fram och tillbaka i rummet, under det han då och då stötte sin knölpåk, som han tagit i kakelugnsvrån, i golftiljorna så det sjöng i fönsterrutorna. »Går ni icke, ni elemenskade kyrkråtta här och promenerar i min sons strumpor — och så talar ni om att gifta er — ni. Endera är ni från vettet, eller också är ni en oförskämd pojkslyngel, som tror er kunna skämta med en gammal man.»

»Jag är hvarken det ena eller det andra, men jag har tagit examen, major», sade studenten lugnt, ehuru han rodnade en smula.

»Ja, vacker examen. Sätt er ni och knapra i er ert studentbref, får ni se hur länge det mättar», yttrade majoren purpurröd af förtrytelse.

»Jag tänker gå in vid diplomatiska kåren, jag har tagit kansliexamen, major.»

»Allt bättre och bättre — man kan bli galen af mindre — man kan spricka, säger jag er. Mitt enda lilla lam, för jag räknar icke Fredrik, den skojaren, som ligger i Stockholm och förstör pengar och ruinerar sina gamla föräldrar, mitt öga — min hjerteglädje, hon som aldrig gjort en menniska något enda bekymmer i hela sitt lif, kommer en landstrykare, ett fodernöt utan kläder på kroppen en gång och vill gifta sig med. Om det inte vore så vanvettigt, så vore det löjligt — inser ni inte det, ni? Hvasa? Ha, ha ha!» Majoren framkrystade ett våldsamt skratt, som helt och hållet stannade i strupen. »Diplomatiska kåren — kantänka. Har ni hört kycklingtuppen kackla, herre, har ni det — hvasa? Gå ut i hönsgården, herre, och lär er någonting der — det råder jag er till. Diplomatiska kåren. Jaså, den tänker ni skall föda er, ni?»

»Tror ni, herr major, att fröken Blenda lefver endast af bröd?» sade studenten fogligt.

»Ja», röt majoren ännu ursinnigare, »af bröd och vatten, ifall hon gifter sig med er.»

»Jag menar om menniskan lefver bara af mat», sade studenten som blef litet yr i hufvudet.

»Ja», sade majoren i det han vände honom ryggen och slog handen i bordet, så linealer och pennor flögo högt i luften, »jag har, ta mig böfveln, icke känt någon enda menniska, som lefvat af någonting annat än mat.»

»Ni vill inte förstå mig», skrek studenten, som blef het. »Ni gormar hela tiden om er föda och ni har ingen enda gång frågat mig: 'är ni hederlig karl, har ni inga laster bakom er, har ni ett hjerta som vill sträfva att göra mitt enda lilla lam lyckligt och älskar hon er?' Det har ni icke frågat, och det är skam af er som far, herr major, ty hon kan ha mat så att hon

kan storkna, herr major, och ändå vara olycklig, herr major.»

Majoren vände sig häftigt om på klacken och betraktade studenten en sekund. Det gnistrade under hans buskiga ögonbryn. Han gick fram och gaf ynglingen ett ljungande slag på axeln.

»På min ära, pojke», sade han, »tror jag inte att du har heder i kroppen på dig. Men flickan får han inte, han må kråma sig så mycket han vill, så ut på dörren nu och kom aldrig mer för mina ögon.»

»Nej, herr major, jag går icke. Hon har lofvat att bli min hustru, och ni har icke uppfostrat ert barn till att bryta sitt ord», sade studenten frankt.

»Att bli er hustru! Ja, jag blir galen — jag känner det, jag vet det — det slutar på det sättet.» Majoren skrek så att han blef alldeles hes. »Jag känner att jag blir galen, ifall jag inte får gallfeber dessförinnan.»

Majoren gick några slag fram och tillbaka, och studenten gaf honom under tystnad tid att någorlunda återhemta sig.

»Hvad pratar han om att hon lofvat, och han sett», började den gamle hedersmannen ånyo. Han hade vid vissa tillfällen den vanan att icke låtsa förstå svenska, eller det minsta lyssna till motpartens anföranden. »Hon har *icke* lofvat, och han har *icke* sett henne, det säger jag det, och dermed punkt.»

»Det är då åtminstone *en* tröst i eländet, att hon varit illamående dessa dagar — och hade det inte varit för er skull, så skulle hon min sann inte fått ha sådana capriser, som att hålla sig på sitt rum, ty farligare än att hon mycket väl kunnat gå ned var det inte med henne. Nu är då åtminstone *hon* bevarad, och hvem vet hvad som eljest kunnat hända? Ni ser

inte illa ut», majoren hade för vana att tala upp sig då han kom i farten, »klar panna, öppen och ärlig blick, präktig växt, håller sina goda tolf qvarter, bred öfver skuldrorna och smärt om midjan, sådant slår an på fruntimmer. Ni har verkligen ett skick och en hållning, som man icke skulle vänta af en fattig bokmal till student, ni lägger edra ord icke så oäfvet, och edra åsigter tyckas mig sunda om också en smula omogna. Ni har en viss rättfram anspråkslöshet i ert väsen, som man inte så ofta finner hos nutidens ungdom.»

»Men major», afbröt studenten, som med möda återhöll ett leende, »då ni ger mig så oförtjenta och ampla loford, hvad i all verlden har ni då emot mig?»

»Hvad jag har emot er», utbrast majoren ånyo uppfarande, »är det jag som skall gifta mig med er? hvasa? Är det det ni vill?»

»Om jag svarar för henne, major», sade studenten, som hårdt kämpade mot sin skrattlust, »är det då endast fattigdomen, som är i vägen?»

»Fattigdomen! Vet hut, herre, hvem talar om fattigdomen», röt majoren, som i sitt vredesmod var den mest inkonseqventa och oresonliga menniska i verlden, »tror han att jag är en schackerjude, som bjuder ut mitt barn på auktion åt den mestbjudande? Hvad hade hustru min och jag, när vi började, annat än vår kärlek och ett par tomma händer? Och ändå hade vi då våra gladaste dagar, fastän de just icke varit så ledsamma sedan heller. Satt jag icke, så löjtnant och adelsman jag var, och skref rent till sent inpå nätterna, och såg jag icke henne dag ut och dag in trippa kring gatorna för att gifva sina musiklektioner.»

Majoren, som hade en svaghet, hvilken han delade

med mången annan bullerbasius här i verlden, den att blifva mycket häftigt rörd och då få tårarne flux i ögonen, störtade till fönstret, vek undan gardinen och fick under några ögonblick ett lifligt intresse för väderleken.

»Men, major», sade studenten bevekande, »låt nu ert hjerta tala — —».

»Mitt hjerta, hvem har sagt er, att jag har något hjerta? Jag har inte något hjerta, säger jag er. Jag har ingenting med er att göra, jag vill inte veta af er. Här kommer ni, och jag vet inte om ni är fisk eller fågel, — jag vet inte en gång ert namn, och så — —.»

»Förlåt mig, major, der har ni en rättmätig beskyllning att göra mig. Ni har behandlat mig med exempellös gästfrihet och godhet, och under de fyra dagar jag vistats i ert hus, har jag icke sagt er mitt namn. Jag vet att det är i högsta grad ogrannlaga och taktlöst — men — jag har varit pojkaktig — hela min resplan stödde sig på den önskan att få uppträda som en fattig och okänd student och att vinna hvad jag kunde med min blotta personlighet. Jag räknade på er godhet, och jag tror ännu icke att jag räknat för högt.»

»Håll mun, herre, hvem frågar efter ert namn? Tror ni vi glömt gammal svensk sed här uppe i nordanskog? För mig må ni heta Lunkentus om ni behagar, bara ni är en hederlig karl. Och far väl nu, min unge vän, och låt alla dåraktiga tankar fara. Lyd mitt råd min vän och res. Allvarsamt fästad kan ni ju inte vara vid en flicka som ni på sin höjd sett genom ett fönster. Eller hvad är det här för trassel? Och hvad menar ni egentligen med att hon lofvat er någonting? Har ni sett henne eller har ni inte sett henne?»

»Ja, major, jag har sett henne denna morgon. Jag kom drifvande i en liten båt utför strömmen, utan åror, forsen, vattenfallet var framför mig, döden gapade emot mig.»

»Då hade döden gjort mig en riktigt god gerning», sade majoren med en röst halfqväfd af ilska.

»Men hon kom», sade studenten med vek stämma. »Jag såg henne hoppa på stenarne midt i forsen; hon hade en planka i sina armar, hon nådde med lifsfara den största stenen, ni vet, den kring hvilken skummet yr. Hon lade sig ned på den våta, slippriga grunden, allt jemt med fara att sjelf omkomma — hon räckte mig plankan med sina små svaga händer — Gud förde mig så nära, att jag kunde nå den, och så blef jag genom ett under af Guds barmhertighet och en qvinnas hjeltemod räddad.»

»Präktig flicka», röt majoren, och gned sig i händerna. »Präktig flicka — just likt henne. Icke fråga efter lifvet när det gäller att rädda en menni ... ja, hvad skulle jag säga? en pladderhane som ni. Hvad hade ni i båten att göra? Har ni betänkt, att vi kunnat vara barnlösa, vi, vid det här laget?»

»Ja, det har jag betänkt, major, och derför vill jag gifva henne och er mitt fattiga lif i gengäld för hvad som kunnat hända», sade studenten allvarsamt.

»Men om jag nu inte vill», skrek majoren med förnyad styrka, ehuru hans röst var litet bruten, och han harskade sig ett par gånger. »Ska' min vilja ske, eller ska' den inte ske? Har jag inte rättighet att hysa hvem jag vill inom mina egna dörrar, eller att köra ut hvem jag vill? Jo, det här är ett vackert spektakel. Blenda, Blenda», skrek han med stentorstämma och bultade allt jemt med käppen i golftiljorna.

»Här är jag, pappa lilla», hördes Blendas röst tätt invid dörren till förstugan.

»'Pappa lilla, ja'», eftersade majoren hånfullt. »Se på den här pojkslyngeln, hvad tycker du om en sådan erke oförskämd landsstrykare, som kommer och begär . . .»

»Ack, jag tycker så rysligt mycket om honom», afbröt Benda skälmskt. Hon hade sinne för det komiska, och derför hviskade hon med en smekning halfhögt till fadern. »Det är alldeles för sent att neka, pappa lilla, ty jag har redan kysst honom två gånger.»

»Sköna seder, härliga seder», röt majoren. »Justine, Justine, hvar är du?»

»Här är jag, gubbe lilla», hördes majorskans röst tätt invid sängkammardörren.

»Gubbe lilla, jo nu äro de möra i mun, nu. Se på den här gynnaren, Justine. Kanske du också kommer och slår mig i halsen med att du kysst honom två gånger.»

»Inte just det», sade majorskan med ett fint leende, »men nog lofvade jag att lägga ett godt ord för honom. Men är det så att du, pappa lilla, inte alls vill, så vet du väl att jag . . .»

»Ja, 'pappa lilla' och 'gubben lilla' och 'pappa lilla'. När fruntimmer komma med i spelet, då blir det så sött och så litet allting», brummade majoren. »Nå, det är väl bäst ni 'pussas' nu alla tre så mycket ni orka. Jag ser ingen råd, och jag tvår mina händer; men elände blir det, det spår jag», och dermed gick majoren ut på förstuguqvisten för att svalka sitt upphettade ansigte.

Men det dröjde icke lång stund förrän man hörde hans barska röst derifrån.

»Justine, Blenda, hvad är det här för spektakel.

I dag är allt otyg i verlden löst på en gång. Komma icke här tre hästar och två karlar upp för backen.»

De kommo alla ut på bron i detsamma ryttarne sprängde upp på gården.

»Nej, är det icke min gamle, hederlige Holmqvist», ropade studenten. »Hur mår min mor? Hur i all verlden ha ni hunnit hit så fort?»

»Vi togo ett extra tåg från Skåne för hästarnes skull», svarade den gamle kammartjenaren och hoppade af. »Grefvinnan hade ingen ro, hon trodde att ni var i alla möjliga faror, herr grefve. Jag måste med, hon vågade ej lita på någon annan, och pistoler ha vi i hölstren, fast jag försigtigtvis tagit ur laddningen. När ert första bref om kansliexamen och fotvandringen i september månad och två kronors reskassa kom, då dånade hon, rent af dånade.»

»Och nu är jag gift, Holmqvist», ropade studenten och svängde om med den gamle trotjenaren, »och här ser du svärfar och svärmor — och grefvinnan. Ja, ursäkta svärfar — jag glömde säga er, att jag har ett par gods i Skåne —. Jag har glömt bort det alltsammans här, der jag med förtjusning funnit, att det icke är mynt som går.»

»Ja, det var ett långt och bredt streck i räkningen», ropade majoren. »Jag satt just nu och funderade ut, att du skulle få öfvertaga arrendet på majorsbostället och hela huset, och gumman och jag skulle bygga oss en liten stuga i närheten för att ha lammet qvar hos oss. Det gick i qvaf det.»

»Men nu säga vi i stället upp arrendet och hela tjensten, och ni flytta allesamman med oss dit ner. Det var ej för ro skull jag lofvade jungfru Lisa att bli oldmor på ett slott.»

Kanhända att det var en liten missräkning för studenten att icke upptäckten om hans höga börd verkade på minsta vis öfverväldigande på dessa tre, eller att de icke tycktes anse kunskapen om hans rikedomar som någon så särdeles stor lycka. Men det var en missräkning, som var honom så obegripligt nyttig, och hvaraf han kan få godt i hela sitt återstående lif.

»Och här är telegrammet», sade kammartjenaren och torkade svetten ur pannan. »Det var min själ ingen lätt sak att hitta hit. Jag fick det med för adressens skull. Och han läste med hög röst: »Utan penningar, utan strumpor, utan hjerta. Skicka alltsammans till majorsbostället» etc.

»Är det svenska, det der», brummade majoren. »Jag lyckönskar diplomatiska kåren till en utmärkt stilist.»

»Se på Blenda», sade studenten, »och säg mig svärfar, om icke också ni en gång varit yr i hufvudet för hennes skull, hvars afbild hon är. Fans det ej en tid, då också ni skref edra ordres mindre korrekt än eljest?»

»Den klipparen vet att slå hufvudet på spiken», sade majoren och blinkade några gånger med ögonen. »Kom hit, Justine och säg mig en sak», och med armen om hennes lif sade han sakta: »Vill du för en gång underrätta mig om hvem det är som blåser i pipan i det här huset, och hvem det är som dansar?»

»Och hvem det är som har det bästa hjertat här i huset», sade hon och tog hans raggiga grå hufvud mellan sina fina, hvita händer, »och hvem det är som gör onödiga frågor som icke komma att besvaras, emedan de höra till äktenskapets mysterier.»

Och derpå såg hon honom in i de ärliga ögonen, strök undan hans väldiga grå mustascher och kysste honom.

Men jungfru Lisa gick solo i trädgården och plockade af de sista bondbönorna. »Åh, mig lurar ingen», mumlade hon för sig sjelf, »jag såg nog första morgonen sigillringen med det stora vapnet på i bröstfickan när jag borstade rocken. Derför sprang jag med brefven, och derför skickade jag honom till forsen, eljest hade ingen fått mig till'et, men lyckligtvis har jag haft tand för tunga i alla mina dagar.»

MELLAN FYRA VÄGGAR.

»Hur kan du sitta så lugn och skrifva, Filip, när lille Artur är så sjuk?»

Den unga frun lutade sig mildt öfver sin man och gömde sitt förgråtna ansigte i hans rika bruna hår.

»Jag ser intet skäl, hvarför jag skulle underlåta att arbeta, derför att gossen har en bröstkatarr», sade han utan att se upp.

»Men han är så hes, Filip; doktorn skakade på hufvudet, när han gick».

»Doktorer tycka om att göra sig vigtiga», allt under det pennan obehindradt flög öfver papperet.

»Är *du* icke orolig, Filip?»

»Nej».

»Hvad du är lycklig, hvad det måtte smaka godt att kunna vara så der lugn!»

»Det är en lycka, som hvar och en, som vill, kan förskaffa sig».

»Jag är också kanske litet mera ängslig än vanligt», sade hon sakta och nästan urskuldande — »jag är så trött, jag har varit vaken hela natten».

»Ja, hvem bad dig om det?»

»Åh — — han hostade så. Jag var så rädd, att han skulle qväfvas».

»Ja, rädd och orolig, — det är ju alltid samma

visa. Man mår bäst af att lägga band på sådana känslor eller också behålla dem för sig sjelf, det är mitt råd».

Hennes hand togs bort från skrifbordet — orden uttalade i halft vresig ton sjönko ned i hennes hjerta, och hon återvände tyst till sjukrummet.

»O, lilla barn», sade hon, knäböjande vid vaggan och gifvande fritt lopp åt sina tårar, »lef, lef ändteligen! — åt dig, åt dig skall jag en gång förtro mina sorger».

Några dagar senare kom hon hastigt in i arbetsrummet, hennes ansigte lyste af fröjd, och ögonen, som af nattvak och tårar blifvit kantade med mörka ränder, strålade nu af glad ifver.

»Doktorn ger nu det bästa hopp», utropade hon; »han gick nyss; andedrägten är mycket lättare, och febern var i dag nästan borta».

»Så-å».

»Är du icke glad och tacksam mot Gud?»

»Jo visst», med en förströdd min, »men jag gör inga berg af små stenar, det är icke mitt sätt».

»Men detta var väl ingen liten sten», sade hon tvekande.

»Jag trodde aldrig, att det var någon fara, och det har visat sig att jag hade rätt».

»Men det *var* fara — det kunde ha slutats illa. Och nu är jag så glad, så glad».

»Ja, det är väl det — det kunde tåla vid».

Hon gick sakta fram till fönstret. I dag kunde inga små isduscher qväfva hennes hjertas tacksamma jubel. Hon stod tyst en stund och betraktade den vårliga utvecklingen utanför, som hon under tvänne hela

veckor icke kunnat lägga märke till. Slutligen utbrast hon ofrivilligt:

»Vet du, jag tycker, att hela naturen fröjdas med mig. Ack, hur solen skiner, och hur bladen knoppas och slå ut, alldeles som vår lille gosse nu skall göra».

Då han teg, sade hon försagd:

»Kanhända att jag stör dig, men jag blef så lycklig i första ögonblicket, att jag kände ett sådant hjertebehof att meddela deraf till alla jag ser, och naturligtvis allra först till dig».

»Ja, naturligtvis, — nej, du stör mig icke, men jag tycker i allmänhet inte om att tugga om samma sak. Jag har nu hört, att du är glad, och det kan vara nog». — Hon gick åter ut; hon gick åter till vaggan, der hon möttes af ett litet leende ansigte. — »Älskade barn», sade hon, »du får kanske lefva för att dela med mig min glädje».

»Vill du inte göra en promenad i det vackra vårvädret, Filip? Tänk, hvad parkerna skola taga sig väl ut i den unga friska grönskan. Aftonen är så härlig». Hon såg upp på honom från sitt arbete. Aftonsolen kastade ett rödaktigt skimmer öfver hennes vackra ansigte. Hon hade på morgonen med stor omsorg knutit ett ljusrödt band kring sin krage. Hon trodde han skulle märka det — de brukade göra så hemma — men om han sett det, hade han icke låtsat om det. Hon var icke fåfäng; men det hade legat en liten uppmuntran i ett vänligt: »den der färgen är vacker, Rosa, den klär dig så bra», från dens läppar som man älskar.

»En promenad — nej, min vän, mitt sällskap får du allt afstå. Jag vet ingenting odrägligare än att gå ute och drifva utan ändamål».

»Men vi kunna ju utfundera ett ändamål», sade hon gladt, ehuru hon mindes, hon kunde icke hjelpa det, hur en fader och en moder hade ansett det för ändamål nog att skaffa henne en friskare färg, »vi kunna ju titta in ett ögonblick till moster Ulla — det skulle glädja henne så mycket».

»Och åhöra hennes evinnerliga historier! Nej, du får ursäkta, att jag betackar mig. Men gå du, min lilla vän, — det är ju ingen som hindrar dig».

Nej, det var ingen som hindrade henne — men lusten var borta, och hon svarade ett, vi äro ledsna att tillstå det, tämligen tyckmycket: »åh nej, jag har ingen lust jag heller», hvilket föranlät honom att gå ut och läsa igen dörren med litet mera buller och kraft, än som behöfdes för den enkla handlingen.

»Skola vi läsa den här boken tillsammans, Filip? Det har stått så mycket loford om den i tidningarna».

»Tag hit den, får jag se».

»Den ligger på pianot».

Då han ej rörde sig, steg hon upp och gaf honom den.

»Jaså, den; — ja, den är verkligen berömd». Han bläddrade i den och började sedan med ifver att läsa. Hon sydde tyst en stund; derefter sade hon, då hon såg honom vända blad efter blad:

»Men läs då inte förut, Filip! Jag tänkte, det skulle bli så roligt att läsa den tillsammans. Jag kunde ju läsa den högt för dig».

»Tack skall du ha, lilla gumma, men jag läser hälst tyst, det går så mycket fortare. Är det olja på min lampa?»

»Jag fylde den i dag».

»Farväl då så länge — du skall snart få igen boken; jag har nog skenat igenom den på ett par timmar».

»Men om vi läste den tillsammans, kunde vi sedan språka litet om innehållet», invände hon.

»Hvad är det att språka om? Sedan den är läst, är den läst, och som den är skrifven, så är den skrifven. Du kan taga den i mitt rum — jag är bjuden på en liten tillställning i afton».

»Har någonting ledsamt händt dig, Filip? du har sett så nedslagen ut några dagar».

Hon lade ömt sin arm kring hans hals och försökte att se honom in i ögonen, men han vände sig bort, undvikande både omarmningen och blicken.

»Mig — nej, just ingenting».

»Jag ser, att det är något. Ack, att du ville förtro dig till mig».

»Du vet, att jag inte tycker om att tala om mina känslor. Så mycket fördrag kunna vi väl ha med hvarandra, att vi icke begära hvad som är våra naturer motbjudande».

»Det är ju inte fråga om fördrag», sade hon; »hvad skall jag kunna vara för dig, om ditt inre alltid skall förblifva en tillsluten bok för mig? Jag ville så gerna hjelpa dig att bära dina sorger, om du har några».

»Jag har blifvit uppfostrad att bära mina sorger sjelf; — jag kan inte hjelpa det, jag har blifvit van dervid och kan inte ändra det».

»Du är så tyst, Rosa; hvad är det åt dig?»

»Ingenting — jag vet bara inte, hvad jag skall tala om».

»Men du har sett så hängfärdig ut några dagar. Jag tycker om att se glada ansigten omkring mig. Sådana, som ditt varit på senare tider, skall jag berätta dig att man gerna kan undvara». Ja, hon visste det — det var ju hans hem — hon borde göra det gladt för honom — men huru? men hvarmed?

»Ack, Filip, du kan icke tro, hur det smärtar mig att icke kunna vara som du vill. Jag har ju endast haft en enda åstundan i verlden, den att älska och vara älskad och att få lefva för att göra den jag älskar lycklig. Fåfänga, prakt, rikedom, nöjen — ingenting af allt detta, som frestar andra qvinnor, har något värde för mig. Det är detta enda, att hafva ett hjerta att sluta mig till och lefva för, som jag värderar. Jag trodde förr, att det var möjligt att vinna, att jag var måttlig i mina anspråk, jämförd med andra; men jag finner, att jag sökt efter det högsta och att det icke kan nås. Lyckliga de, som kunna vara nöjda med lifvets små leksaker!»

»Nu vill du hafva en scen igen, och du vet att jag afskyr scener. Vi gifte ju oss af kärlek, och visst älskar jag dig — dermed tycker jag att du kan vara nöjd».

»Om du bara någon enda gång ville visa mig det».

»Åh — det der hör till förlofningstiden, kära du. En man har annat att tänka på».

»Rosa, här är jag. Dyra, älskade Rosa! Men hur du ser ut! — Ack, min vän, ha tre år kunnat förvandla dig så! Jag läser din historia i ditt ansigte».

»Det är just ingen komplimang du säger mig i ankomstens ögonblick», sade hon med ett matt leende.

»Under dessa år, då jag gått i frivillig landsflykt, har alltid den tanken uppehållit mig, att du var lyck-

lig. Jag hoppades, att mina profetior skulle visa sig bedrägliga».

Hon teg.

»Rosa», sade han med ömhet, »sök åtminstone nu en hamn för ditt hjärta i en ren vänskap. Du vet, hur länge, hur trofast jag älskat dig. Sök den sympati, som din själ saknar, der du kan finna den. Vi beröfva ju icke Filip någonting derigenom. Han värderar icke det minsta det, som du verkligen eger, det som gör dig till den qvinna, du är. Säg ett ord, och jag stannar här i din närhet: du vet, jag är rik och oberoende: du vet, huru vi hafva samma intressen, samma uppfattning, samma — —»

»Nog», afbröt hon, och hennes stora ögon vidgades — »ej ett ord till mig om detta, det må låta aldrig så ädelt, det må vara aldrig så lockande. Ty jag tvekar ej att uttala det, det är lockande för ett hjerta, som hungrar minut efter minut efter ömhet och icke kan få en gnista deraf. Men aldrig, Hugo, skall jag svika honom, aldrig skall jag förnedra mig sjelf ens med det obetydligaste, som fläckar mitt begrepp om äktenskapets idé. — Han må trampa mig till smulor, så skall jag ändock vara honom trogen, till dess jag dör».

»Och kan du verkligen i ditt hjerta vara honom trogen?» sade han dystert.

»Mitt hjärta kan brista», sade hon, »men det skall veta att bevara sig fritt från att älska en annan».

Der följde en minut af tveksam tystnad.

»Haf tack, Rosa», sade han slutligen med handen på låset — »du har bevarat mig åt idealet, och idealet finnes, det är en lefvande sanning. — Deruppå, min vän, skola vi båda lefva och dö».

Sex veckor hade skridit fram, sedan nervfebern bröt ut. Hon satt i länstolen vid fönstret och tänkte på, hvilken högtidstid dessa veckor varit för henne, då hon fått egna honom all den omsorg, visa honom all den ömhet, hennes hjerta egde, och detta utan all gensägelse. Visserligen hade hans läppar likaledes varit slutna för hvarje erkännande, hvarje tacksamhetsbetygelse, men hon hade ändå varit på sitt sätt lycklig. Hon tänkte på, att han nu snart skulle återfå helsa och krafter och allt återgå till det gamla igen; hon kunde icke, som hon borde, fröjdas öfver hans tillfrisknande, då han ånyo skulle tagas ifrån henne; så tänkte hon, då en sakta röst oförmodadt kallade henne till sjukbädden.

»Har du sofvit, älskade?»

»Nej, jag har tänkt».

»Du bör inte tänka, det kanske tröttar dig».

»Jag har tänkt», fortsatte han med svag stämma, »att det varit godt för mig, om jag haft en sådan mor, som du är, Rosa».

»Åh — — så du talar».

»Jag ha' varit mycket svag den här tiden, lika svag, som du kanske är beständigt, lilla stackare».

»Men nu blir du snart stark igen».

»Jag har varit så svag», fortsatte han utan att akta på afbrottet, »att jag inte tror, att jag skulle ha tålt vid ett enda hårdt ord».

»Jag har väl inte sagt något!» utropade hon med häftig förskräckelse.

»Nej, lilla barn, inte *du*, men *jag* har sagt det många gånger i flera år».

»O, Filip,. tänk inte på det!»

»Jo, just på det. Jag är rädd, att jag är en riktig björn, som fått ett stackars litet lam».

»Allt det der har jag glömt under denna tid».

»Och vet du, den björnen har varit så stygg, att han många gånger känt förebråelser, men varit för stursk att visa det eller ändra sig».

»Ja, det var allt fult», sade hon och log.

»Vill det lilla lammet förlåta honom?»

Hennes hufvud låg redan invid hans.

»Vill hon tro, att han skall bjuda till att hädanefter inte alldeles äta upp henne, och om han många gånger blir barsk och kärf igen, ty det går inte så lätt att bryta med natur och uppfostran, vill hon ändå tro, att han älskar henne högst af allt på jorden?»

Der droppade några tårar långsamt ned på kudden.

»Och vill hon sjelf försöka att se saker litet mera i ljust, att inte alltid vara så modlös?»

»Med din kärlek har jag mod för ett helt regemente. Det är saknaden af den, som gör mig så hopplös», sade hon sakta.

Han lade sin utmärglade arm omkring henne. »Älskar du mig?» hviskade han, »jag behöfver din kärlek».

Hon svarade — ja, hvad gör det hvad hon svarade? Men när hon en stund derefter satt på den låga stolen och betraktade, huru lugnt han somnat in efter samtalets ansträngning, huru hon då tackade Gud, som stått henne bi i frestelsens stund, så att hon nu utan samvetsqval kunde mottaga den öfverraskande lyckan. Hon hade aldrig svikit honom, och hon var belönad.

NÄR DET SKYMMER.

»Hvarför skall du fortsätta längre med dina argument», sade hon och reste sig häftigt upp, under det tårarne stego henne i ögonen, »om du icke förstår mig, så är det ju något, som du aldrig gjort.»

»Nu är du orättvis, Agnes. Jag förstår dig mycket väl, men jag känner verlden en god del bättre än du. Din häftighet förvillar ditt omdöme.»

»Min häftighet, min häftighet, och aldrig annat än min häftighet», utbrast hon hastigt och harmset. »Om jag nu är så häftig, och det är jag, du har alldeles rätt, jag blir så ofta ond, jag blir ofta ursinnig — det brusar och sjuder inom mig, men då nu så är . . . hvarför envisas du då att hålla mig fast?»

»Emedan man icke bryter en förbindelse som vår endast af en nyck», svarade han allvarsamt.

»I alla fall», sade hon, följande sin egen tankegång, »måste du göra mig den rättvisan, att jag icke är häftig mot personer — jo, det är sant äfven det, — men åtminstone icke för deras förhållande mot mig. Det är mot nedrigheten, falskheten, lumpenheten, mot all denna osanning och denna egennytta, som regerar i verlden, som jag vill och måste draga i härnad. Då brusar jag upp, hvarhelst jag ser det, då förifrar jag

mig, och för detta klandra mig alla menniskor . . . utom han.»

»Det vore mycket att säga om detta», sade han betänksamt, »men en nitton års flicka gör utan tvifvel bäst uti att hålla sina tankar för sig sjelf, ty hon kan i alla händelser icke hoppas att reformera verlden. Det oqvinliga pryder henne icke, och dessutom finnes det en gyllene regel i slutet af vår katekes, som hvar och en säkert skulle befinna sig väl af att följa, den lyder så här: 'När hvar och en sin syssla sköter, så går allt väl ehvad oss möter'. Men för att återgå till vårt egentliga ämne, denne riddare, som du påstår så hastigt fångat ditt hjerta, han är således en lika stor reformvän som du?»

»Reformvän», eftersade hon, »håna mig icke, Axel, detta samtal är alltför allvarsamt för att gifva rum för hån. Han är en man som har en öfvertygelse och vill stå för den, han vill gifva sitt lif för sanningen, äfven om han ingenting skulle vinna dermed, ja, han är sannerligen den förste jag påträffat, som icke hyllat den åsigten: låtom oss äta och dricka, ty i morgon måste vi dö.»

»Agnes», sade han, »svara mig nu lugnt på en fråga. Hur många gånger har du svärmat än för ett och än för ett annat före denna dag?»

Hon rodnade häftigt.

»Ja, du har rätt», sade hon hastigt, »återigen rätt, alltid rätt, och det är det, som är det förargligaste. Men en menniska, som söker efter klenoder kan en gång verkligen finna den äkta perlan, och då bleknar allt annat. Ack, tro mig ändå, Axel, denna enda gång», fortsatte hon ifrigt och såg med sina djupa, sköna ögon upp i hans ansigte. »Hvad vet du om ett flickhjerta?

Då jag gaf dig mitt ja, föll det ju nästan af sig sjelft; jag var bara sjutton år — du var så hygglig, så utmärkt, efter hvad alla menniskor sade och jag sjelf insåg . . . men visste jag hvad kärlek var? hade jag ett ögonblick betänkt, om vi i grunden passade för hvarandra?»

»Du kan dock icke neka att vi varit lyckliga dessa två år. Vårt giftermål står för dörren. Jag kan icke gifva dig din frihet, Agnes. Jag måste beskydda dig emot dig sjelf. Huru vet du, att hvad du känner för denne man verkligen är kärlek? Din lifliga fantasi löper så ofta bort med ditt förstånd. Man lefver icke af luftslott, min vän.»

»Axel, att du kan vara så grym! Du som är ansedd för ädelmodet och rättrådigheten sjelf! Vet jag icke att detta är kärlek? Detta är så olikt allt hvad jag hittills känt; det öppnar för mig en ny verld, det höjer öfver allt det småsinnade, på samma gång det böjer och underkufvar mig. Motsäg mig icke», utbrast hon häftigt, fastän han icke gjorde minsta försök att tala, »jag kan dina invändningar utantill. Jag har funnit någon som förstår mig, som skulle öfverse med mina utbrott i stället för att beständigt qväfva dem, någon till hvilken jag skulle kunna gå och säga: »trösta mig, jag lider», utan att han skulle fråga orsaken — liksom icke sinnet kunde vara förstämdt utan yttre anledning. Ser du då icke att jag dör af denna regelräthet, att jag qväfs af denna metodiska orsak och verkan för allting, liksom icke andens lif är oberäkneligt. Nu vet jag igen hvad du ämnar säga», fortsatte hon än ifrigare och stampade lätt med foten i marken, »men misskänn mig icke så. Skulle jag älska det oordnade, det pligtförgätna — o, nej, nej — men jag behöfver luft — jag

behöfver bli ond och god och ledsen och glad allt efter som det kommer på — jag behöfver trå efter något annat än att sy mina kläder och laga min mat — jag är sådan — jag har icke danat mig sjelf.»

»Och denne man, vet du att han älskar dig?»

»Naturligtvis måste han älska mig, hur skulle han kunna annat?»

»Jag har icke förr vetat att du ansåg dig så oemotståndlig.»

»Nu förolämpar du mig», sade hon med en mörk rodnad. »Jag har aldrig sökt att intaga honom, men jag vet det ändå.»

»Och hur? Förlåt att jag pressar dig, saken gäller också något för mig. Har han sagt det?»

»Hur kan du fråga så? Jag är ju förlofvad.»

»Hur vet du det då? har han visat det i sitt väsen?»

»Nej», sade hon stolt, »han vore icke då den man jag gåfve min kärlek, och jag hoppas du känner mig nog för att veta, att jag icke kunde spela falskt med den ringaste insats bakom din rygg. Hur jag vet det», fortsatte hon varmt, »derföre att två väsen, som förstå hvarandra, erfara det vid första sammanträffandet, derföre att i och med detsamma jag lärde känna honom, fann jag nyckeln till mig sjelf. Jag märkte att det fans något berättigadt i hvad alla andra klandrade, jag fann att förfuskad som jag nu må vara genom anlag och uppfostran, eger jag dock en fristående sjelfständig personlighet. Ack, Axel, jag upptäckte att jag var en menniska.»

»Allt detta gäller dig — men honom?»

»Han måste erfara detsamma. Det kan icke uppkomma hos den ena utan motsvarighet hos den andra.»

»Det är endast godtyckliga och lösa grunder du

kan uppgifva för dina antaganden. Men i alla fall, Agnes, så har du hört mitt sista ord. Jag måste stanna här på orten, och jag kan icke utsätta mig för skandalen af en brytning tvenne dagar före lysningen. Jag afskyr att blifva ett talämne för traktens sqvallersystrar.»

»Är detta ett skäl för att bryta ett menniskolif?» sade Agnes bittert.

»Agnes», sade han med ömhet och manlig smärta, »har du under allt detta någon enda gång tänkt på mig? Hur länge har jag icke älskat dig! Du är inväfd i alla mina framtidstankar och alla mina förhoppningar. Tror du att man så lätt sliter från sitt hjerta, hvad som haft så lång tid att gro fast derinne?»

»Men det är så mången, som hos dig skulle kunna ersätta mig», sade hon med sakta och blid röst, »under det jag är så konstig, att kanske endast en i verlden kan bereda min lycka.»

»Och du skulle kunna vara lycklig, Agnes, med ett sönderslitet hjerta bakom dig? Jag tror det icke. Du vet att jag känner djupt om också icke bullrande, och tanken på mig skulle du aldrig kunna bära.»

»Stygge Axel», sade hon bristande i tårar, »du begagnar din kännedom om mig på ett oädelt sätt. Du vet, att jag icke kan bära att göra någon menniska ledsen — då blir det så olidligt. Men o, jag ber dig . . . jag är så olycklig — haf barmhertighet med mig. Denna stund är en vändpunkt, en af oss måste göra offret — jag är den svagaste — var barmhertig, var barmhertig mot mig.»

»Men tag det då icke så förfärligt tragiskt», sade han och tog henne sakta i sin famn, »jag är barmhertig mot dig, då jag räddar dig från dina öfverspända

tankar. Med tiden, Agnes, då våra intressen blifva gemensamma, då du kommer in i lifvets stora arbete för existens och välstånd, skall du öfvervinna ditt lättrörliga sinne, och då skola vi förstå hvarandra bättre.» Han torkade mildt tårarne från hennes blossande kinder.

»Jag kan icke sätta upp existens och välstånd som mål för mitt lifsarbete», sade hon dystert, »på det sättet komma vi aldrig att förstå hvarandra. Du tror dig veta att jag passar för dig, men är du lika viss om att du passar för mig? Det kanske du aldrig frågat dig sjelf. Axel, jag vill blott det som är bäst för oss båda, och jag känner att jag måste ha styrka att stå dig emot.»

Hon talade med fasthet. Han insåg att saken var allvarligare än han i början trott, och att hon var nära att undslippa honom. Hans fruktan och hans smärta afspeglade sig tydligt i hans drag. Hon vände sig bort. Hans despotism och hans förstånds inkast kunde hon möta, hans svaghet och hans sorg förmådde hon icke se.

»Så är det då din mening att jag skall säga dig farväl», sade han sakta. Sådan hade hon aldrig förr hört hans röst, det var någonting så brustet och förstördt. Han var henne långt ifrån likgiltig; hon älskade det manliga och starka hos honom, och hon visste att det hade fordrats så litet af honom för att han skulle kunnat vinna hela hennes hjerta, endast litet erkännande, endast litet rättvisa, det hade varit något att börja med — en förhoppning såsom grundstenen för deras gemensamma hem. Men nu var det ett så stort svalg emellan dem, det erfor hon mera för hvarje dag, det hade hon tänkt öfver så mycket på sista tiden.

Men då hon hörde den hjertslitande rösten: »Agnes, är detta ditt sista ord?» vek allt detta under några ögonblick tillbaka för tanken på hans trofasta och ihärdiga kärlek. Och hvem hade egentligen begått felet? Det var ju hon, som i sin obekantskap med sig sjelf bedragit sig och honom. Var det rätt att han skulle lida, var det icke billigt att hon sjelf bar följderna? Alla dessa tankar jagade genom hennes upphetsade hjerna, med en känsla af sammansnörning, som nästan hämmade andedrägten.

»Agnes», hördes åter den brustna rösten, »det är nu min tur att bedja: skona mig. En skilsmessa vore för mig bittrare, outhärdligare än du ens kan ana.» Han dolde i djup sinnesrörelse ansigtet i sina händer. Hon förstod att hon egde mer styrka än han, och som hon aldrig tänkt på att klema med sig sjelf, sade hon till sig under den tystnad som följde: Om det är sant att önskan att tjena sanningen hos mig står öfver till och med hvarje jordisk kärlek, nåväl, så är ju pligten en sida af sanningen.

»Låtom oss återvända in», sade hon svagt. »Du har segrat.» Måhända låg det för henne en hvass udd i att han så snart återfick jemnvigten, måhända fick hon en hastig blick för att det icke alltid är så lätt att veta hvar pligtens väg går, men nu var ordet uttaladt, och hon var icke den qvinna som bröt det för andra gången.

»Det är godt för små oförståndiga och öfverspända flickor», sade han ömt och med ett andedrag af lättnad, »då de hafva en mentor som håller dem i styr, det är allt till deras eget bästa. Tack emellertid, min älskade, aldrig skall du behöfva ångra denna stund. Allt hvad jag kan, det vet du att jag vill göra för din lycka.»

»Och hvad jag kan det vill jag också göra för dig», sade hon sakta men med fasthet.

»Och nu gå vi in till föräldrarne och rådgöra om lysningstillredelserna och de många uppköpen för vårt blifvande hem», sade han, »och om denna sak tala vi aldrig mer.»

Hans ton var så afgörande, och hon lade matt sin arm i hans och följde honom tyst. Hon drog en enda suck — den var ett farväl icke endast till allt hvad hon drömt, utan ock till allt hvad hon hittills varit. Hon tog stilla oket och klagade icke mer.

Det firades ett guldbröllop. Barn och barnbarn samlades kring det gamla paret, och det var ett vackert, ett ståtligt brudpar, ehuru snön siktat sitt silfver öfver deras hjessor. Dagen hade dessutom en särskild betydelse för tvenne unga hjertan, som i dag fått faderns länge åtrådda och länge nekade samtycke. »Och det var mormors skull, helt och hållet mormors skull», hviskade Elsa till fästmannen, som stod i tamburen och hjelpte henne på med kappan, »pappa hade visst icke gifvit med sig, om icke hon talat med honom. Och du skulle sett mormor! O, så förändrad hon var! Hon, som aldrig brukar yttra sig med kraft och ifver öfver någonting, hon förkastade med sådan harm pappas tal om den rike brukspatronen, och det var med en sådan bestämdhet hon slutade med orden: 'barnet skall ha den hennes hjerta valt, det skall ingen neka mig på min guldbröllopsdag', att pappa helt och hållet tappade koncepterna och välsignade oss i hastigheten, och nu tror jag han är rätt belåten med det, och jag är så lycklig så — håll i kappan ett litet ögonblick — jag måste än en gång in och kyssa mormor.»

Och så kysste den unga, lyckliga fästmön än en gång mormor, och så rullade vagn efter vagn bort, och så var det gamla paret allena . . . En mild septembervind smög sig in genom det öppna fönstret. De blickade tysta ut öfver trädgården nedanför. Der växte kraftiga, höga träd, dem de sjelfva planterat. Det föreföll som ett lifsverk.

»Agnes», sade han slutligen, »jag såg dig nyss, då du försvarade vår dotterdotters rätt inför vår måg, sådan du var för femtio år sedan, och vid den synen drogs en slöja bort från mina ögon, en slöja ett halft sekel gammal.»

»Hvad menar du», sade hon sakta.

»Låt mig först säga dig», sade han utan att gifva akt på hennes ord, »på denna festdag, att du under dessa många år varit mig den mest exemplariska hustru. Du har fylt hvarje anspråk som kunnat ställas på dig tyst, troget, samvetsgrant; du har burit hvarje börda ödmjukt, stilla och tåligt, du har i sanning varit mig en hjelp.»

»Tack, Axel», sade hon knapt hörbart med djupt nedböjdt hufvud.

»Och ändå, Agnes, förlåt mig om jag smärtar dig — i dag — nu — för några ögonblick sedan, var det som om ett ljus gått upp för mig öfver hela det förflutna. Du har varit så noggrann, så pligttrogen att man förgäfves sökte efter något att klandra på dig — men ändå. — Det föreföll mig nu nyss, som om du under allt detta aldrig varit helt och hållet dig sjelf. Ditt lif var allt för regelrätt för att vara naturligt. Har jag sett rätt, Agnes?»

Hon teg.

»Vill du icke svara mig? När du stod framför vår

måg och ifrade för Elsas lycka, då såg jag den gamla glöden i dina ögon, harmen som krökte din läpp, ömheten, den der obeskrifliga i tonen, allt detta, som jag nästan glömt, men som utgjorde ditt egentliga väsen vid nitton år.»

»Var barmhertig, Axel, mana icke fram det förflutnas skuggor, haf misskund med mig och med dig sjelf», sade hon ångestfullt och afvärjande.

»Jag kan icke, Agnes. Var ändå i dag uppriktig mot mig. Om det varit någon mur emellan oss, så kunna vi ju låta den falla, nu då vi stå nära grafvens rand. Det kännes som om en iskyla dragit öfver mitt hjerta denna aftonstund.»

»Den drog öfver mitt för femtio år se'n», sade hon, »och det är godt för dig, om du aldrig känt den förr än nu.»

»För sent inser jag, att jag aldrig förstod dig», sade han sorgset. »Jag band dig vid mig, emedan jag kände min redliga vilja och trodde att du med ditt excentriska lynne var offer för någon barnslig inbillning. Jag har aldrig älskat någon annan qvinna i hela mitt lif.»

»Jag kunde också endast en gång gifva mitt hjerta», sade hon. »Jag har försökt att fylla min pligt mot dig, jag har försökt till det yttersta — mer kunde jag icke göra. Mina tankar, mina känslor, de ha suttit som fångna fåglar inneslutna i mitt bröst. Jag bad dig om mitt lif, och du nekade mig friheten. I detsamma bröt du mitt innersta väsen. Allt hvad jag för öfrigt egde, det har jag gifvit dig.»

»Och hvad har detta varit», utropade han med en glöd, som nästan skrämde henne. »Ett uppbrusande lynne, ett otvunget uttalande vare sig af harm eller

beundran, en sorg gränsande till förtviflan vid mannens felsteg, huru härliga äro icke dessa yttringar af den inre friska lifskraften, mot denna likgiltiga fördragsamhet med allt, som endast förråder en hemsk intresselöshet.»

»Axel», sade hon, »jag måste gå, jag kan icke bära detta. Äfven för mig står i dag hela det förflutna som en upprullad tafla. Jag trodde att lidandet var endast på min sida, och Gud vet, att jag velat, ärligt velat skona dig.»

»Blott en fråga, Agnes», sade han. »Han som du älskat . . .»

Hon vände bort hufvudet.

»Jag såg honom aldrig sedan», sade hon.

»Det är icke derför att jag någonsin kränkt dig med en misstanke ovärdig både dig och mig som jag frågar. Men vet du hvad det blef af honom?»

»Han fylde sitt kall på jorden som en ädel man, hvilket han var. Ensam gick han sin väg genom lifvet; men till mången sanning, som de senare årtiondena arbetat sig fram i verldens mörker var han driffjedern — och nu är han död.»

»Frid öfver honom», sade den gamle mannen sakta, »och må han förlåta mig allt det onda jag gjort honom och dig.»

Då hon teg fortsatte han efter en stunds inre kamp. »Så äro vi då främlingar för hvarandra efter femtio år. Du har dock under lidandet haft något inom dig, som uppehållit dig, men när störtfloden kommer öfver mig, hvad eger jag?» Hans ton var hopplös som ett barns.

»Axel», sade hon, »du har ju fått din lön. Rikedomen hopar sig omkring dig. Finnas tegar så frukt-

bara som dina, finnes en kommunalman så aktad, så nyttig som du varit — och något annat sökte du ju aldrig. Du har helt visst genom ditt eget lif besannat, hvad du inplantade hos mig: 'När hvar och en sin syssla sköter, så går allt väl ehvad oss möter'.»

»Ja», sade han bittert, »jag har uppfostrat barn till lekamligt välstånd; jag har ätit, jag har druckit och i morgon måste jag dö — men o, hur jag är ensam . . . o, hur jag fryser.»

Hans hufvud sjönk matt mot hans bröst och en half snyftning hördes i det tysta rummet.

Det kom för henne hur ensam hon varit och hur hon frusit i ett halft århundrade, och att han erfor det först i detta ögonblick; det kom för henne med en stickande smärta, på samma gång hon tänkte på allt som blifvit förtorkadt och förqväfdt inom henne, men det var för sista gången. Nu sedan hon fått tala ut, nu då hon såg den som skulle vara henne ett stöd så hjelplös framför sig, var det som om bitterheten drog sin kos likt ett tungt, tätt, kyligt moln, som lemnar landskapet i en stilla aftonbelysning.

»Vill du då nu medgifva mig», sade hon med något af sin förra häftighet, »att sanningen, att kärleken till idealet är något annat än en idé i en öfverspänd flickhjerna, att det finnes en högre sträfvan än att samla, att arbeta, att anstränga sig i detta jordiska. Motsäg mig icke», fortsatte hon ännu ifrigare, i det hon sakta stampade med foten i golfvet, och ehuru han icke gjorde ringaste min af att afbryta henne, »motsäg mig icke, liksom jag icke skulle veta uppskatta det tysta, trogna hvardagsarbetet, men hafva vi stannat blott vid det, så skall en dag komma som skall finna oss utfattiga trots alla våra rikedomar. Hur har jag icke

suttit här vid härden, Axel, tiotal efter tiotal af långa år och vaktat elden och sett den, när falaskan föll tjock öfver glöden, färdig att slockna ut, suttit här och väntat att du en gång skulle få så mycken ro, att du kunde stanna och fråga dig hvad allt detta jägtande slutligen skulle inbringa dig. Ack, jag insåg ändteligen att den stunden aldrig skulle komma.»

»Och om den kom», sade han bäfvande, »hvad återstår oss nu?»

»Om den kom», sade hon och reste sig häftigt, »så hafva vi visserligen endast ålderdom och skröplighet qvar, men se sanningen är evigt ung och en kärlek finnes som aldrig vissnar.»

Han såg upp — det flammade på hennes kind, det lyste i hennes öga, hennes röst skälfde. Det var samma Agnes, som varit hans ungdoms stjerna.

»O Gud, hon har kommit tillbaka», utropade han nästan i jubel och sträckte armarne emot henne, »hon har kommit tillbaka, *och jag förstår henne.*»

VID KUSTEN.

Stormen vräkte vågorna högt öfver skäret. Vinden pep och hven i masterna på det stora skeppet, som likt en flåsande gångare stampade de fräsande böljorna.

»Nu gäller det», sade Jörgen, som just kom fram till Marit ute på Måsklippan, »nu gäller det för briggen derute, om han kan göra slaget i rätta ögonblicket, eljest törnar han på och hjelp honom då den som kan.»

»Och alla fiskarena äro ute!» sade Marit. »Du är nog glad du slipper undan stormen, du. Du har alltid stugan till att skylla på i år, du.»

»De der orden talade du inte ur ditt hjerta, Marit, det vet du full väl. Eller är det möjligt, att *du* kan tvifla på mitt mod?»

I detsamma kastade briggen om. Det gnisslade och brakade i masterna, seglen hängde ett ögonblick slappa, och han krängde som vore hans sista stund kommen. Dock genom en kraftfull manöver sköt han åter upp i vinden med fylda segel och frustade ut i öppna hafvet på nytt, men öfver den rasande stormen ljöd hemskt genom rormannens lur: »en man öfver bord.»

Skeppets egen fara var för stor för att något försök derifrån kunde göras till den olyckliges räddning.

»Aktar du pröfva en dust med mig, Marit?» sade

Jörgen och såg henne djerft i ögat, ty hon hade vid ropet sprungit upp och stod nu midt framför honom.

Hon svarade ej, men i hennes blick låg ett uttryck, som fylde hans hjerta med svindlande fröjd. Han tog henne i handen, och de sprungo genom stormen ned till stranden, sköto ut båten och så bar det af genom de fräsande bränningarne.

Det var en kort kamp mot elementernas raseri. Skeppet hade varit så nära skären, att de endast hade några famnar att ro, men vågorna slogo djerft in i deras farkost, och de kunde ej längre se den mörka punkt, som utmärkte platsen der det kämpades med döden. De tego båda, och ehuru Marits kind blifvit ett grand blekare, skötte hon lugnt styret, under det en stolt glädje lyste i Jörgens ögon, och hans kraftfulla armar tycktes fått tiofaldt förökad styrka.

Slutligen bröts tystnaden.

»Jag har honom», skrek Marit och böjde sig ut. »Jag grep honom just i håret.»

»Släpp icke styret i herrans namn, vi kantra, flicka. Orkar du hålla honom? Vi kunna ej få honom om bord.»

»Den frågan gjorde du ej ur ditt hjerta, Jörgen, det vet du full väl!» härmade honom Marit med ett klingande skratt. Hon satt också redan upprätt i båten med styret i ena handen och med den andra släpande den druknande efter sig.

Några kraftiga årtag och en skyhög våg och så voro de kastade långt upp på sandbanken.

Då de hämtat sig efter den döfvande stöten, började de egna den afsvimmade sina omsorger. Men under det de, liggande på knä midt emot hvarandra, rullade honom på marken emellan sig, kunde ej Jörgen afhålla sig från att då och då kasta en blick på Marit.

Hufvudklädet hade blifvit afslitet och sam nu ute på Kattegats vatten, men hennes bruna svall af lockar böljade ned öfver hennes axlar, och det tycktes som om tusende solstrålar lekte i dess prunkande rikedom. Hon tycktes vara i en lifvad stämning, ty hennes ögon strålade, och färgen lyste på hennes kinder, under det de små groparne der då och då skälmskt tittade fram.

»Taket på min stuga skall resas i morgon, Marit», sade han.

»Då är väl mor Anna belåten», sade hon och såg ned.

»Ah, du vet nog, för hvem jag sträfvat alla dessa år, fast du aldrig gittat uppmuntra mig med ett endaste ord.»

»Det har inte varit något fel med munterheten för dig, tycker jag», sade hon med en liten knyck på hufvudet och ett litet skratt.

»Marit», sade han efter en tystnad, »bestäm dig nu. Det kan ju inte bli någon ann' än jag ändå.»

»Kan det inte? Åh, gör dig inte så säker, du.»

»Lek icke med mig, Marit, det är allvar den här gången. Det gäller lifvet för mig.»

Hans ton skrämde henne. »Inte nu», sade hon rysande, »inte nu, när kanske döden står emellan oss.»

Men han sprang djerft öfver till hennes sida, tog henne om lifvet och sade: »En kyss, Marit, och låt det så vara sagdt.»

»Nej», sade hon och slet sig ifrån honom, »mig får ingen annan kyssa än den, som blir min hjertans kär för lifvet. Om en månad får du svar, Jörgen. Se, nu qvicknar han vid! Bär honom upp i stugan du, så springer jag förut och säger till mor.»

Och så bar det af.

Det var en underlig månad, som nu följde. Främlingen, Erik Dahl, som då olyckan träffade honom var stadd på resa till England att der studera fabriksväsendet, sväfvade några dagar mellan lif och död. Det var med beundrande blickar han vid sitt tillfrisknande först betraktade sin unga sköterska, ty Marit delade troget sjukvården med sin moder. För hvarje dag som gick gjorde det glädtiga behag, hvarmed den unga flickan förrättade sina sysslor, allt djupare intryck på honom, och då han snart kunde sitta vid hafsstranden och samtala med henne, började han att med smärta tänka på den snart stundande skilsmessan. En förändring hade försiggått i hans eget inre. Den nyss utståndna dödsfaran, tacksamheten mot henne, som räddat hans lif, den storartade och allvarliga naturen, friheten från alla intryck från hans förra lefnadsvanor och umgängesbröder, allt kom honom att betrakta saker i ett annat ljus än hittills. Marits oskyldiga och rena väsen tvingade det lättsinniga skämtet, som annars var så hemmastadt på hans läppar, till tystnad, under det hennes bländande skönhet för hvarje dag allt mera hänryckte honom. Och dock behandlade hon honom, trots det synbara nöje, med hvilket hon åhörde hans berättelse om sitt föräldrahem, ett bruk i Vermland, till hvilket han var ende arfvingen, eller lyssnade till de taflor, han upprullade öfver alla ett förfinadt lifs njutningar, med en så afväpnande stolthet, att han snart fann, att han hvad henne angick endast hade tvenne utvägar, att skiljas vid henne eller göra henne till sin hustru.

Att fatta det senare beslutet kostade den unge mannen en hel veckas strid med sig sjelf, och då han slutligen i fåfäng kamp mot den lidelse, som bemäkti-

gat sig honom, kastat alla betänkligheter å sido, begagnade han en aftonstund, då de betraktade solnedgången ute från skäret, att säga henne det. Hon hade med strålande ögon lyssnat till hans beskrifning på den yppiga naturen i Vermland, de lummiga parkerna och de doftande blomstergårdarne kring hans hem, »och dit», slutade han, »reser jag nu på en vecka för att meddela mina föräldrar, att jag snart kommer tillbaka med Marit som min hustru.»

»Mig — mig till hustru», stammade hon. »O, jag är icke fin nog.»

»Du är åtminstone skön nog», sade han och ville draga henne till sig.

»Och så vet jag icke rigtigt, om jag vill», sade hon böjande sig undan och i en ton midt emellan gråt och löje.

»Vill», upprepade han skrattande, »hvilka barnsligheter! Det är icke alla dagar ett sådant anbud göres dig.»

Och dermed reste han.

Under den följande veckan lägrade sig ett tankfullt allvar öfver Marits panna, visorna tystnade på hennes läppar, och de små skälmska groparne i kinderna syntes alls icke till. Hon visste väl, hvarför hon på lördagsqvällen, dagen innan han väntades åter, tog nätet hon skulle binda, med till den vanliga stenen vid gärdesgården i hagen. Hon hade ej suttit der länge, förr än hastiga steg hördes från andra sidan, och Jörgen med ett hopp svängande sig öfver gärdesgården satte sig på stängslet framför henne.

»Är det du?» sade hon utan att se upp.

»Jag måste träffa dig, Marit», sade han, »det talas

så underliga ting här ute i bygden, att jag måste höra af dig sjelf, om det är någon grund för'et.»

»Jag har aldrig lofvat dig någonting, Jörgen», sade hon.

»Är det för det han är vacker? Men det tror jag ej. Nog är du vacker, ja, det vackraste Gud har skapat synes det för mig, men inte älskar jag dig bara för den skull inte.»

»Åh tok», sade Marit och rodnade lätt.

Och då hon såg upp helt litet, föll det henne in, att det trohjertade ansigtet framför henne väl kunde uthärda en jemförelse med hvem det vara månde.

»Eller god?» fortfor han. »Du vet, att jag ville gifva mitt hjerteblod för dig.»

Hon knöt hastigt några maskor på nätet.

»Eller rik», återtog Jörgen, »hasch, jag känner dig bättre. Mina starka armar äro för resten lika mycket värda som hans pengar. Nej Marit, förneka icke dig sjelf. Du skulle gerna lefva med mig i en jordkula, ifall din håg stod till mig.»

»Men du skulle icke vilja ha mig i din granna stuga, Jörgen, ifall min håg stod till en annan», sade hon sakta och vände sig bort.

Det blef åter en tystnad.

»Far väl då Marit», sade han slutligen, och rösten ljöd som om det varit någon annan som talat. »Se'n jag var en näfve hög, har jag tänkt på att göra dig lycklig.»

Hon hade ämnat att säga, »ser du det kunde bli någon annan än du ändå, fast du gjorde dig så säker», men det var som ett snöre sammandragit hennes hals, och hon fick ej fram ett ljud. Hon kunde blott, der hon stod frånvänd och blickade ut öfver hafvet, undra

öfver huru länge hon kunde höra det bortdöende ljudet af hans steg mot stenhällarne, då han gick ifrån henne.

Aftonen derpå var Erik Dahl återkommen. Marit hade väl märkt en liten obetydlig förändring i hans sätt, sedan han åter sammanträffat med de sina, men han hade talat vid hennes föräldrar och som hennes eget samtycke togs för afgjordt, sutto de nu till sammans på förstuguqvisten, och han meddelade henne sina planer.

»Vi låta genast lysa», sade han, »vigas här i all tysthet, och sedan resa vi direkte utomlands.»

»Men», sade Marit tvekande.

»Inga men, min tös, det brukas icke vid sådana här tillfällen», sade han och ville taga henne om lifvet.

»Nej», sade hon och drog sig undan, »låt vara med det der så länge. Jag tänkte bara fråga, hvad skola alla de fina herrskaperna säga, då ni kommer med en sådan som jag är?»

»Å ingen fara! Din skönhet talar för sig sjelf och rikedomen, Marit, den utjemnar allt här i verlden. Skönhet och rikedom! se der två makter, som beherrska menskligheten, min flicka, det har du ju sjelf fått erfara. Skönhet har fångat mig, och rikedom har fångat dig.»

»Å fy», sade Marit och reste sig vredgad upp. Och sedan lyfte hon armarne öfver hufvudet och slog till en af sina klara drillar. »Nu är jag fri», ropade hon, »nu brast bojan och hög tid var det. Jag hade icke kunnat bära det mycket längre. Länge nog har jag svikit mina fattiga, kala klippor och mitt vida, kära

haf. Nej, herr Erik, lika barn leka bäst, heder och tack för edra välmenta afsigter — men mig får ni aldrig till hustru», och så ilade hon bort öfver berghällarne, lemnande sin förundrade älskare visserligen en smula förbluffad, men kanske på det hela icke så djupt bedröfvad, som han skulle varit, om detta inträffat en vecka förr.

Men Marit skyndade gångstigen fram. Solen var färdig att sjunka och kastade öfver hafvet ett obeskrifligt förtrollande skimmer. Fiskmåsarne skreko gällt och klappade med vingarne, eljest var allt så märkvärdigt tyst och stilla. Hon hade icke gått den vägen på hela sommaren, hon hade icke velat se den der stugan. Men nu stod den med ens framför henne, nytimrad och reslig med sitt skinande röda tegeltak. Hon stannade häpen och andfådd. Då såg hon Jörgen sitta nedanför på en trästubbe. Armarne hvilade sysslolösa i hans knä och i hela ställningen låg något förtvifladt.

Hon smög sig sakta bakom honom, lade armarne om hans hals, böjde sig fram och kysste honom.

Han vände sig om med ett rop.

»Så är jag nu din hjertans kär för lifvet», sade han och höll henne på en armslängd ifrån sig.

»Det har du alltid varit, du och ingen annan», sade hon och brast i gråt.

Men han tog henne på sina starka armar och bar henne in i stugan.

»Nu är hon kommen, mor», ropade han jublande, »och här skall hon hedras och älskas i alla sina lifsdagar.»

»Herren välsigne din ingång, barn», sade en gammal qvinna och reste sig från släudan. »Vi ha väntat på dig, må du tro.»

Och i det samma sjönk solen och det var stor glädje i deras hjertan.

VID SKÖRDETID.

Vi sutto på kyrkogården, på den stora gammalmodiga flata grafstenen. Nedanför låg det täcka komministerbostället, en liten rödmålad bygnad midt i trädgården, med insjöar på båda sidor och dungar af björk och ek och gröna dalsänkningar och rödglänsande byar här och der i skogsbrynet.

Det var en varm juliafton, och orsaken hvarföre vi sutto der, den gamla frun och jag, var denna: Jag var på ett par veckors besök i prestgården nedanför oss. På morgonen samma dag hade pastorn, som var ogift och en aflägsen slägting till mig, fått ett bref, hvilket han helt betänksamt läste.

»Jag undrar, om vi ha någon mat i huset», sade han och lade långsamt brefvet tillsammans igen.

»Huru så?» frågade jag.

»Jo, vi få främmande till middagen. De komma med tåget vid elfvatiden. Du är kanske snäll och hjelper mig litet till rätta och ersätter värdinnan, som beständigt sätter mig på det här sättet i sticket, derigenom att hon ännu icke hittat hit.»

»Och främmandet — hvilka äro de?»

»Det är gamla fru Fryksenius, enka efter en af mina företrädare, med son och sonhustru; de äro särdeles älskliga menniskor för öfrigt. Hon brukar komma hit en gång så der hvartannat år och se efter sina

grafvar. Men vi borde allt ha vetat af det litet förut; brefvet har blifvit försenadt.»

»Oroa dig icke, min vän», sade jag, »du vet föga hvad en qvinna förmår, bara hon vill», och med en uppmuntrande nick lemnade jag honom allena.

Första ordern gälde ett af fattighjonen, som sattes att rensa, sanda och kratta kring de båda grafvarne, den följande sträckte sig till köksdepartementet, hvars ressurser visserligen stundom kunde sätta myror i ett mera förslaget hufvud än mitt, men hvarest nu tack vare gamla Saras beredvillighet och Qvast-Jakobs öfverraskning med färsk gös anordningarna voro lätt gjorda. Fattighjonet numro två engagerades att kratta gården, ty husets hela tjenstepersonal reducerades till gamla Sara; jasmin- och rosenbuskar skattade till kaffebordet, som dukades i lönnarnes skygd, och der, tack vare pressjästen och landthandeln vid Hellesta grindar, en pösande saffransbulla pyramidformigt upplagd på geléskålen utgjorde ett högst lämpligt midtelparti.

Vid half elfvatiden kom arrendatorn lunkande med Bläsan, och droskan drogs fram, denna låga trefliga öppna droska, som har så lätt att stanna på landsvägarne, derifrån ett: »Sitt upp och följ med hem», går så fort att bejaka, då man knapt behöfver lyfta foten ett halft qvarter ifrån marken, förrän den är på steget, och då sitter man der — en sådan der gästvänlig droska för fyra personer, som aldrig borde saknas i en prestgård.

Pastorn skulle sjelf hemta vid den närbelägna stationen, men först kastade han en blick på mitt verk.

»Åh, det var märkvärdigt», sade han med en frånvarande, men likväl högst belåten blick. »Det var verkligen märkvärdigt.» Ehuru jag visserligen icke

kunde vara alldeles säker om hvad eller hvem berömmet gälde, om det var minnet af någon nyss läst teologisk författares verk, eller det bord, som utbredde sina läckerheter för hans blickar, så kände jag mig ändå nöjd.

Det ligger något trefligt i att vänta främmande på landet, och när droskan efter en half timme återvände och jag mötte den vid grinden, ja, så lemnade vi de långa premisserna å sido, togo saken helt enkelt och menskligt och omfamnade hvarandra.

Det var den gamla fru Fryksenius, sonen, nyss utnämd kyrkoherde, och hans unga maka.

Man fann sig genast till rätta. Kaffet, samspråket, promenaden i skogen, roddturen, middagen, siestan på de öfver gräsmattan utbredda filtarne, åh — det var allt sammans makalöst. Och den unga fru Vendela, hvilka puts hon spelade sin godmodige och trygge man! Hur behändigt visste hon ej att snappa bort snusdosan, hur omärkligt kittlade honom icke halmstrået i nacken, huru förträffligt härmade hon icke bromsen bakom hans öra, och mycket mycket annat, hvilket allt han upptog med samma oöfvervinnerliga till nya upptåg frestande lugn.

Men medan allt detta pågick som bäst, vinkade den gamla frun omärkligt åt mig. Vi aflägsnade oss, hon tog min arm, och det var så vi kommo att sitta på grafstenen tillsammans.

Hon var länge tyst, och jag störde henne ej. Jag ansåg henne fördjupad i sina egna minnen, då hon helt hastigt såg upp och betraktade mig.

»Ni lider, min vän», sade hon.

»Vi hafva alla våra börder», svarade jag undvikande.

»Ja, det är så», sade hon sakta, »men ni lider icke på det rätta sättet. Oaktadt ni för oss främlingar varit idel solsken och vänlighet, har jag märkt en trötthet i er blick, en hopplöshet i ert uttryck, då ni trott er obemärkt, som gjort mig ondt ända in i hjertat.»

Hon teg åter.

»Det är verkligen mitt allvarliga bemödande att icke fästa några fler förhoppningar vid detta lifvet», sade jag.

Hon afbröt mig ifrigt.

»Men icke denna stumma och kraftlösa öfvergifvenhet», sade hon, »ty ni är i sanning icke öfvergifven, hur det än må se ut. Jag kan icke med tidens riktning i det fallet. Jag har icke fört er hit för att smyga mig in i ert förtroende, utan, om ni ej har något deremot, vill jag helt enkelt berätta er en historia.»

Jag tryckte tyst hennes hand. Det var så med mig den tiden, att jag icke lätt kunde bära vare sig deltagande eller tröst, och det förstod hon.

Hennes ansigte, der hon satt och såg ned framför sig, var mycket allvarsamt och tankfullt.

»Vet ni, min vän», sade hon ändtligen, »det förefaller mig ofta som vore vi menniskor icke stort bättre än skogens djur. Hvar och en går och söker sin föda, och dermed är hans lif beständt. Jag menar, att vi icke borde gå så bekymmerslösa om hvarandra och uppsätta dessa skrankor af ålder, vilkor och bekantskap, som hålla de flesta på afstånd från sina likar; vi äro ju ändock allesamman fattiga hjelpbehöfvande menniskor. Men det var icke om detta jag skulle tala, utan om att jag en gång känt hvad apati vill säga, liksom ni nu.»

Hon lät sina ögon tankfullt hvila på det sköna

landskapet nedanför oss med denna egna blick, som visar att man skådar både utåt och inåt.

»Ja, en sådan här högsommarafton var det jag kom hit som ung brud», sade hon med en suck. »Vi hade älskat hvarandra sedan barndomsdagar, men vi voro så fattiga båda två, att vi icke just kunde hoppas på någon snar förening, då Magnus nästan genast efter det han blifvit prestvigd fick denna komministratur genom en lycklig nyck hos patronus, som en gång sett honom och blifvit intagen till hans fördel. Hur kunde man också annat», sade hon med ett smålöje, »hans ärliga, rättframma väsen, hans trofasta och anspråkslösa sinnelag, hans ifver och hans samvetsgranhet i sitt kall gjorde det lätt för honom att vinna flere hjertan än mitt. Det var lyckliga år. Hvarje liten förkofran i *vårt* bohag, hvilken glädjekälla var det icke, der vi sträfvade oss fram under mycken försakelse och mycken kärlek. Hur jag fröjdades för hvarje läckerhet jag kunde framlocka ur den der lilla trädgården; hur jag ställde mig väl med de stora godsens trädgårdsmästare för att få mitt hem till en rosengård, der icke skönhetsgudinnan skulle vantrifvas. Hur jag pysslade med höns, grisar och lam för att då och då kunna bereda en oberäknad inkomst, ty vi hade jordbruket sjelfva. Och hur han, min gubbe, älskade sitt hem. Han sade, att då han återvände från sina förrättningar, kunde han aldrig på afstånd få syn på det utan att höja en tacksamhetssuck till Gud och nedkalla en välsignelse deröfver. Vi hade tvenne gossar, den äldste tre år, den yngste ett, då det inträffade som jag nu vill berätta.

Min man hade någon tid lidit af en obetydlig smärta i ena höften. Det visade sig en liten röd svull-

nad på det aggande stället, men plågan var så ringa, att oaktadt han nämt det till några af sina vänner såsom något underligt, hindrade det honom likväl icke i hans arbete.

»Det är så besynnerligt», afbröt hon, »att berätta om sig sjelf, då så lång tid förgått, att man nästan betraktar sig som en främmande person. Man ser sig sjelf nästan som på en tafla eller i en bok, och man kan bedöma sig så der på afstånd utan att missledas af stundens känslor och intryck. Nå», fortsatte hon, »det var en skön julidag som nu, vi fingo besök af en prest från grannsocknen, en intim vän till Magnus och som på väg till den fem fjerdings väg aflägsna köpingen P. i förbifarten tittade in till oss för att låta hästarne pusta. Vi stodo alla på förstugubron, då han skulle resa, och i en hastig vändning föreslog han Magnus att åtfölja honom, hvarvid han leende försäkrade att han oskadd skulle återlemna honom vid sextiden. Det kom så hastigt, det skedde alltsammans under vänligt skämt. Solen sken så varmt, hästarne stampade, jag gjorde ett låtsadt motstånd mot att så der ett tu tre blifva beröfvad min man för en hel dag, men i verkligheten unnade jag honom så gerna denna lilla vederqvickelse. Der nere vid grinden stod jag med den ena gossen på armen och den andra vid handen, då de foro af, och då Magnus vände sig om och viftade åt oss, kom den tanken så mäktigt öfver mig, att jag var en mycket lycklig ung hustru.

Der nere stod jag ock, när vagnen återvände. Redan på afstånd märkte jag något besynnerligt, det nemligen att prosten satt på kuskbocken, och Magnus ensam inuti. Jag ropade gladt emot dem: 'Han I blifvit oense på vägen, efter I sitten så der på hvar sitt

säte?' Men jag märkte sjelf att min röst skalf som om jag haft frossan.

Prosten hoppade ur. 'Blif nu icke förskräckt, kära Katarina', sade han. 'Doktorn derborta tog sig för att göra ett litet experiment med Magnus, som händelsevis kom upp till honom endast för att hemta mig der. Han hade hört talas om Magnus' åkomma i höften, och jag kan nästan säga att han i vetenskaplig ifver tvingade sig till att undersöka den, hvarefter han förklarade att ett enda litet snitt skulle vara nog att öppna bölden, då den skulle läkas på en vecka, och alla vidare obehag derutaf vara förbi. Men han måtte alldeles ha missuppfattat åkomman, ty Magnus kan icke gå, och det har blifvit en oerhörd svulst på dessa timmar. Dock skola vi hoppas att en natts stillhet och kalla omslag lätt skola kurera honom.

Jag ställde mig på vagnssteget, jag lade hans bleka hufvud mot mitt bröst, medan karlar anskaffades för att lyfta honom ur. Man talade omkring mig, men jag såg blott in i min makes ögon, och hans blick sade mig allt. Vi förstodo hvarandra, så som vi gjort det ifrån barndomsdagar, och vi visste ifrån detta ögonblick, att af detta lifvet hade vi ingenting mera att hoppas.

Efter några dagar fördes han till en angränsande stad för att få daglig läkarevård. Jag följde honom, och barnen lemnades hemma. Skall det förefalla er underligt och öfverdrifvet, om jag säger, att vi båda under dessa sista månader voro i feststämning? Är det icke en högtid, när en kristen bereder sig att inträda i bröllopssalen? Jag bars hela tiden liksom af osynliga händer, hela tiden, så länge jag hade honom att tjena, hans önskningar att gissa, hans börda att

lätta. Slutligen hemtades barnen till oss. Vänner, hvilka liksom växte upp omkring oss, vårdade dem, men de kommo en och annan stund på dagen och helsade på pappa. Dessa stunder måste snart blifva allt färre och allt kortare, och en afton somnade han, med sin hand sluten i min, stilla in.

Efteråt visste jag icke mycket hvad som skedde, blott vår hemfärd står så klart för mig. Det var på sjelfva julafton. Jag och barnen åkte förut i en släda, och efter kom kistan i en annan. Vår äldste gosse, Alfred, han som är här i dag, hade af en tant fått en liten trumpet, som han på inga vilkor ville släppa ifrån sig, och allt som vi foro fram trumpetade han af hjertans lust. Alla menniskor kommo gråtande ut ur stugorna och följde oss till vägs, och ett långt och underligt tåg var det, mest en hel församling, som slutligen stannade här vid kyrkogården, der presten var oss till mötes.

Ja, så länge hade jag haft kraft till allt, men från den stunden var det förbi för långa, långa månader. Jag hörde intet annat än ljudet af mullen på locket. Hu, jag hör det ännu», sade hon med en rysning, som bevisade att denna första sorg hade efterlemnat ett intryck, hvilket aldrig skulle tillåta henne att tala om sig sjelf liksom vore det en annan. »Ser ni, derför förstår jag hvad en slapp och dyster modlöshet vill säga, och att den icke är tillgänglig för tröst utan för tillrättavisning. Hur min bröts skall jag nu säga er. Jag tvangs en gång att följa med på en begrafning efter en ung bonde. Som jag satt der tyst och frånvarande, kom jag att lyssna till ett samtal, hvilket jag märkte gälde mig. Det fördes mellan tvenne bondgummor tätt bredvid mig.

'Hjertandes så förändrad hon är', sade den ena, 'hon hvarken hör eller sir. Det är nättopp en kan känna igen henne.'

'Ja, hon frågar hvarken efter svart eller hvitt', sade den andra, 'och allra värst är det med barnen, för dom sir hon aldrig åt, och vore inte gamla Lisa, så blefve di väl rakt förgångna. Att vi aldrig i tiden får en så'n pastor, det medges gerna och värst svider det väl för henne, stackare, men om sorgen och hur en ska' ta den, trodde jag väl han hade lärt henne bättre.'

Dessa ord väckte mig som ur en lång domning. Jag skyndade hem — jag knäföll bredvid mina sofvande små och bad Gud förlåta min långa sjelfviskhet — ja, jag kallar det sjelfviskhet, min vän», sade hon mildt och klappade mig sakta på knäet, »och från den dagen kunde jag åter sköta mina pligter.

Jag stod med tvenne barn och två tomma händer, en tjugufem-årig enka, men jag har rikligen fått erfara hur Gud sörjer för faderlösa. Jag flyttade efter nådårens slut till staden, der min Magnus dog, och förtjenade hvad jag kunde med handarbeten och bakning. Hur knapt det mången gång var, ja, hur hungersnöden stundom stod för dörren, det vill jag icke tala om, men hvad jag vill berätta er, det är *ett* exempel af de hundrade jag kunde anföra, om hur hjelp ofta underbart kom i sista stunden. Jag är ett vitne om att Gud aldrig tömde krukan till sista droppen. Det var när Alfred var tolf år, jag hade tingat en landsskräddare på ett par dagar för att sy deras hemväfda rockar och som han var svår att få, hade jag sagt till honom ett par månader på förhand. Men se, när han kom då fattades både foder, tråd och mat och

endast några få kopparslantar funnos i kassan. Vi stodo der handfallna. I detsamma kom ett bud från en grefvinna, som bodde i huset bredvid, med förfrågan om min gosse ville gå med ett bref åt henne till en herrgård en qvarts mil från staden. Hvilket jubel vid hans återkomst! hon hade gifvit honom tio kronor och så var nöden afhjelpt för den gången. Ack, jag kunde som sagdt berätta er hundrade och åter hundrade sådana fall. Gossarne växte emellertid upp i stor försakelse, och jag kunde hålla dem båda i skola, men den yngre, min älskade, blide Gotthard, han var alltid klen till helsan. Ack, hur han kämpade för att oaktadt plågor och svaghet kunna följa sina kamrater, det kunna endast de mödrar förstå, som sjelfva hafva sjukliga barn. Ingen annan vet det. Ungdomen glömmer det när det är öfverståndet, men i modershjertat sitter det qvar och svider och talar oupphörligt om hur mycken kraft som blifvit bruten, hur många gåfvor, som aldrig kommo till blomstring och frukt. Det var på den tiden ynglingar reste till Upsala för att taga studentexamen. När hans tur kom, hur vi väntade på honom, Alfred och jag. Det var mot julen, och han kom verkligen, och den hvita mössan var med, men den fick sättas som en prydnad på hans kista. Har ni suttit vid en sjukbädd, min vän, der Ni ännu hade förhoppningar, den dagen då läkaren på någon orimlig idé af den sjuke med sakta röst svarar, 'låt honom få sin vilja fram — i morgon.' Och då han vid afskedet skjutit er med mildt våld tillbaka ned i stolen och säger — 'Ni behöfver icke följa mig ut i dag, min fru', med det der tonfallet, som i allt sitt deltagande är så förkrossande, emedan ni förstår, att det är afsedt att säga er att allt hopp är ute.

'Mamma, han sade, att jag får resa ut med studentmössan på mig i morgon. Det vore bara så roligt att helsa på två af kamraterna, som äro så modlösa; de äro sjuka och fattiga liksom jag — det skulle vara en uppmuntran för dem.'

Jag såg i hans ögon — den der tomheten, det der sökandet, som visar att man med svårighet griper efter orden för att uttrycka tanken. Jag såg att lifvets trådar redan hade börjat att brista. Han hade rest sig på armbågen och såg mig i ansigtet med nervös oro.

'Mitt älskade barn', sade jag, 'det ges ett bättre, saligare mål än allt hvad vi sträfva efter på jorden.' Jag förmådde knappt tala, och jag strök honom endast sakta öfver de afmagrade händerna.

Han förstod mig med ens. Kunde ni ha sett det barnsliga, det trygga leendet, som for öfver hans drag — kunde ni ha hört den suck af lättnad han drog, då han stilla lade sig tillrätta på kudden, liksom han riktigt ämnat hvila ut. Efter en stund drog han mig ned till sig och lade sin svaga arm om min hals. 'Så skola vi då skiljas för en liten tid, lilla mor' sade han. 'Tack för alltsammans — jag har gjort dig många bekymmer. Mycket ha de här kära händerna sträfvat för mig. Men vi få vara glada sedan — — hos Gud — tillsammans — för evigt.' Sedan talade han ej om något jordiskt mer, hans ande var så färdig för evighetens tankar — och äfven hans kroppsliga kamp blef lätt — döden hade så litet att brottas med och sjelfva julafton slöts hans korta, hans fridsamma lif.»

Hon teg en stund.

»Sedan dess», sade hon slutligen med ett vemodigt leende, »har jag haft liksom en liten skräck för julafton, må Gud förlåta mig det. Det är ju, när man be-

traktar det rätt, ingenting att frukta för. Den enes stoft såddes då till en fröjdefull uppståndelse, den andres ande gick in i de heligas eviga sabbatsro, men ser ni», fortsatte hon med en blid liten nickning åt mig, »att undgå smärtans udd, det hafva vi icke löfte om. Vet ni, hvad som för mig var det bittraste, och som jag kämpade många år för att öfvervinna? Det var att det föreföll mig som om alltsammans skett genom menniskohand. Det första förstår ni nog huru svårt det var för mig, innan jag kunde böja mitt hjerta att välsigna den läkarens hand. Men äfven det sista! Jag tycker att skolstadgan är att likna vid dessa hedniska fäder, som utsatte sina svaga barn i de kallaste vindar för att låta dem omkomma. Ingen eftergift — de sjuklige lika med de starke, alla skola de stöpas i samma form, och om en och annan stupar på vägen, ack skarorna strömma fram öfver de fallne, och ingen hör deras qvidan. Också tycker jag att det der uttrycket »humanistisk bildning» blir så missbrukadt och så missförstådt. Jag tror att en prest kunde lika behjertansvärdt tala om liljorna, som icke spinna, och fåglarne, som icke samla, äfven om han icke ödt bort mycken tid och kraft på att lära sig deras namn och arter, då icke hans håg ligger deråt eller hans blifvande kall fordrar det, och för min del har jag träffat mången lärd man i lifvet, som totalt saknat hvad jag skulle vilja benämna humanistisk bildning, oaktadt han tagit hvarje examen som tagas kan.

Men jag är en gammal olärd gumma som troligen pratar bara i nattmössan.»

Hon torkade stilla bort ett par tårar, som sakta sökte sig väg utför hennes fårade kind.

»Det är verkligen i alla fall något att tacka Gud

för», fortfor hon och vände sitt tåligt förnöjsamma ansigte emot mig, »att man fått lefva och tjena de sina under den sista svåra striden. Och nu är allt så väl beställdt. Alfred har sin snälla hustru och sina barn, och jag tycker att jag är så obegripligt ledig att komma närhelst Herren behagar. Man är ibland nog förmäten att tro att äfven de bortgångna vänta på en.»

Hon log litet genom tårarne, som långsamt rullade utför kinden, en och en.

Det kom en ung och ljus varelse fram till oss och lade en mjuk arm kring den gamlas hals.

»Sitter svärmor här och är ledsen», sade en ljuf röst, »och icke låter mig vara med. Fy skam. Låt mig nu kyssa bort den sista tåren, ty hvad skulle lilla Magnus derhemma säga, om jag kommer tillbaka med en ledsen farmor? Ni skall veta», sade den unga frun med en blick på mig, »att svärmor skämt bort oss alla med att vara hemmets solsken.»

»Tro henne icke», sade den gamla frun med ett fryntligt leende, »gumman är knarrig, men det är hon här, som så väl förstår att öfva kärlekens fördragsamhet.»

Och när de gingo ned för kyrkbacken, den unga stödjande den gamla, så sågo de så vänliga, så sanna och så goda ut, att jag tyckte att aftonrodnaden skulle just hafva sin glädje af att lysa öfver dem.

DEN GAMLE LOTSEN.

Jag kom att hyra af honom, då jag en sommar för min dotters helsa vistades vid kusten. Affären uppgjordes mellan hans systerson, unge styrman Vide, och mig, och den gamle lotsen, som egentligen rådde om huset, hade jag ännu icke sett. En åldrig qvinna satt på spiselkanten och stickade; hon helsade icke, utan betraktade mig blott med ett besynnerligt leende, och jag antog att det var lotsens hustru. Lägenheten var treflig, och jag skattade mig lycklig att ha fått den, eftersom vi kommo ganska sent till badorten. Styrmannens unga hustru Märta skulle passa oss upp. Vi hade två stora rum, och köket skulle i och för frukost- och aftonmålen vara vår gemensamma egendom. Middagen skulle vi äta vid hotellet. Allt var således på bästa sätt ordnadt, då jag, efter återkomsten från vår första segeltur, helt hastigt blef upplyst om orsaken, hvarför denna trefliga bostad så länge stått ledig. Jag bad nemligen vår båtkarl Nils Jeppesen att bära hem våra kappor och filtar. »Åh, bor herrskapet der», sade han, »hos Matte Vides?» Hans ton uttryckte förundran.

»Har Nils något emot bostaden?»

»Nej då, lägenheten är ju pen. Han har bara svårt att få hyresgäster».

»Hur kommer det till? Är det något fel med den?»

»Inte det jag vet!»

»Vi hyra af styrman Vide. Är det något fel med honom då?»

»Han har alltid varit ansedd för en anständig och skickelig ungdom», sade Nils och slog betänksamt askan ur sin lerpipa.

»Men *något fel* är det, Nils, och ni måste säga mig det. Är det med lotsen sjelf? Honom har jag ännu icke sett».

»Inte för det jag vill nederkränka honom», sade Nils och repade eld, »men rapp som en fisk är han att dra knifven, och qvickare än en vildkatt är han att stöta till. Ens lif är icke mycket värdt, när han är drucken, och drucken är han ju mest hvar dag. Gumman sin har han då skrämt vettet ur. Det gjorde han ju redan i ungdomen».

Jag såg orolig bort till min dotter, som måste skyddas för hvarje sinnesrörelse, men hon hade lyckligtvis ej hört honom.

Jag förstod nu den gamla qvinnans besynnerliga leende, hon som satt och vaggade med kroppen på kanten af spiselhällen — *hon var fånig*. Jag förstod hvarför denna väl belägna byggnad var den enda outhyrda vid hela fiskläget. Nils och jag gingo litet efter de öfriga, och han berättade mig på hemvägen, hurusom den gamle lotsen, hur omtöcknad hans hjerna för öfrigt månde vara, i hårdt väder ansågs för den försigtigaste af alla båtkarlarne. »Inte behöfver det vara någon fara för det Matte Vide refvar», var ett allmänt tal bland dem, »han refvar så ofta i ogjordt väder». Han hade varit den djerfvaste och säkraste lotsen på kusten i sina dagar, men nu lefde han på sin fyra

hundra kronor stora pension och hade afsked från tjensten. Om aftonen satt jag med ängslan vid fönstret och inväntade Matte Vides återkomst. Hans båt var uthyrd åt några unga herrar, och Märta hade visat mig den ute på hafvet, och jag såg att den vände hemåt. Han kom ändtligen rullande uppför gångstigen, belastad med genomblöta filtar och ytterplagg, ty sjön hade legat hårdt på. Medan han var sysselsatt att hänga upp dem till torkning på staketet nedanför byggnaden, gick jag ut och ställde mig bredvid honom. Jag hade god tid att betrakta honom, ty han tycktes icke lägga det ringaste märke till att ett fruntimmer stod vid hans sida. Det var en liten figur, tät, knotig som en ekstubbe, med någonting jernfast och orubbligt i sjelfva växten. Ansigtet var rundt och brunrödt så väl af väder som af starka drycker. De små ljusblå, pliriga ögonen voro sura och rinnande, munnen med sina spruckna, ända till svullnad tjocka läppar var så bred, att man vid ett sällsynt leende var frestad att ropa till ett: »håll, det är nog», då dess vinklar nådde örspetsarna. Under sydvesten hängde fram några stripiga testar af ett ramsvart hår; för öfrigt var han så kal och blank om hjessan som en biljardboll. Men bakom allt detta, som man kan beskrifva, låg något obeskrifligt, som gaf ett intryck af rå lidelsefullhet och vildhet.

Jag bröt slutligen tystnaden.

»Goddag, Matte Vide».

»Goddag», svarade han utan att se upp.

»Jag bor i ert hus, Matte», sade jag, »och jag har hört, att ni haft svårt att få det uthyrdt».

»Folk pratar», sade han och kastade en filt öfver räcket.

»Hör nu, Matte», sade jag och höll hans arm tillbaka för att tvinga mig till uppmärksamhet, »jag har en mycket svag person med mig, en ung flicka, som icke uthärdar något oväsen, som kunde dö af en skrämsel, hennes sjukdom är sådan. Ni är en ärlig man, Matte Vide, svara mig då ärligt på en ärlig fråga: *skall jag resa härifrån?*»

Han teg, under det han valkade tobaksbussen fram och åter i munnen, slutligen spottade han alldeles ut den.

»Det är nog så godt jag reser», sade jag, »ty jag vet, att jag fordrar mer af er, än om jag skickade er ut att berga ett skepp i den vildaste storm som kan uppröra ett haf. Det vore ni man för, men icke till det jag begär af er».

»Det är i alla fall godt att vara varskodd», mumlade han.

»Se på mig», sade jag. »Ni tycker icke, att jag ser stark ut, eller hur?»

För första gången kastade han en hastigt granskande blick på mig.

»Vek», sade han, »gänglig».

»Och ändå», sade jag, ännu fasthållande hans arm, »har jag, fastän jag egentligen är feg, ändå en sorts styrka. Ni skulle inte komma öfver tröskeln derinne, när ni är drucken, annat än öfver mitt lik. Jag är feg och svag, men det kan jag åstadkomma».

Han såg skarpt och hastigt på mig och sade sedan med en medlidsam skakning på hufvudet:

»Stackars kräk! Hon kan bo qvar».

»Törs jag lita på det?»

»Dra åt fanders, gör som hon vill. Många menni-

skor ha lagt sina lif i min hand, och ingen har ångrat sig», sade han buttert.

»Vill ni att jag skall säga er något?» sade jag ännu villrådig. »Ni känner er icke sjelf. Vet ni hvarför ni refvar före alla andra, ni, som ändå är den modigaste och erfarnaste?»

»Derföre att jag sett döden i hvitögat mer än någon af de andre».

»Nej, det är icke derför. Det är för det att ni icke vill gå till bottnen, förr än ni klarat ert sista skär, bränvinsskäret, Matte Vide».

Han såg igen hastigt på mig med en nästan vidskeplig fruktan.

»Hvad kom ni hit för?» sade han dystert.

»För att blifva er vän och bundsförvandt», sade jag och räckte honom handen.

Hans mun drog sig till ett bredt grin ända upp till öronen, i det han tog min hand. »Hon är skutan, och jag är lotsen», sade han. »Jag får se till att föra henne i land».

Han kunde icke ha gifvit mig ett bättre löfte, och jag beslöt, då jag återvände in, att skaffa Matte Vide några lämpliga böcker för att förkorta timmarne för honom under hans återhållsamhets tid.

Dagen derpå var min dotter illa sjuk, och jag fick genomgå en tid af lidande, som jag sent skall glömma. Jag vakade och vårdade henne helt allena, ty man är temligen utan hjelp vid sådana små badorter, och icke heller ville jag öfverlemna denna kära pligt åt någon annan. En natt, klockan var omkring tu, då jag kom ut i köket för att ur skåpet taga en flaska sodavatten, blef jag förvånad att finna den lille lotsen sitta hutt-

rande af köld framför bordet, hvarpå jag såg ett fat med kall potatis och dito fisk.

»Åh Matte, är ni här så här dags? Hur kommer det sig?»

»Har varit ute och skjutit utter».

»Men ni fryser ju, Matte».

»Vädret var stramt».

»Ni behöfver något varmt».

»Nå, det är godt hon medger det», sade han med en knipslug blinkning åt mig.

»Jag menar litet kaffe», sade jag, i det jag hastigt tände fotogénköket, der jag visste att resten från gårdagen var fullt tillräcklig.

»Ni får visst lysa mig, Matte, jag får inte rätt på sodaflaskan».

Han tog ljusbiten och kom fram till skåpet. Han var i skjortärmarna och hade en gammal skinnkalott på hufvudet. Ljuset sken på hans bistra, allvarsamma ansigte och på den blanka knifven, som hängde vid läderremmen han hade spänd om midjan. Jag kände det litet kusligt att vara ensam med honom midt i natten. Han sökte och flyttade bland buteljer och flaskor, och slutligen pekande på en sade han med samma sluga blinkning: »Der står den».

»Det är icke sodaflaskan», sade jag.

»Nej, men det är *den andra*, och den värmer när man fryser».

»Den taga vi helt och hållet bort», sade jag och fattade den fulla bränvinsbuteljen.

Men han hejdade mig.

»Nej», sade han, och jag såg det vilda draget, som låg bakom hans egentliga utseende tydligt och hemskt

framträda. »Nej, den låta vi stå. Ingen skall kufva mig annat än jag sjelf».

Sedan jag funnit sodavattnet, måste jag vänta några ögonblick, tills kaffet hunnit blifva varmt.

»I natt skall ni tro att hafvet gick», sade han, i det han tände sin lilla kritpipa. »Åh, jag var midt i bränningen för att komma innanför skäret der uttern ligger. Ni skulle sett hur båten strök fram, och *jag refvade icke*».

»Se der», sade jag glad, »Matte Vide håller på att få mod i bröstet igen».

Han hade satt sig på spiselhällen och såg i ljuslågan, under det han blossade ut små rökpelare helt långsamt en och en i sender.

»Det är många år nu», sade han liksom för sig sjelf, »som båten varit lastad liksom med sten. Jag var säker om att den skulle gå i sank. Ett ondt samvete är ingen bra last», — och han skakade på hufvudet — »det är då man refvar — det hade ni rätt i».

»Jag såg det på er. Ni var inte skapad att segla med ett ondt samvete».

»Jag tror nästan så med. Men ser ni, det har varit liksom en ilska inom mig, och dess mer arg jag var, dess mer drack jag. Ja, jag har frestat på mycket, och jag frågade inte stort efter lifvet den tiden. Det såg ut, som om jag inte kunde omkomma. Jag stupade kullerbytta med båten, men alltid dök jag upp igen. Det var konstigt».

»Det var en barmhertig hand som räddade er».

»Ja, väl hundratals skepp har jag bergat», fortsatte han, som om gamla minnen trädde fram för honom ur ljuslågan, hvari han fortfarande stirrade. »Ni kan inte tro, hur styf man känner sig, när man äntrar upp på

ett skepp i sjönöd. De taga emot en som Gud sjelf. Ingen vågar mucka, och jag tror, att om man befalde hela besättningen att stå på hufvudet, skulle ingen neka. Ja, en sådan eländig sate som man är, så är man vid det tillfället herre öfver alltsammans. Och deraf komma underliga tankar».

»Hvilka tankar då, Matts Vide?»

»Åh, en lust att låta hela kalaset gå i putten. Det kunde man göra bara med en liten vridning åt höger eller venster. Det är farligt, när menniskan har makten — — det är det».

»Det var grymma tankar».

»Ja ja, det är nog sant. Men det retade mig, att ingen på det hela frågade efter lotsen; när faran var öfver, då var han samma fattige sate som förut.

Hur många ha icke lofvat mig guld och gröna skogar, när skummet fräste omkring dem, men bara de kände land under foten igen, då glömde de bort alltsammans. Det var detta som gjorde mig så arg»

»Men *någon* kom väl ändå ihåg sina löften».

»Det var en gång. Jag styrde ett skepp i hamn med en barnunge på armen hela tiden. Jag hade lofvat modern att simma med det, om ingen annan råd blef. Åh, hvad den stackars qvinnan jemrade sig — jag hör det än. När vi väl voro ur eländet, då var hon vansinnig. De förde henne till ett hospital i Köpenhamn, och efter en tid så kom hon sig igen. Det märkvärdigaste var att hon inte förlorat minnet. Hon kom hit och köpte det här huset åt mig».

»Ser ni», sade jag.

»Ja, det var en det. Men annars äro de minsann så sturska, som om de vore af ett annat slägte. I min lustbåt har mycket fint folk seglat om somrarna,

men de behandla en som om man vore ett djur och inte en menniska. Derför är jag så ilsken — och så dricker jag».

»Åh, Matte, det är ett misstag. Än jag då? Med mig pratar ni ju».

»Ah ni. Med er kan man ju tala, liksom om ni vore en gammal sjögast som jag sjelf. Man är inte rädd för er. Ja ja, tag icke illa upp, jag ser nog, att ni är fin för resten».

Nej, jag tog det verkligen icke illa, jag tog det snarare som en komplimang.

»Det kommer sig af att jag förstår mig litet på menniskohjertat. Men drick nu, Matte, nu är kaffet varmt».

»Tack», sade han, »jag är varm ändå nu».

»Ja, men nu — — när jag lagat till det».

Han såg tankfull i lågan, som om han haft mest lust att vara i fred för kaffet, men jag nödgade honom att dricka det.

Hans ansigte hade ett så dystert uttryck, att ehuru jag brann af längtan att återvända med sodavattnet till den som längtade efter en läskedryck, ansåg jag det för en pligt att stanna.

Men han sade ingenting mer. Han hade låtit pipan slockna, och vi voro tysta några ögonblick.

»Nu måste jag gå, Matte, jag kan inte dröja längre. Vill ni lysa mig».

Han följde mig med ljusbiten till den smala gången åt dörren till. Jag skulle säga godnatt, men jag såg att han hade något på hjertat.

»Nå, hvad är det, Matte?»

Han lutade sig med ryggen mot muren och ställde ljuset ifrån sig.

»Jag har varit qvick med knifven», sade han. »En har jag lemlästat, så han har men af det än. Det är många ohyggliga saker jag varit med om, men rättvisan var skral, och jag slapp ifrån'et. Men straffet skall väl en gång komma, fastän det har dröjt. Tror ni det kan finnas någon hjelp för en sådan gammal inbiten en som jag? — — Jag menar — om jag skulle fortsätta att hålla mig nykter.»

Jag var alldeles utmattad af långvarig vaka och ångest. Jag fick ett af de omotiverade och ytterst otrefliga fruntimmersanfallen. Jag stödde mig mot dörrposten och brast i gråt.

»Hvad är det?» ropade Matte Vide, »är hon sjuk? Är det sämre derinne?»

»Nej, nej», snyftade jag, »det är bara att jag är ynklig af vakan och allt det der. Jag kunde icke bära glädjen att ni ville fortsätta att vara nykter. Det är ingenting, alls ingenting. Det går genast öfver.»

»Du himmelens Gud», ropade den gamle lotsen, »är det för *mig* hon gråter! — Mig, som ser sådan ut».

Ja, han var icke vacker, der han stod i natten med sin gamla skinnkalott på hufvudet och de bara fötterna instuckna i ett par filtsockor, men jag hade så länge vistats i dödens närhet, att jordiska tycken och jordiska småting hade förlorat en stor del af sin betydelse för mig. Jag var verkligen nog andelig den gången för att tycka att alltsammans var skönt, ja, för att känna, som om himmelen varit öppen öfver oss och som om vi ganska väl kunde ha begifvit oss in dit hvilket ögonblick som helst, Matte Vide och jag, hand i hand.

»Om ni bara kunde hålla det», snyftade jag, »om ni *bara* kunde hålla det.»

Han gaf mig intet löfte, och jag högaktade honom derför. Han stod alldeles tyst och såg på mig, medan jag hämtade mig.

»Och när ni reser», sade han, »hvem skall då fråga efter mig.»

»Stora skaror skola fråga efter er. Har ni läst hur det står i bibeln, Matte?»

Han lyfte sin gamla kalott af hufvudet och stod och vek den mellan händerna.

»Der står, att det blir en stor glädje bland alla Guds englar, när en syndare omvänder och bättrar sig».

Han satte kalotten för ansigtet, liksom han varit i kyrkan. Men vid denna den gamle mannens handling af barnslig ödmjukhet och vördnad vågade jag ej längre lita på mig sjelf. Jag tog min sodaflaska och lemnade honom allena.

De nästföljande dagarne var Matte fåordig och litet skygg. Jag kunde icke komma i språk med honom. Han började se nedstämd ut, och denna vanliga följd vid saknaden af rusets retmedel var det som jag mest fruktade. Jag funderade hit och dit, och slutligen trodde jag mig hafva funnit ett medel att skingra ledsnaden för honom. Jag satte mig på bänken utanför huset för att passa på honom en morgon den vanliga tiden då han gick ut. Men han gick bakvägen och gjorde en duktig slingerbult för att undvika mig. Jag förstod, att jag började bli honom en nagel i ögat. Men jag lät honom icke undkomma. Jag ropade honom till mig. »Hör nu Matte», sade jag, »jag har sett att ni har en hyfvelbänk och några redskap derute i boden. Kan ni slöjda?»

»Jag lärde på det i ungdomen, och jag gick först ut som skeppstimmerman, men när jag började avan-

cera upp mig, gaf jag det fan. Det är väl nu 20 år se'n jag tog i en hyfvel.»

»Det här huset har ett präktigt läge, det är skada att ni låter det förfalla. Det borde vara en helig pligt att hålla det i stånd, eftersom det är en gåfva af tacksamhet och tillgifvenhet.»

»Åh hvad det beträffar, så har hon redan glömt mig.»

»Det har hon inte. Man glömmer inte den, som räddat ens barn. Men i alla fall — staketet håller ju på att alldeles falla ned. Tänk om ni skulle göra ett nytt!»

»Nog kunde det tarfvas alltid.»

»Och dessutom behöfver hela huset brädfodras. Här drar ju som genom ett såll. Och en veranda till badgästers nytta och nöje. Åh, ni har en hel hop att uträtta.»

»Men jag har ingen slöjdstuga.»

»Har ni inte? Det var besynnerligt. Har ni inte hela gården om sommaren, och om vintern kan ni gerna taga största rummet till verkstad. Styrman och Märta nöja sig nog med det andra». Matte drog till med ett af sina breda grin. »Hon går på värre, hon», sade han. »Det tål att tänka på.»

»Nej det tål inte alls att tänka på, men det tål att göras. Kom hit styrman Vide, och hör på förslaget.»

Styrmannen, som gick genom grinden méd en knippa hvitling, kom genast upp till oss.

»Ja det vore nog präktigt», sade han. »Inte för det jag är något vidare kunnig i det, men morbror kunde väl lära mig.»

»Och så fick du litet bättre tillfälle att ha mig under ögonen och vakta mig», sade lotsen med en illparig blick.

Styrmannen rodnade.

»Är det verkligen derför styrman går här hemma», sade jag, så är jag honom af hjertat tacksam, men jag får också säga, att nu kan styrman taga hyra i morgon dag. Jag är alldeles nöjd med lotsen som beskyddare.» Jag såg att dessa ord gjorde Matte Vide godt, att de liksom kryade upp honom litet.

»Nog behöfde huset repareras», sade styrmannen för att slå bort det ömtåliga ämnet, »men pengar — det är knuten.»

»Jag har tre veckors båthyra orörd», sade Matte nästan litet skamsen, »det gör nittio kronor.»

Styrman gjorde stora ögon. Det hade aldrig förr funnits ett öre qvar af den.

»Jag har bara tio qvar jag, men nog vill jag gerna släppa till dem», sade han.

»Och vid kajen ligger en skuta med bräder», sade jag. »Jag ser alla edra grannar gå och släpa plank på ryggen upp till sina gårdar, lika myror med strån till sina stackar. Gör upp affären i dag Matte. Jag längtar att se den i gång, innan jag reser, och jag skall göra ritning till staketspjelor åt er.»

Och den kom verkligen i gång med en ifver och en fart, som jag alls icke väntat. Hyfvelbänken flyttades ut på gården, och de gamla verktygen rustades upp. Jag var i köket, när den första plankan skrufvades in och de första hvinande ljuden af hyfveltagen hördes. Mor Inga satt som vanligt i spiseln och vaggade.

»Hvad är det», ropade hon och spratt häftigt till. »Hvad är det? Är Matte hemma?»

Så mycket hade hon icke talat på många år.

»Ja, han är hemma, han är derute och slöjdar.»

Hon steg upp och kom fram till mig. Hon såg

ängsligt på mig och sade med hviskande röst: »Är det vaggan eller är det lilla kistan?»

»Stackars mor Inga, stackars Matte», sade jag, »slöjdade han dem sjelf?»

Hon svarade icke — hon ryste till. »Och sedan slog han mig — — slog mig.»

»Men det gör han aldrig mer, hör ni, han gör det aldrig mer.» Hon såg upp på mig och smålog. »Vill ni inte se honom», sade jag. Hon tog mig i hand och lät mig leda sig som ett barn. Jag skall aldrig glömma hennes uttryck af förvåning och glädje, då jag slog upp dörren och visade henne hyfvelbänken.

Senare på dagen kom Märta in till mig. »Jag begriper inte hvad som går åt moster», sade hon, »hon går omkring i huset och snokar i hvar vrå. Jag kan inte förstå hvad hon letar efter.» »Släpp in henne hit, kanske jag kan få reda på det.»

Ja, i samma ögonblick Märta öppnade dörren, störtade mor Inga med ett glädjerop fram till en låg träpall, som stod i ett hörn af rummet. Hon bar ut den och ställde den bredvid hyfvelbänken. Och der satt hon sedan hela dagen och följde arbetet med nyfikna blickar. Det var ett uttryck af stum trofasthet i hennes ljusbruna ögon, hvilket påminde om uttrycket hos en rapphönhund.

»Nu är det ju nästan som i forna dagar», sade Matte till henne.

»Inte rigtigt», sade mor Inga och skakade på hufvudet. »Du är inte lik dig.»

»Nej, nej, det var inte i går jag stod vid hyfvelbänken», sade Matte och skrattade.

På qvällen kom hon in till mig. »Gif mig rödt garn», sade hon.

»Sådant», sade jag och visade ett nystan.

Hon runkade på hufvudet och suckade.

»Skall det vara bjertare?»

Hon skrattade smått.

»Jag skall just gå ut, och då skall jag köpa det åt er.»

Hon tycktes belåten med det jag valt och lade genast upp en stickning. Hon var så ifrig, att Märta hade svårt att förmå henne att lägga sig, och redan klockan tre på morgonen smög hon sig upp till sitt arbete igen.

»Hvad håller du på med för grannlåter», sade Matte, då han återkom från seglingen och fann henne på sin vanliga plats.

»Du skall bli lik dig igen», sade hon och skrattade förnöjd. »Mins du inte halsduken.»

Matte kom fram till det öppna fönstret, der jag satt. Hans ögon stodo fulla med tårar.

»Hon mins min röda halsduk, som hon gaf mig till fästegåfva», sade han. Han lutade sig emot fönsterbrädet och gret. »Jag ville gifva tio år i mitt lif, om jag kunde köpa igen hennes förstånd.»

»Ni har kanske inte så många år, men köp igen hennes lycka med godhet mot henne under ert återstående lif. Ni ser, hur hon älskar er.»

Ett glädjerop från mor Inga afbröt oss. Hon hade slutat halsduken. Hon kom fram för att knyta den på honom.

»Du är inte rädd för mig mer», sade Matte. Hon smålog och såg upp på honom som ett belåtet barn.

»Nej», sade hon, »inte när du är unga Matte med röda halsduken.»

»Du behöfver aldrig vara rädd mer, Inga. Jag skall aldrig mer göra dig något ondt.»

Han böjde fram hufvudet och hon knöt halsduken om hans hals. Jag har sett mången ung och vacker fästmö och hustru pryda sin älskare med något litet verk af hennes egen hand, men aldrig har något rört mig så mycket som åsynen af detta gamla par. Aftonsolen sken öfver dem, och de milda, ljumma hafsvindarne hviskade så stilla om hur det kan finnas frid och ro efter storm och brus. Matte Vide tog sin hustrus hand och ledde henne fram till trappan. »Ser du, här skall bli en förstuguqvist», sade han.

»Ja», sade hon och såg så lycklig ut som en människa gerna kan göra.

»Och så ett nytt staket».

»Ja.»

»Och så» . . .

Hon afbröt honom.

»Och jag får sitta bredvid?» sade hon och såg upp på honom. Det var hufvudsaken för henne. Jag såg nu hvilket godt, mildt och vackert ansigte hon hade. Det måtte också ha gjort intryck på honom, ty han slog sin arm om hennes lif och sade: »Ja, Inga, min tös, du skall sitta bredvid till dess jag ligger i min kista.»

Jag hade under påföljande vinter skrifvit en och annan gång till Matte Vide, men först fram på våren fick jag bref från Märta. Det lydde så:

Goda frun!

Jag skall helsa frun så mycket ifrån morbror, men nu är han död. Han hade del i en vad, som frun vet, men sillen ville inte komma. De lågo ute och väntade natt efter natt, och till sist vågade de sig allra ytterst ut i skären. De hade inte ett skjul och inte en vedpinne. Om bonden uppe i landet visste hvad

de få slita, innan de få sillen i land, så skulle han läsa sin bordsbön två gånger, när den står framför honom på fatet. De andra höllo sig väl varma med bränvin, men morbror ville inte smaka det. »Det kan gå an för nyktra karlar som ni», sade han, »men inte för en gammal fyllhund som jag. Det är bäst att inte väcka en björn som sofver». Och så tog han väl knäcken, kan jag tro. Han hyflade på sina bräder så länge han orkade, men till sist måste han lägga sig till sängs. Hon var så stilla och tålig som ett lam. Han lät sätta upp taflan om Petrus, som Herren drar upp ur vågorna och som ni skickade honom, öfver sängen och det var hans nöje att se på den. »Det är jag det», sade han. Moster satt hela tiden på sin pall vid hufvudgärden, natt och dag. Ingen kunde få henne derifrån.

Jag skickar här en liten lapp, som han skref sista veckan. Många skott sköto de vid grafven, och presten talte så vackert, så ingen har i mannaminne fått ett så vackert tal. När vi kommo hem, satt moster med hufvudet på kudden, som hon gjort hela tiden, men hon var död. Det hade varit bra, om det skett en dag förut, men det kunde nu ingen menniska hjelpa. Det var att ställa till ny begrafning. Och nu får jag sluta med många helsningar och stor välbevågenhet.

Ödmjukast
Märta Vide.

Jag öppnade rörd det lilla förseglade brefvet, som låg inuti. Det var ett kort med rosor på. På afvigsidan stod med knappt läsliga bokstäfver: *Tack. Allt är godt.* Han hade försökt att teckna sitt namn, men det hade ej blifvit mer än ett M. Det gör ingenting. När jag träffar den gamle lotsen, skall jag känna honom utan namn.

SYND.

Det var vid middagstiden. Ett klart solsken glittrade öfver drifvorna. Röken steg rak och hög upp ur skorstenen på den lilla stugan strax utanför staden, hvars dörr just öppnades för att släppa ut tvenne unga personer, en herre och en dam.

»Det var stor skada att jag företog mitt sjukbesök till fots, eljest skulle jag varit i tillfälle att bjuda på en slädfärd i detta klingande före, fröken Gertrud», sade doktor K., stadens nyutnämde läkare, i det han hjelpte den unga flickan att stiga ned för den rangliga och slippriga trappan. »Men jag anade tyvärr icke att min lyckliga stjerna skulle förskaffa mig ett sådant möte.»

Fröken Gertrud rodnade en smula under florshufvan. »Jag tror en promenad kan vara lika så angenäm», sade hon förströdt.

De gingo tyst landsvägen framåt.

»Ni är icke vid ert vanliga glada lynne, fröken Gertrud», sade han slutligen. Hon drog ett djupt andedrag och ruskade på sig, som när man vill jaga bort något obehagligt. »Nej», sade hon, »jag borde icke ha gått in i den der stugan. Jag har blifvit beklämd deraf. Kan ni tänka, doktor, att jag aldrig förr varit vid en sjukbädd».

»Då har ni verkligen lefvat under ovanligt lyckliga sanitära förhållanden», sade han.

»Ja, är det icke underligt?» återtog hon, under det hennes drag småningom återfingo det vanliga liffulla uttrycket, »men om ni bara kände pappa närmare, så skulle ni bättre förstå hans uppfostringsmetod. Ni vet huru estetiskt anlagd han är, han skyr nästan instinktmessigt allt fult, allt disharmoniskt, och för hans ädla och storartade ande äro alla störande ingrepp i lifvets jemna och lugna gång nästan vidriga. Derför har han varit så ömt omsorgsfull i att afhålla allt sådant från mig, och det tycks som om han haft hjelp i sin sträfvan äfven af en mägtigare hand, emedan vi alltid varit friska.»

»Och er mor?» sade doktorn.

»Mamma säger att en flicka skall vara oskyldig och glad, älska menniskorna och göra alla omkring sig så lyckliga hon kan. Och om hon händelsevis får syn på något tråkigt, så skall hon göra så här.»

Hon vände småleende sitt rosiga ansigte emot honom och blundade. Han visste från detta ögonblick att han älskade henne, men han blef dock icke bestucken.

»Det låter sig icke alltid göra», sade han med en half suck. Han kände lifvet, och hon gick så glad och förtröstansfull vid hans sida, så omedveten och lycklig. Det gjorde honom till hälften ondt om henne.

»Jag fruktar att ert kall gjort er till en gammal misantrop», sade hon gladt och såg upp på honom med sina goda, klara ögon. »Lifvets sköna sida är icke nog för er.»

»Nej, jag måste erkänna att dess sanning för mig har ett högre värde.»

»Ock den sanningen heter?»

»Den heter att lifvet har två sidor, en som ni fått öga för och som är ljus och glad — en annan mörk och dyster, som kämpar under sjukdom, fattigdom och synd».

»Hu, ni talar så hemskt, att ni riktigt förskräcker mig», sade hon med en lätt rysning. »Jag vill icke veta af det der. Det blir så tungt och qvaft. Jag måste beundra, jag måste älska och vara glad. Det är min natur. Och jag måste tro, tro obetingadt på det sköna och det goda».

»Och om den spegelblanka kristallen, ni håller i er hand, skulle befinnas ha en fläck», sade han.

»Så krossar jag den utan pardon», sade hon med ett litet trotsigt skratt, och som de nu kommit upp för en kulle, derifrån man hade utsigt öfver den lilla staden, som vänlig och glad låg utefter stranden af en bred hafsvik, der en skara ungdom ilade fram på sina skridskor, stannade hon.

»Se på denna tafla, doktor», sade hon nästan med triumf, »och säg mig om edra dystra åsigter hålla stånd inför den.»

Det var verkligen en tafla af obeskriflig trefnad, lif och glädje. De vackra, hvita husen med sina trädgårdar höljda af rimfrost, rökpelarne i den friska, klara luften, den blanka isen, den framilande ungdomsskarans snabba och lätta rörelser, allt höjde och lättade sinnet.

»O, fröken Gertrud», sade han och tog hastigt hennes hand. »Jag missunnar er icke er ungdoms lycka. Glöm vårt samtal, om jag varit för sträng. Jag nödgas nu säga er farväl, ty här ligger en liten flicka, som längtar efter mig. Det goda har åtminstone min kännedom om lidandet med sig, att jag ibland blir efterlängtad.»

»Och den fördelen har min kännedom om det goda och det glada med sig, att jag också ibland blir efterlängtad», sade hon leende, i det hon med en lätt hels-

ning tog af vägen inåt staden. Hon visste, också hon, att hon älskade honom, och hon hyste intet tvifvel om att en ljus dag en gång skulle randas, ljusare än alla andra. Det var icke hennes sak att tvifla. Intet hinder hade hittills mött henne, hvarför skulle det just komma nu?

Alla menniskor voro ense om att Gertrud D. var en intagande flicka. Hon vann genast alla hjertan. Barnen trifdes bäst hos henne, hon förstod bättre än någon annan att leka med dem på ett skälmaktigt och muntert sätt. Af de åldrige förstod hon att locka fram gamla historier, hvilka återförsatte dem i ungdomens dagar och kommo dem att tillsammans med henne glömma för en stund sin skröplighet och sin knarrighet. Mödrar sökte hennes vänskap för sina döttrar, och det oaktadt hon onekligen var den vackraste flickan i hela staden. »Den flickan kan trolla», sade gamle onkel P., som för en hel timme förgätit sin gikt, när hon suttit vid hans rullstol. »Allting ljusnar omkring henne.»

Hon hade onekligen en sällsynt förmåga att med kärlekens verkliga intresse vara allt för alla. Och ändock var det icke hvar och en som förstod hvari hennes egentliga styrka låg. Man såg att hon var vacker, god och glad, att hon var okonstlad och sann, men mången flicka har dessa egenskaper, utan att hafva samma upplifvande och stärkande inflytande, som Gertrud hade.

Saken med henne var att hennes öga vändes mot något stort, som kom allt det lumpna och småaktiga att endera tystna inför henne eller ock att snudda alldeles obemärkt förbi henne. Hon trodde verkligen på allvar på det godas tillvaro i fullkomlighet på jorden,

särdeles under en form, som hon dyrkade, renhetens och sedlighetens form. Derför var hennes väsen så förhoppningsfullt och starkt, derför lyckliggjorde hennes leende, derför låg det en smittande fasthet i hennes öppna, frimodiga blick, derför var det något af en himmelsk luft omkring henne.

Ehuru hon tänkte högt och stort och trodde obetingadt på tillvaron af hvarje upphöjd dygd i mänskligheten, var hon egentligen icke öfverspänd. Hennes skaplynne var en sällsynt blandning af praktisk förmåga och idealistisk uppfattning. Hon var full af qvinlig hängifvenhet och innerlighet, varm, liflig och alltigenom sann och klar. Hon hade ärft vissa egenskaper, deras bästa, af båda föräldrarna, hvilka voro ytterst olika personligheter. Modern, en skönhet af första rang, hade tillika en sinnets skärhet, en qvinlig värdighet, som aldrig förfelade att utöfva sitt inflytande, ehuru omedvetet och ödmjukt hon än egde dessa egenskaper. Hon hade tillika lynnets okonstlade glädtighet och friskhet. Fadern var en stark och manlig gestalt, som nästan afgudades af dottern.

Det var hans röst, som gjort henne förtrogen med literaturens skönheter, det var med en hänförande stämma han tolkade ädle mäns ädla tankar, så lifligt, så hjerterörande, att det aldrig föll henne in annat än att det var hans egna. Hur ofta hade hon icke sett hans öga tåras vid berättelsen om något drag af sjelfuppoffring eller oförvägen tapperhet. Hur ofta hade hon icke med stolthet lyssnat till de vältaliga, de sköna ord, som strömmat flytande och lätt från hans läppar, då han, hvilket ofta hände, anmodades att föra ordet vid offentliga tillfällen. Han var så godmodig och mild, och det klädde så väl en gestalt, som var en vär-

dig representant af mannamodet och kraften. I hans bild hade hon sammanträngt allt stort och ädelt jorden kan ega.

Så uppväxte Gertrud D., så inandades hon en harmonisk luft, på det sättet hade hon utvecklats till hvad hon var vid aderton år.

Men då började ett och annat obegripligt och oförstådt moln att jaga öfver hennes horisont; kanske mer en sky än ett moln. Hennes moders kinder började att blekna, en och annan morgon syntes spår af tårar i de milda ögonen; det glada, oskyldigt skämtsamma lynnet började att fördystras, och hvad som var allra besynnerligast, det kom stundom ett kort, nästan ovänligt svar på fadrens ömma: »hur är det med dig, min älskling? Du ser så blek ut». Hon märkte huru fadern ofta föreslog små förströelser, som han förr icke brukat. »Vill du icke åka ut en stund i dag?» och så svarades ett nästan trumpet: »nej tack, jag är helst hemma». Eller: »hvad skulle du säga om att gå ut och välja en ny klädning?» »Nej tack, jag har allt hvad jag behöfver», och då kunde det hända att modern vände sig bort eller lutade sig öfver en blomma i fönstret, och Gertrud trodde sig se hur hennes läppar darrade mellan bladen. Hennes mor hade alltid haft en svaghet för små turer i vagn och kanhända en ännu större för nya klädningar, och nyckfull hade hon aldrig förr funnit henne. Hvarför behandlade hon då nu erbjudna ömhetsbevis så kallt och frånstötande? Alla Gertruds sympatier öfvergingo så småningom på faderns sida, och så satt der en törntagg i hennes bröst.

Dess aggande blef dock snart mindre känbart alltefter som en ny, lycklig känsla började fylla det unga hjertat. Många voro de män, som svärmat för henne,

men aldrig hade någon förmått vinna hennes tycke. Hur kunde väl någon hinna upp till jemförelse med hennes fader? Hon såg ju jemt framför sig den bäste, den ädlaste, mannen med det modiga hjertat och det veka sinnet, hedern, trofastheten och redbarheten sjelf. Kunde någon ega en sådan begåfning som han? »Nej, nej», brukade hon skrattande svara sina flickvänner, »jag får nöja mig med pappa, det är också en kärlek».

Men nu var han kommen till staden, den unge läkaren, hvilken ryktet redan på förhand förklarat för ett mönster bland män. Hon hade gäckats med detta rykte, hon hade i stolt sjelfmedvetande utsett honom åt den ena och den andra bland stadens unga damer, redan innan hon sett honom; — henne sjelf — det kom ju aldrig i fråga. Men när han kom, blef hon mera stum än vanligt, den lugna blicken blef mera försagd, hufvudet var icke längre så högburet, hon drog sig helst undan, hon var icke mera bland de främsta: det var så ovant för henne att hafva något att dölja. Men det hände en gång vid ett samqväm att en af hennes älsklingsidéer angreps, och då kunde hon ej längre blifva passiv. Hon yttrade sig varmt och innerligt som alltid, hon blef hänförd och gick kanske i sin ifver något för långt, och det var först, då hon såg hans djupa blick med ett halft intresseradt och halft förvånadt uttryck fäst på sig, som hon rodnande och förlägen drog sig tillbaka. Från den stunden sökte han henne framför alla andra. Deras bekantskap utvecklade sig snart till ömsesidigt lifligt intresse. Någon vanlig kurtis med henne kunde aldrig komma i fråga, det kände han genast, och derför var det med en viss räddhåga han var henne nära. Hon var kanske i början endast ett föremål för hans studium, ty han hade

aldrig sett hennes like, och han kunde icke blifva ense med sig sjelf om hennes uppfostran var ett misstag till hennes skada eller idealet af förträfflighet. Men då hon under långa intressanta samtal allt mer afslöjade sitt inre för honom, greps han af vördnad, på samma gång han började att älska henne såsom den enda för honom.

Att hon med hela sin varelses osplittrade styrka hängaf sig åt denna nya känsla, var ej att undra på, och att hon derunder icke så bjert, som eljest hennes känsliga natur skulle gjort det, erfor de små ojemnheterna i hemmet, var helt naturligt. Kärleken i sitt första stadium gör oss ofta sjelfviska. Så hände att då hon en eftermiddag återkom från en promenad, hon möttes af fadern, som orolig frågade henne, om hon icke varit ute tillsammans med sin mor. »Nej, men mamma har väl gått ut på något besök, tänker jag, så vida hon icke sofver middag uppe hos mig», svarade hon gladt. Men modern fans icke hemma och återkom icke, ehuru det mörknade allt mer. Sjelf var hon icke det minsta förvånad eller orolig deröfver och hon undrade blott på faderns hvarje qvart upprepade: »Har icke mamma kommit tillbaka ännu?» »Vill du henne något särskildt, pappa, är det ingenting, som jag kan uträtta?» »Nej, barn, men jag skall gå ut en stund jag också, vet du hvilken kappa hon tagit?» »Hu, du rigtigt skrämmer mig», sade Gertrud skrattande, »det låter som om du vore en polisbetjent. Nej, jag vet icke hvilken kappa hon tagit, men du behöfver ej vara orolig att hon skall förkyla sig, hon är alltid så försigtig. Och du är ett mönster för äkta män, pappa. Här har du en afskedskyss, och måtte jag en

gång få en man, som efter tjugo års äktenskap är så rädd och öm om mig, som du är om mamma».

Hon hade varit alldeles lugn, men när klockan led emot elfva utan att någondera af föräldrarna hördes af, då blef hon orolig, och hon satt uppe på sitt eget rum och lyssnade efter hvarje knäpp i det tysta huset. Slutligen öppnades förstugudörren, och hon skyndade ut med ljus för att springa ned och möta dem, men hejdades af faderns röst från trappan: »Du behöfver icke komma ned, min flicka, vi ha redan superat. Sof godt, barn lilla».

Följande morgon höll sig modern länge vid sängen. Gertrud satt på sängkanten och smekte hennes hand och märkte hur mager och tunn den blifvit.

»Du var stygg, mamma, som försvann från oss i går, utan att säga hvart du gick», sade hon ömt, »pappa var så orolig».

»Åh, du var ju hemma och Sofi».

»Hvad menar du — jag och Sofi?»

»Jag menar att ingenting behöfde fattas», sade modern och rodnade matt.

»Nu är du för mycket anspråkslös, mamma lilla», sade Gertrud gladt och hotade henne med fingret, »nog vet du att din närvaro har en högre betydelse för oss än bara att »ingenting fattas». Men du får inte göra några fler sådana utflygter på egen hand, du vet ej hur pappa lider, och du får ej göra honom ledsen, då bli vi ovänner, du och jag. Men hvar var du då?»

»Jag hade sprungit till skogs — men skogskonungen ville ej ha mig, som du ser».

Det skulle vara ett skämt, och det påminte något om en förfluten, oskyldigt munter tid, men det berörde Gertrud på ett så smärtsamt sätt, att hon tyckte att

ett svärd gick genom hennes bröst, och ändock kunde hon ej förklara hvarför. Modern låg ju der med ett leende på läppen, men leendet var sådant, att Gertrud med en suck reste sig upp och lemnade rummet. Hennes inre var upproriskt, och det hviskade inom henne med tusen stämmor: »hon älskar honom icke som han förtjenar, men jag vill ersätta honom allt. Om det är någon glädje för honom, att jag finnes här, så vill jag offra allt, till och med min egen framtid för hans lycka». Den dagen var hon ännu mera öm än vanligt mot fadern, men inne hos modern var hon tyst och fåordig.

Ett stort sällskap samlades några dagar senare hos en af stadens förnämsta familjer. Gertrud, som, sedan allt i hemmet återtagit sin vanliga gång, äfven återfått sin glädtighet, var den dagen mer strålande än någonsin. Hon erfor i fullt mått sällheten af dessa dagar, då ännu ingenting blifvit utsagdt, men man dock är så viss på hvarandra, då man öfverallt och kanske allra mest i stora sällskap känner den öfverväldigande lyckan att veta att ett hjerta slår endast för en sjelf, att bland denna stora skara finnes en, som är allt för en och för hvilken man sjelf är allt. Hvilket värde lifvet får genom ett sådant hemligt medvetande om besvarad kärlek! Hon stod, sedan första stelheten gifvit vika och konversationen var i full gång, med honom och en äldre herre i ett lifligt samtal, medan instrumenten stämdes och man beredde sig till första dansen.

»Har ni då aldrig erfarit att mycket, som vi beundrat, dock till slut visat sig vara blott ett tomt skal, fröken Gertrud», sade doktor Gerhard K. till svar på en föregående anmärkning af henne.

»Nej, det har jag icke erfarit», svarade hon gladt,

»och ni, herr assessor, ni, som har så mycket större erfarenhet af lifvet än jag, ni håller säkert med mig. Medgif att man tvärtom ofta till och med finner ett bättre innehåll hos menniskan än man någonsin anat.»

»Detta kan inträffa», sade den gamle mannen vänligt, »och i alla fall ger jag fröken Gertrud rätt uti att man i det längsta bör tro det bästa».

»Men man behöfver icke heller blifva sviken, herr assessor, eller hur?» sade hon med ett litet bedjande uttryck i blicken. »Det finnes visserligen en och annan låg skurk i verlden, men de äro jemförelsevis få, och hvarför skulle just vi behöfva möta någon sådan?»

»Men», sade doktorn för att en smula reta henne, »det är väl icke möjligt att ni under ert lif gått alldeles omedveten om det onda. Det finnes åtskilligt af förtal, af fåfänga, af afundsjuka, som ni åtminstone icke bör vara okunnig om».

Det drog en skugga öfver hennes ansigte. »Hvarför säger ni mig det der? Det gör mig ondt», sade hon hastigt. »Alla menniskor ha varit så goda mot mig, jag älskar alla och alla älska mig, hvarför kan jag icke få lefva i frid på jorden, då jag icke vill göra någon menniska ondt».

»Ja, må Gud bevara er, fröken Gertrud, för de stora konflikterna i lifvet», sade doktor K. allvarsamt, »ty jag vet icke hur ni är rustad derför, men det ser jag, att kärleksfulla och ömma händer måtte banat vägen för er, och att ni måtte varit föremål för en omvårdnad af sällsyntaste slag».

»O ja, ni har rätt», sade hon med återvändande liflighet och ett rörande ömt uttryck i sina själfulla drag. »Icke sant, herr assessor, ingen, ingen på jorden har i detta fall varit så lycklig som jag.»

I detsamma kom hennes kavaljer att hemta henne till dansen. Hon lemnade dem med en glad böjning på hufvudet.

»Hon är underbar», sade doktorn, »det förefaller som om hon gick i en flod af ljus».

»Ja, stackars barn, stackars barn», sade den gamle mannen och skakade på hufvudet.

»Hvarför säger ni så, herr assessor», sade den unge läkaren. »Hon, om någon, är väl att lyckönska, synes det mig».

»Hon vore det — om icke» . . . assessorn böjde sig fram och hviskade några ord i läkarens öra.

Doktor K. kastade en blick efter henne, der hon sväfvade i dansen. »Kom», sade han till sin granne, »det är nästan pinsamt att se henne; vill ni röka en cigarr? Jag tror vi lemna danssalen några ögonblick.»

Assessorn lade sin arm i hans, och de båda herrarne lemnade tillsammans rummet.

Men då doktor K. lade kappan öfver Gertruds axlar böjde han sig ned öfver henne och hviskade: »Jag måste resa till landet i morgon, men får jag komma i öfvermorgon — dyra fröken Gertrud — i öfvermorgon eftermiddag?» Hon såg upp på honom och såg hvarför han ville komma. En onämnbar sällhet grep henne och gjorde henne stum.

»Ni tiger; får jag komma?» frågade han ännu en gång.

»O ja», stammade hon knapt hörbart, och ett ögonblick derefter satt hon i släden.

Om två dagar skulle han komma, då skulle allt afgöras. Hon hade velat tala med sin mor, men hon afhölls genom möjligheten, att hon kunde hafva misstagit sig. Derför gick hon tyst och hoppades och var

lycklig. Hon drömde om honom sofvande och vaken, och det var från en sådan slummer hon vaknade om natten vid att någon trefvade på hennes dörr. Hon bebodde ett vindsrum, och man skulle passera trappan från våningen under samt en lång kall vind för att komma upp till henne; derför hade hon alltid dörren läst. »Öppna, öppna, jag fryser — hu — jag fryser», hörde hon sin moders röst. Hon var yrvaken — hon famlade utefter väggarna — hon fann icke dörren, och alltjemt hörde hon detta med skallrande tänder upprepade: »Skynda dig — jag fryser — hu — jag fryser». Ändtligen fann hon låset och öppnade för modern, som stod der utanför halfklädd och nästan medvetslös. Gertrud lade henne i sin bädd, värmde henne invid sig sjelf, smekte henne och besvor henne, under det hon hastigt klädde sig, att säga hvad som fattades henne. Men det kom intet ord till förklaring öfver de bleka, skälfvande läpparna, endast då och då ett framhviskadt: »fråga mig icke mera, det går öfver, mitt älskade barn, men fråga mig icke». Hvad var att göra? Hon skakade så häftigt, att sängen darrade, och flere gånger fruktade Gertrud, att hon helt och hållet skulle förlora medvetandet. Hon kunde icke, hon borde icke åse detta utan att skaffa hjelp. Hon skulle blott lemna henne några ögonblick, hemta en flaska nervdroppar i salsskänken, säga till åt fadern och skynda tillbaka. Hon stack sina små fötter i ett par filttofflor, som tillåto henne att fullkomligt ljudlöst smyga sig ut. Hon tyckte sig höra ett ångestfullt: »Gertrud, gå icke, gå för Guds skull icke», men hon bejdades ej deraf, hon ilade ned i salen, tog flaskan, öppnade dörren till jungfrukammaren och ropade på Sofi; men ingen svarade, rummet var tomt. Derpå skyndade hon till sängkam-

maren; fadern hade varit den qvällen på en officiel tillställning i staden, klockan var ett, och hon var ej viss på om han var återkommen. Nej, sängkammaren var tom — skulle hon återvända ensam? Hon ilade lika ljudlöst öfver salongen och kabinettet och öppnade hastigt dörren till faderns rum. Han var återkommen — men han var icke allena.

Det var som om hon fått ett klubbslag för pannan. Hon tumlade några steg tillbaka och flydde ljudlöst och obemärkt som hon kommit. Hon visste dunkelt och oredigt att hon skulle genom en lång våning, upp-för en trappa, öfver en vind, in i ett rum, der något rysligt väntade henne. Hon nådde aldrig sängen, hon sträckte upp handen med flaskan och sade ett svagt: »här mamma», men hon föll midt på golfvet och brast i ett våldsamt skratt. Det var ett skratt som skakade fönsterrutorna och ljöd med dofva afbrott väl en half timmes tid genom den tysta natten.

Hvad öfvervinner icke en moder för ett barn? Gertrud var den, som mottog vården, först med alla ömhetens och kärlekens uttryck och sedan med den nödtvungna stränghetens. »Du måste öfvervinna dig, barn, jag vet att du kan det. Upphör att skratta, det söndersliter mig att höra». Men hon skrattade på nytt. »Det är en sådan lisa», hviskade hon, »och så är det så ytterst löjligt, att så der med ens — och jag som trott» — och så skrattade hon värre än förut. Men hon hade sans nog att uppfånga en förtviflad och tröstlös åtbörd af modern, och med en våldsam ansträngning kufvade hon sig sjelf och tvang sig till tystnad, och så sutto dessa båda krossade qvinnor och sågo in i hvarandras hopplösa ögon, och till och med de bemödanden, de gjorde att åstadkomma något ömt mot hvar-

andra i anletsdragen, hade något hemskt och förvridet i sig. De sutto der, tills steg hördes på vinden och en glad och vänlig röst, vid hvars ljud Gertrud ryste till, hördes i dörren.

»Är du här, Eleonor? Jag blef så orolig att ej finna dig i sängkammaren. Är du sjuk, min älskling?»

»Nej», svarade modern, »men Gertrud har varit litet klen». Hon hindrade honom att gå fram till sängen. »Kom», sade hon, »vi skola ej störa henne, sömn skall återställa henne». Det var något nästan befallande, då hon sköt honom tillbaka i dörren, och Gertrud välsignade henne derför.

»Hon talar som vanligt», mumlade den unga flickan, då hon blef ensam. Hon hade sett hur fadern i dörren lade sin arm om hustruns lif, och hon fick jemte en känsla af äckel åter en oemotståndlig drift att skratta. Men hon vågade ej. Hon visste att sakta fotsteg skulle smyga till hennes rum, och ett ängsligt öra lyssna vid hennes dörr, och om hon väl släppte denna böjelse lös, var hon ej viss på, om hon sedan kunde hejda den.

Hon låg så i häftig kamp med det rent fysiska utbrottet af sin smärta, tills trötthetен och kraftlösheten slappade behofvet af ljud och uttryck för den inre förtviflan. Hon hörde rullandet af en och annan vagn på gatan nedanför hennes fönster, och hon kunde ej förstå hvad det tjenade till att menniskor åkte, rörde sig, funnos till. Hvad tjenade det öfverhufvud till att lefva? Att lefva — att lefva! Under det hon stafvade om och om igen på dessa två ord, började det att dagas, en töig, slaskig vintermorgons tunga, grå dagning. Att stiga upp, att kläda sig, sy, arbeta, gå ut, kanske göra visiter! Det kom en hastig tanke på

Gud. »Vänd bort ditt ansigte», ropade hon, »se icke hit — se aldrig ned till denna vanvettiga, besmittade mensklighet. Behåll din härlighet för dig sjelf och lemna oss åt vårt öde. Kränk icke med en blick hit ned din renhet» — vid detta ord slog det liksom ett lock i hennes hjerta — »renhet, — fans det renhet ens i himmelen?»

Dörren öppnades och Sofi, huspigan, kom in och eldade. Gertrud vände sig mot väggen med samma känsla af äckel. »Och detta måste jag tåla», tänkte hon, »jag får ej taga en knif och springa upp och mörda henne». Flickan drog upp gardinen och frågade gladt och välvilligt: »mår icke fröken bra?» och Gertrud frampressade ett »jo tack», och så gick hon ändtligen. Gertrud steg upp och klädde sig allt under det hon kände något blytungt i hvarje lem; — det var något olidligt, någonting, som halft värkte och halft sved, som var ömt i bröstet och kallt öfver hufvudet, som kröp och rörde sig i hela kroppen, som dref henne att springa och tvingade henne på samma gång att sitta stilla. Hon ville skrika gält efter hjelp, och hon fruktade det minsta ljud. Det fans ingen hjelp, — det var der obevekligt, orörligt — det kunde icke bortskaffas — det skulle följa henne hela hennes lif; det var oåterkalleligen gjordt, och det återstod blott att lefva i alla fall.

Hon såg ut genom fönstret. Hon såg en mängd hus, fuktiga, grådaskiga i den bleka dagningen. Hon tyckte att hon aldrig förr sett sådana besynnerliga inrättningar. Hon hade förr sett glada menniskoboningar, och nu syntes der nedregnade döda murar, och hon visste hvad som fans inom dem.

»Hvarför andas jag? Hu, att inandas denna för-

pestade luft. Hvarför måste jag andas in?» Hon tänkte på uttrycket »andas ut», och det kom en trängtan öfver henne att få andas ut med ett enda långt andedrag alltsammans, att få fly bort från det olidliga och aldrig, aldrig minnas mer.

Men så var det icke. Det skulle komma morgon på morgon äfven efter denna dag, och nu särskildt denna morgon skulle hon gå ned och ordna frukosten. Hon mötte först modern. De sågo icke på hvarandra, de blygdes öfver dagsljuset och öfver hvad de båda visste. Der utbyttes endast ett kort »god morgon». Och så släpade sig förmiddagen fram med sina vanliga pligter och sysselsättningar. Först då hon på eftermiddagen stod med ett papper mot rutan för att rita af ett mönster och hörde en dörr öppnas på ett sätt, som af gammal vana kom henne att spritta till, erinrade hon sig att det var just i dag, han skulle komma för att få det afgörande ordet. Hon vände sig icke om förr än han var tätt bakom henne. Hvad hade hon icke velat gifva för en mask att dermed betäcka sitt ansigte. Hon visste att han med ens skulle läsa hennes skam i hennes drag, hon tyckte att den ärfda förbannelsen med tydliga ord skulle stå att läsa på hennes panna, och i samma ögonblick hon vände sig emot honom, såg han det ock. Det var blott alltför tydligt. Någonting härjande hade dragit fram öfver henne och sopat med sig hvad som utgjorde lifvet och själen i hela hennes utseende. Skön skulle hon alltid blifva, men hennes skönhet skulle hädanefter vara af ett helt annat slag.

»Gertrud, älskade», sade han sakta, nästan som till svar på hennes hjelplösa blick, »någonting förskräckligt har händt er, men ni får icke förtvifla så. Vi måste

alla lida, Gertrud, och vi måste lära oss att bära lidandet».

»Jag bär lidandet», sade hon, »jag lefver. Det är mycket nog».

»Jag har länge darrat för er, Gertrud, och jag ser att mina farhågor icke varit grundlösa. Ni har begärt för mycket, det har jag sagt er många gånger. Ni ställde ert mål för högt».

Det drog en hastig rodnad öfver henne, och det blixtrade ett ögonblick till i hennes ögon.

»Vid allt som är er kärt och heligt», utbrast hon med styrka, »rör icke vid mitt mål. Jag kan bära att allt utomkring sviker mig, men jag kan icke öfverlefva den stund, jag sviker mig sjelf. I samma ögonblick det ramlar inom mig — då dör jag».

Han kunde icke återhålla en liten axelryckning. Hon var så öfverspänd.

»Lidandet dödar sällan», sade han, »åtminstone icke hastigt».

»Jag menar icke så», sade hon med skygg röst, »och ni kan kanhända icke förstå mig. Ni vet ingenting om hvad natten hviskar åt den förtviflade. Jag har haft en frestelse — om jag skulle nedpruta något af mina fordringar, skulle jag icke förmå att motstå den».

»Så tycker ni nu, Gertrud, då ni är söndersliten. Men tiden, denne de lidandes vän, är en mästare att hela».

»Tiden», afbröt hon med förakt, »på hvad sätt skulle tiden kunna hela *min* skada. På det sättet att jag skulle antaga verldens slappa grundsatser, ty jag förstår nu alltsammans. Må jag då hellre lida hvarje dag i mitt lif, såsom jag lider i dag».

»Jag hoppas dock mer för er, än ni gör sjelf. Man är spänstig, då man är ung».

»Jag är icke mera ung», sade hon doft. »Jag fick äta kunskapens och dödens frukt med ens, och nu går jag med en qväljande känsla af vämjelse redan inne i ålderdomens mörker».

»Men, Gertrud, ni syndar genom denna hopplöshet. Lifvet har ju ännu så mycket skönt och godt att gifva er».

»Mig», sade hon, »hvad skulle lifvet vidare ha att gifva mig?»

Han blef mycket blek.

»Har ni icke ett ögonblick tänkt på mig», sade han, »på det som är mitt käraste hopp?»

»Jag har tänkt mycket på er», sade hon lugnt, »och jag har undrat hvarför äfven ni skulle dragas in i den stora ruinen».

»Jag förstår er icke, Gertrud».

»Tror ni», sade hon med samma jemna, hopplösa röst, »tror ni att jag vidare kan tänka på att tillhöra en man, och tror ni, ifall det varit möjligt, att en människa, som mistat allt, kan åtaga sig pligter, hvilka icke kunna fyllas utan lust och kraft — och illusioner. Nej, nej, tala aldrig mera med mig derom».

»Och detta säger ni utan sorg».

»Sorg — — jag har icke mera någon sorg».

»Men jag, Gertrud, älskade, hvad har jag brutit för att straffas så».

En tanke föll henne plötsligt in. Hon såg hastigt upp. Det låg en ifrig bön i hennes stora tårlösa ögon, någonting som liknade blicken hos en döende.

»Gerhard», sade hon och lade hastigt och bäfvande sin hand på hans arm, »jag ber dig icke om min fram-

tid, nyss så ljus, eller om min lycka, nyss så viss, eller om din kärlek, nyss för mig så outsägligt dyrbar, eller om någonting, som har värde för andra menniskor. Men har du en droppe tröst så, o Gud, förhåll den icke för mig. Jag ber dig om litet luft i qvalmet, om ett halmstrå att hålla mig vid, medan jag lefver. Har du ingenting förskyllat? Kunde du, om allt varit annorlunda, ha gifvit mig din ungdom, hela ditt förflutna lif — hade du kunnat det?»

O, denna bedjande, ängsliga, frågande blick! han glömde den aldrig, så länge han lefde.

Han vände sig bort.

»Det finnes någonting, som heter upprättelse, Gertrud», sade han sakta.

Hon drog med en matt rörelse bort sin hand från hans arm och lät den slapt sjunka. Hon stod en sekund med nedslagna ögon, derefter vände hon sig tyst om och lemnade långsamt rummet.

På A. W. Björcks förlag ha utkommit följande

Originalarbeten:

Vid vägkanten. Berättelser och skizzer af *Amanda Kerfstedt.* I. Pris 2 kronor.

Små och stora. Berättelser för barn af *Amanda Kerfstedt.* Pris 1 kr. 50 öre.

Fragment. Studier och dikter af *Daniel Fallström.* Pris 2 kronor.

Ur samtiden. Literaturstudier af *Gustaf af Geijersstam.* Med tre porträtt. Pris 3 kronor.

Gömda blad. Biografiska notiser och strödda kulturdrag från Vestergötland af *Johannes Sundblad.* Pris 3 kr. 50 öre.

Bilder från hembygden. Tolf berättelser af *H. H.* Pris 1 kr. 75 öre.

Studier efter naturen. Teckningar från Italien af *Augusta Braunerhjelm.* Pris 2 kr. 25 öre.

Nya teckningar från Italien af *Augusta Braunerhjelm.* Pris 2 kr. 25 öre.

Stockholm, *K. L. Beckman*, 1883.

LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
15000 600141005